

In 1987 opnieuw drie ton voor wervingscampagne

MAASTRICHT WINT SLAG OM STUDENT

De wervingscampagne voor studenten van de Rijksuniversiteit Limburg lijkt de eerste tastbare resultaten op te leveren. Volgens het Centraal Bureau voor Aanmelding en Plaatsing (CBAP) in Groningen is de belangstelling voor een studie in Maastricht in vergelijking met vorig jaar met bijna dertig procent gestegen. Ook andere universiteiten kunnen meer studenten verwachten. De meest recente telling van 6 januari geeft een stijging van zo'n duizend vooraanmeldingen (drie procent) voor het wetenschappelijk onderwijs in vergelijking met 6 januari '86. Daarvan komt bijna een derde (304) voor rekening van de Rijksuniversiteit Limburg. De universiteitsraad heeft inmiddels besloten om in 1987 opnieuw f 300.000 ter beschikking te stellen voor extra wervingsactiviteiten.

Bij alle universiteiten zijn er volgens de meest recente telling dit studiejaar méér aanmeldingen dan vorig jaar (bij de telling van eind december waren dat er 4000, op 6 januari bleek de voorsprong tot 1000 geslonken te zijn). Vooral Maastricht, Rotterdam en Tilburg zien een grotere toeloop. In Leiden en Nijmegen blijft de groei aanzienlijk achter bij het algemene beeld. De voorspelde groei komt vooral voor rekening van de studierichtingen Bedrijfskunde, Economie en Rechten. Opvallend is ook de nog steeds groeiende belangstelling voor Letteren en een hernieuwde aandacht voor de Sociale Wetenschappen. Een terugloop valt waar te nemen bij Geneeskunde. Schreven zich vorig jaar nog 3163 middelbare scholieren in voor de studie Geneeskunde, dit jaar zijn dat er nog maar 3080. Toch kan de Maastrichtse medische faculteit nog een stijging noteren (348, vorig jaar 304). Ook aan de andere Maastrichtse faculteiten hebben zich meer studenten ingeschreven dan vorig jaar: gezondheidswetenschappen 513 (vorig jaar 394), economie 282 (202) en rechten 263 (202). Een totale toename van bijna dertig procent, die daarmee duidelijk gunstig afsteekt tegen het landelijk gemiddelde. Hieruit kan voorzichtig geconcludeerd worden dat de wervingscampagne die vorig jaar in gang is gezet de naamsbekendheid van de RL vergroot heeft. Ook in 1987 zal er drie ton beschikbaar zijn voor extra wervingsactiviteiten en volgens Joep Offermans, hoofd van de dienst Voorlichting, is het de bedoeling dat er in de komende jaren telkens opnieuw een dergelijk bedrag vrijkomt. De universiteitsraad heeft vastgesteld dat er naast dure advertentiecampagnes (die van vorig jaar kostte ruim twee ton) ook andere wervingsactiviteiten moeten worden ontplooid.

In een samenvattende nota van het reclameburo Blauw en Blank, dat nauw bij de wervingsactiviteiten is betrokken, zijn hiertoe een aantal aanbevelingen gedaan. Genoemd worden onder andere de scholing van medewerkers die die direct betrokken zijn bij de externe presentatie van de RL en het voortvarend uitbreiden van het gevoerde wervingsbeleid. Ook zal het overleg tussen de dienst voorlichting, de faculteitsbesturen en de commissie studentvoorzieningen worden geïntensiveerd. Uit dit alles moet het beeld van "een unieke, eigentijdse en doelbewuste universiteit" oprijzen. De concrete plannen worden vooralsnog zorgvuldig afgeschermd. Wel is duidelijk dat het wervingsbeleid zich niet alleen zal concentreren rondom de voorlichtingsdagen, maar ook een opleving krijgt na de eindexamens in mei. Dan maken veel middelbare scholieren hun definitieve keuze. De inschrijving voor het WO is tot augustus mogelijk. De telling van het CBAP is voorlopig en wordt welkijks aangepast. In februari zal er een officiële raming worden gemaakt van de te verwachten studententoeleop.

De toegenomen belangstelling voor een studie aan de RL impliceert niet automatisch een evenredige toename van het aantal studenten in Maastricht. De uiteindelijke groei kan aanzienlijk worden beperkt door de studentenstops. Voor de studie Geneeskunde geldt een numerus fixus en in de afgelopen jaren was dat ook het geval voor de studie Gezondheidswetenschappen. Juist bij deze richting is de groei opmerkelijk. Het is nog niet duidelijk of er voor Gezondheidswetenschappen dit jaar opnieuw een studentenstop wordt vastgesteld.

Emely Nobis

U-RAAD SLIKT VREDEVOOGD

Met enige gelatenheid heeft de universiteitsraad op 18 december ingestemd met de benoeming van drs. L.E.H. Vredevoogd tot nieuwe voorzitter van het College van Bestuur. Zo althans wordt de sfeer door betrokkenen getypeerd. Niet dat men Vredevoogd een slechte keus vindt, maar de indruk overheerste dat er deze keer überhaupt geen sprake was van kiezen. En dat niet alleen omdat een andere kandidaat ontbrak, maar ook omdat zolangzamerhand het besef gloorde dat de RL zich niet met goed fatsoen nogmaals een afwijzing zou kunnen permitteren. De huidige Collegevoorzitter mr. R.B. van den Biggelaar had al in een eerder stadium verklaard dat naar zijn mening de minister deze benoeming zou doorzetten, ook al zou de universiteitsraad negatief oordelen. Dat nu is niet gebeurd. De vertrouwenscommissie die de U-raad moest adviseren gaf Vredevoogd het groene licht, zij het dat er twijfels waren over zijn vermogen om in politiek Den Haag effectief te opereren. Dit omdat hij niet of nauwelijks beschikt over politieke connecties, een punt waarop de vorige kandidaat, Van der Reijden, veel beter scoorde. Positief voor Vredevoogd achtte men zijn bestuurlijke en managementervaring, die onder meer gebleken zou zijn in de manier waarop hij de reorganisatie van het Hoger Beroepsonderwijs, de STC-operatie, heeft geleid. Tevens wordt hem een redelijke daadkracht toegeschreven. Dat de kandidatuur van Vredevoogd, zoals alle stappen in het opvolgingsproces van Van den Biggelaar, voortijdig was uitgelekt, werd door de universiteitsraad voor de goede orde nog eens betreurd. Erg druk maken de meeste leden zich er niet om; veeleer wordt de publiciteit als onvermijdelijk bijverschijnsel gezien. Een serieuzer probleem is de politieke lading die aan de functie van Collegevoorzitter van de RL schijnt te kleven. Beweerd wordt dat op het ministerie van Onderwijs en Wetenschappen deze plaats als een CDA-post wordt gezien, en daar had de U-raad enige moeite mee. Het betekent namelijk dat de kring van kandidaten nogal wordt beperkt. Het College van Bestuur moet dit bezwaar van de raad aan de minister overbrengen, met het verzoek in de toekomst de politieke kleur minder te laten domineren. De voorlichtingsdienst van het ministerie kan geen uitsluitel geven over de vraag waarom het voorzitterschap van het CvB gepolitiseerd is. Officieel worden er over de procedures rond benoemingen geen mededelingen gedaan. Op zichzelf beschouwt men het echter als een volstrekt ingeburgerde gewoonte, die zich niet tot het departement van onderwijs uitstrekt, en die als zodanig al veel langer bestaat.

Wammes Bos

zevende jaargang, nummer 18
15 januari 1987

Inhoud

Pagina 3

Benoemingen

Met de benoeming van Vredevoogd zijn de speculaties over de nieuwe voorzitter van het College van Bestuur voorbij. Maar een nieuwe opvolgings-story kan beginnen. Op 1 januari 1988 zit de ambtstermijn van de rector erop. Nieuwe kandidaten -waaronder de scheidende rector-dienen zich nu al aan.

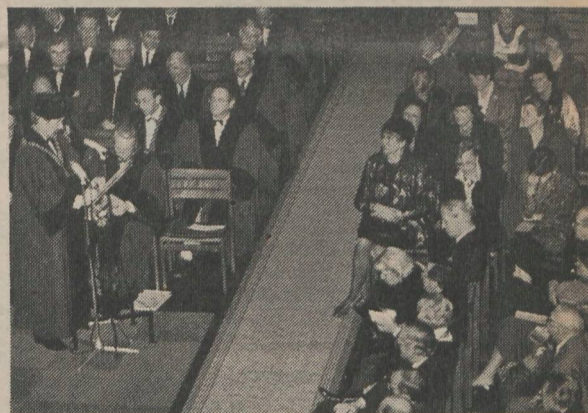
Pagina 5

Biologica

Het nationaal centrum voor wetenschap en technologie wordt waarschijnlijk in Rotterdam gevestigd. De plannen voor de Maastrichtse variant, een biowetenschappelijk expositiecentrum, zijn hierdoor niet van de baan. In april valt het definitieve besluit.

Pagina 6

Is Nederland slim genoeg?

De rector magnificus heeft zo zijn twijfels over de plannen van minister Deetman om minder geld uit te trekken voor het hoger onderwijs en toch te roepen dat het aantal hoger opgeleiden sterk moet groeien. Geld is ;n ding, intelligentie een ander. Heeft Nederland intellect genoeg in huis?

Pagina 7

Knipschild

Epidemioloog Paul Knipschild is weer eens in de publiciteit gekomen. Eerst waren borrels goed om het hart gezond te houden, toen waren borrels goed om overeind te blijven op de ski's en nu zou ginseng goed zijn om vitaal te blijven. Deze keer geloofden de redacties van Medisch Contact en het NTVG de tegendraadse bewering niet. Knipschild dus boos.

Pagina 8

Kaasschaaf

Een interview met de schrik van onderwijsland, minister Deetman. Hijzelf vindt zijn voorstellen -die zoveel emoties hebben losgemaakt- rationeel goed verdedigbaar. Maar ook minister Deetman heeft de wijsheid niet in pacht.

En verder

Universiteit vraagt 8,4 miljoen uit vernieuwingsfonds, vrouwenstudies aan de RL blijven achter bij landelijke ontwikkeling, bezuinigingen door privatiseren, eerste beenmergtransplantatie in Maastricht, afscheid van afstand en schatgraven in Maastricht.

postbus

Ingezonden brieven voor deze rubriek mogen een lengte van maximaal een A4 kantje hebben. De redactie behoudt zich het recht voor brieven in te korten.

brief

Homo in Maastricht

Het is toch godgeklagd en in-en-in-triest dat alle goede bedoelingen die achter het stuk over homo's in Maastricht zitten teniet worden gedaan door een serie stereotypen die mijn angstigste dromen overstijgen. Nu hoeft de redactie van dit blad haar lezers natuurlijk niet bij voorbaat in bescherming te nemen tegen boude uitspraken. We kunnen er toch vanuit gaan dat de meeste mensen die dit blad lezen over een zekere intelligentie beschikken. Ook verwacht ik niet dat Uw verslaggevers koste wat kost de homoseksuele leefwijze promoten, hoewel ik dat nog best op prijs zou stellen. Waar wil ik nu naar toe? Correcties, conclusies en aanbevelingen!

Als meneer Recker in het stuk zegt dat er vrouwen zijn die ondanks hun homoseksuele geaardheid vrouw willen blijven, lopen de rillingen me over de rug. Wat zegt die man!? Geloof ik nu werkelijk dat alle lesbiennes liever een man waren geweest? Ondanks dat willen ze toch vrouw blijven!! Jaja, want anders worden ze dankzij hun geaardheid zeker allemaal man. Meneer Recker, meneer Recker!

Als U dat werkelijk gelooft moet U Uw gezicht nog maar eens poederen en de lippen bijverven en in de spiegel kijken. Daar staat dan toch ook nog steeds een man? Het is al vaker gezegd, en U -noch wellicht de verantwoordelijke

Observantjournalisten- heeft het nog steeds niet echt begrepen: nogal wat potten en flikkers, lesbiennes en homoseksuelen durven en kunnen de traditionele conventies van onze samenleving te doorbreken en creatief en ludiek met al die conventies te spelen: of een vrouw nu als 'urban guerilla' of als Marlene Dietrich rondstapt, het blijft verdikkie een vrouw!

Tenslotte nog een portie hopelijk opbouwende kritiek. Observant laat de pot of flikker die nu nog 'in de kast' zit, goed in de kou staan. Waar moeten die nu naar toe, na lezing van het stuk? In horden naar Richard Toeange of Ger Brouns? Op de fiets naar Chris' vrouwendisco in Hasselt (B)? Kan U niet, onder deze brief, een lijstje met informatieve adressen, telefoonnummers en publicaties (tijdschriften en zo) zetten? Zou 'k leuk vinden. Dag!

Evelyne de Leeuw

brief

Hier zijn die homo's!

Naar aanleiding van het artikel in de Observant van 18-12 1986: "Die homo's: waar zitten ze eigenlijk" willen wij ons als zojuist opgerichte pottengroep van de universiteit

kenbaar maken. De onherbaarheid van homosexualiteit binnen de universiteit heeft een paar vrouwen doen besluiten initiatief te nemen om een pottenoverleg op poten te zetten. Doel van dit overleg is de behoefte te peilen aan een dergelijk overleg. Het resultaat van dit initiatief is een groep vrouwen die om de tafel is gaan zitten om met elkaar de positie van lesbisch zijn binnen de universiteit bespreekbaar te maken. Ons eerste doel is op te treden als een referentiegroep waarbij gezelligheid centraal staat. Mogelijkerwijs gaan we nog verder met het organiseren van andere activiteiten zoals bijvoorbeeld lezingen. Vooreerst richten wij ons op het eerste doel. Voor meer informatie zijn wij bereikbaar via de volgende postvakjes:

Joke Ellenkamp AF 86068
Agaath Been 2MF
Ariane Matthijsen 3MF

brief

600.000 nieuwe klanten

Blij verrast werden wij onlangs door de PTT. Een, cadmium vrij kerstgeschenk kwam de brievenbus inrollen. "Het koffertje" van Deet. In stemmig grijs, wegens de vele retourzendingen van het gele basisschool-koffertje. De inhoud werd meegestuurd in een plastic zakje. Klant werden we daarmee. Om dat uit te leggen waren, gelukkig maar, enkele gedragsregels bijgevoegd. Klant is Koning, is hier kennelijk niet van toepassing. Volgens begeleidend schrijven waren deze regels gevolg van afspraken tussen Studiefinanciering en de nieuwe klant. Helaas, wij zijn ons nergens van bewust.

Maar goed, al lezend komen wij tot de ontdekking dat dit cadmium-vrij "koffertje" bedoeld is als map voor de immer zoekgeraakte papieren van de chaotische klant. Een welgemeend compliment. Verder bevatte het plastic zakje een info-brochure over de WSF 18+. Eindelijk dan toch! Een handige folder, leeswijzer bijgesloten: "Als U deze folder leest, ontdekt U zelf welke pagina's U over kunt slaan". Wij stellen voor om deze ordentelijke "koffertjes" zo snel mogelijk terug te zenden. Gezien onze ervaringen het laatste jaar heeft men er bij de afzender meer behoefte aan.

Ter vervanging stellen wij een bruikbaar kado op prijs: fietswielreflectie. Het koffertje kan gestuurd worden aan:

Dhr. Deetman,
p/a Postbus 30006,
9700 RH Groningen. (Zonder Postzegel).

Agnes Meershoek
Hans Blaauwbroek

Oud-student Raymond Bouwmans overleden

Tijdens een skiweekend in de Ardennen is op zondag 28 december Raymond Bouwmans plotseling overleden.

Hij was oud-student van de RL. Onlangs had hij aan de Faculteit der Geneeskunde het artseneamen behaald.

Op zaterdag 3 januari heeft in Maastricht de zeer druk bezochte uitvaart plaats gevonden.

paartjes

Te koop aangeboden: 2 grootbeeld zwart-witte televisies (Saba 61 cm, Philips 56 cm); 1 paar Akai luidprekerboxen, zwart, 30 watt continu. Tel. (04490)-11022.

Hoi, ik ben Luc, een psychologie-student uit Nijmegen. In verband met mijn stage zoek ik een kamer (lieft in vrij huis, max. huur f 320,00), weet je iets bel dan even. Tel. 080-221883.

Te koop: Peugeot 504 GL met gasinstallatie '78. APK gekeurd. Technisch en carosserie oké. Prijs f 2250,00. Tel. 888692 of 215398 (na 18.00 uur).

"Charmante oudere jongere genaamd Rob Stultiens, zoekt leuke meid om zijn kamer te komen poetsen. Wie durft? Tel. 633444, tst 2146.

Te koop: grenen bank met veel bergruimte (losse kussens). Prijs nader overeen te komen. Tel. 043-435864 (18.00-19.00 uur).

Trapezium-zitkussens 125/80 x 50 x 30, harde kunststof-vulling aan één stuk, nieuwe sterke rib-bekleding, donker-groen, f35,00 p/st. inclusief bezorging, Tel. 04459-2177.

Te koop gevraagd: draadloze babyfoon. Mag niet veel kosten. Laura Winkelman, 887777, tst. 307 of 09-3212453754.

Te koop: 2 CV. Citroën, november '82, km. 65000. Fel rood. In zeer goede staat. Prijs nader overeen te komen. Tel. 043-216684.

Weet je dat duiken fascinerend is? De duikersvereniging brengt je alles bij? Contactpersoon: Menh, tel. 612026.

Aangeboden in onderhuur van 1 februari 1987 tot 1 april 1987, gezellig huisje voor 1x2 of 2x1 personen. Kosten f 225,00, inclusief per persoon per maand. Tel. 043-435399.

In de zomer duiken! De duikersvereniging helpt U in het zwembad met oefenen. Contactpersoon: Menh, tel. 612026.

Eerstejaars opgelet! 23 januari is de magische dag, maar waar zijn dan de sleuteltes en de ventieldopjes? Ma Wouters.

Gevraagd: inwonende oppas voor 3 kinderen (8,6 en 1= jaar), periode 8 t/m 20 februari, in Maastricht. G. Beuman, tel. 472701.

Te koop: 2 grenenhouten kontiki-fauteuils met naturelekleurige kussens (IKEA). Vervanging bekleding een stoel noodzakelijk. Zeer geschikt voor studentenkamer. Tel. ma/di/wo tst 211 J. of 04493-3195.

Te koop: Gas- haard (aardgas) in zeer goede staat tegen elk aannemelijk bod. Te vragen: Hub van Kan, DIV, tel. (888)507 (kantoor) of 043-620172 (privé).

In verband met afstudeervak hier zoekt Wageningse studente per 1 februari (6 maanden) kamer, liefst in studentenhuis. Bel Harriët, tel. 08370-23434.

Spoed: studente Geneeskunde, 5e jaars, net terug van buitenlandse stage, in februari begin co-schappen, zoekt kamer of etage, max f 350,00 incl. Tel. 252625.

Te koop: dames skipak, maat 36-38, bestaande uit zwarte rennhose en parelgrijs ski-jack. Vraagprijs f 50,00. Tel. 888109 (hoofdgebouw).

Te koop: ski-schoenen, maat 42, merk Lowa. Prijs nader overeen te komen. tel. 888 109 (hoofdgebouw).

Te koop gevraagd: noren maat 38. Bel 888468.

Te koop: 1. VW Golf Diesel bouwjaar 1979 145.000 km, kleur beige f 6700,00. 2. BMW 316 bouwjaar 1978, 110.000 km, kleur wit f 4500,00. Beide auto's zijn in goede staat. Tel. 614878.

Te koop: 2 (verschillende) stoffen tweezitsbankjes, kleur écru/beige. Tel. 888108.

Skiën in Tirol, prima skigebied! Verblijf in Int. Boerderij. Halfpension, per week van f 212,00 tot 259,00. Voor meer informatie van maandag tot vrijdag tussen 7 en 8 uur. Tel. 030-732894, Lucie.

"Wie heeft er werk voor mij? Ik beschik over een PC met een prima tekstverwerkingsprogramma. Wellicht zijn er (deeltijd)studenten die hun scripties e.d. willen laten typen. Bel dan even (lieft 's avonds) 04405-2761, Ely Daamen, Hulsberg."

Gevonden: rode paraplu met draagband, na de voortgangstoets (medische faculteit) van 17 december 1986, in sporthal De Heeg. Af te halen op kamernummer 3036 of 3034 (Randwijk).

Boekhandel
DE TRIBUNE
Kapoenstraat 8
6211 KW Maastricht
Telefoon (043) 251978

Wie kan mij aan 2e hands archiefmappen folioformaat/A4 helpen. Franco tel. 250346.

Verloren: lin- nen tas met „Wang computers“ erop. Inhoud o.a. agenda, blokboek en blokaantekeningen. Wil de vinder deze tas afgeven bij de receptie in het Hoofdgebouw. B.v.d.!

Student econo- mie zoekt kamer. Bel 050-130119

OBSERVANT

Informatie- en opinieblad van de Rijksuniversiteit Limburg, uitgave van de Stichting Maffius. Verschijnt wekelijks.

Redactieadres
Tongersstraat 53, kamer 316,
Postbus 616, 6200 MD
Maastricht Telefoon:
043-888468. (doorkiesnummer)

Stichtingsbestuur
Wim Hermens (voorzitter)
Kees Schröer (penningmeester)
Hans Lensing (secretaris)
Erik de Graaff
Ton Hamelers
(redactieafgevaardigde)
Geertjan Tangelder
Joan Muysken

Redactie
Jacques Herraets
Wammes Bos
Emely Nobis

Redactieleden/medewerkers
Marc Bonten
Walter van Bree
Bart Brouwers
André Cremer
Lucia Geurts
Judith Habets
Ton Hamelers
Evelyne de Leeuw
Jan Mokkenstorm
Jannie Ritico

Redactie-assistente
Liesbeth van Hoef

Foto's
Franco Gori
Fotopersburo Widdershoven
Fotopersburo Mellaart

Tekeningen
John Prop
Raph de Haas

Druk
Limburgs Dagblad Heerlen

Advertenties
Advertenties (behalve Paartjes):
Yvonne Stevens, tel. 043-624938,
werkdagen bereikbaar na 18.00
uur, vrijdag de hele dag. Tarieven
op aanvraag.

Paartjes
Paartjes opgeven bij de redactie.
Voor medewerkers en studenten
gratis. Anderen f 7,50.

Mededelingen
Mededelingen voor de
mededelingenpagina's doorgeven
aan Frank Speet, Dienst
Voorlichting, tst 319.

Abonnement
Leden van de universitaire
gemeenschap ontvangen het blad
gratis. Afgestudeerden en andere
belangstellenden kunnen zich
abonneren voor f 25,00 per jaar.

Universitaire Pers
Observant maakt deel uit van het
landelijk samenwerkingsverband
Universitaire Pers, samen met Ad
Valvas (Vrije Universiteit), Delta
(Delft), Univers (Tilburg), Cursor
(Eindhoven), Universiteitsblad
Twente, KU-nieuws (Nijmegen),
Universiteitsblad Utrecht,
Universiteitskrant Groningen en
het Wagenings Universiteitsblad.

UP-korrespondent: Bert Bakker,
Esther Hageman.

RL VRAAGT 8,4 MILJOEN UIT VERNIEUWINGSFONDS

Het College van Bestuur heeft na een bliksemsnelle consultatieronde besloten om een drietal projecten bij het ministerie voor te dragen voor financiering uit het Vernieuwingsfonds van de krimp- en groeioperatie. Van de totale RL-claim van 8,4 miljoen zal het grootste gedeelte ten behoeve van het technologisch onderzoekscentrum MERIT worden aangevraagd. Voor de start van Kunst- en Cultuurwetenschappen en Milieuwetenschappen meent men voor elk met ongeveer een half miljoen uit te kunnen komen.

De zaak is in een stroomversnelling geraakt na het zogenaamde bilateraal overleg tussen College en ministerie dat op maandag 5 januari plaatsvond. Bij die gelegenheid kwam de directeur-generaal Hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek dr. R.J. in 't Veld (de "DG") onverwacht met het verzoek om de vrijdag daarop wat voorstellen in te leveren voor de besteding van vernieuwingsgeld. Een week later, donderdag de vijftiende, zou het College de voorstellen dan met de minister kunnen bespreken. Collegevoorzitter Van den Biggelaar protesteerde zwakjes tegen de overrompelende tactiek van de DG. Een dergelijk onderwerp moet immers in de universiteitsraad behandeld worden. Of het niet wat later kon, in februari bijvoorbeeld. "Dat kan zeker", zou In 't Veld gezegd hebben, "maar dan is wel het geld op".

Daags daarop werd binnen de RL koortsachtig geïnventariseerd welke plannen rijp genoeg waren om in aanmerking te komen voor een bijdrage uit het vernieuwingsfonds. Het voorstel van de econoom prof. Luc Soete voor een technologisch onderzoekscentrum (MERIT) onder leiding van Christopher Freeman (zie Observant nr. 16) bleek de grootste kanshebber. Conform de aanwijzingen die In 't Veld zelf jongstleden november had gegeven voor de financiering van dit project, wordt hiervoor nu een jaarlijks bedrag van anderhalf miljoen gulden geclaimd: grotendeels vernieuwingsgeld, maar ook geld uit een potje voor AIO-plaatsen. In vijf jaar komt dat neer op een bedrag van 7,5 miljoen. Kunst- en Cultuurwetenschappen (Observant nr. 4), een plan uit de boezem van Algemene wetenschappen, vraagt voor twee jaar in totaal 5,2 ton, en voor Milieuwetenschappen (Observant nr. 13) wordt eveneens voor twee jaar een bijdrage van 400.000 verlangd.

Stijl

Nu de universiteitsraad niet geconsulteerd kon worden, behielp het College zich vorige week maar met de raadscommissie OW&MD. Aan haar werden de plannen ter beoordeling voorgelegd. Veel nieuws had zij echter, mede door gebrek aan gegevens, niet toe te voegen; bij het belangrijkste onderdeel, MERIT, konden de leden uitsluitend op basis van het artikel in Observant bevroeden waar het om ging.

Aan de universiteit heerst er weinig waardering voor de voortvarende stijl van besluitvorming bij het ministerie. In hoog tempo worden take-it-or-leave-it-voorstellen gedaan waarbij alle geëigende procedures getart worden. Het beleid wordt als onvoorspelbaar en onberekenbaar afgeschilderd. Ook over de uitkomst van het overleg dat vandaag

met de minister wordt gevoerd bestaat slechts onzekerheid. Het College zegt geen enkele aanwijzing te hebben over de bedragen die uiteindelijk uit de bus zullen komen rollen. Als andere universiteiten even-

eens met flinke aanspraken komen is het totale te vergeven bedrag van 70 miljoen voor vijf jaar snel op.

Wammes Bos

BONKE WIL BLIJVEN

Op 1 januari 1988 heeft prof. dr. F.I.M. Bonke zijn zittingstermijn als rector magnificus erop zitten. Hij heeft echter al laten weten een tweede termijn te ambiëren, naar zijn zeggen omdat er zaken zijn die hij graag wil afmaken.

Door het College van Decanen, onder voorzitterschap van de rector, is volgens de in 1985 vastgestelde procedure vlak voor de kerstvakantie een vertrouwelijk schrijven aan alle gewone hoogleraren gestuurd. Daarin werd het einde van de huidige zittingsperiode aangekondigd en werd men uitgenodigd voor 1 februari namen van mogelijke kandidaten te noemen. Tevens echter kondigde het College aan dat Bonke zich beschikbaar stelt voor een volgende termijn van drie jaar. Daarbij spraken de decanen de mening uit dat Bonke voorshands hun steun geniet. Bonke beweert dat die mening unaniem was. Van de decanen is op dit punt geen bevestiging te krijgen.

De rector is zelf bij deze vergadering als voorzitter aanwezig geweest. Tevoren had hij al in persoonlijke contacten met de decanen zijn kandidatuur gemeld.

Bij sommige hoogleraren bestaat enige twijfel of de uitspraak ten gunste van de zittende rector de kansen van mogelijke andere kandidaten niet teveel zal belemmeren. Het College van Decanen is immers de instantie die de uiteindelijke voordracht opstelt, nadat College van Bestuur, universiteitsraad, vakgroep en faculteit hun mening hebben gegeven. Die voordracht (aan de Kroon) omvat "bij voorkeur tenminste twee" kandidaten. Een a priori uitgesproken voorkeur zal het voor de decanen moeilijk maken om daar op terug te komen. Anderzijds waardeert bijvoorbeeld de hoogleraar staatsrecht en ex-decaan van de juridische faculteit prof. Cees Flinterman de openheid waarmee de procedure van start gaat. Heimelijke steun die zich pas later manifesteert acht hij schadelijker. In de brief van het College van Decanen is de steun voor Bonke overigens wel geclausuleerd met het woordje "voorshands". Dat schept op zijn minst formeel ruimte in een

Greep: Er zijn slagen verloren. Daar moet wat aan gedaan worden (foto Traject)

later stadium toch een andere kandidaat als eerste op de lijst te zetten.

Afmaken

Bonke zelf verklaart de periode van drie jaar eigenlijk te kort te vinden om het bestuurlijke werk naar behoren te verrichten. Hij noemt een aantal zaken waar hij zich zeer voor heeft ingespannen en die hij graag wil afmaken: de studentenwerving, het RIKS, het instituut van O'Hanlon; kortom, de uitbouw van deze universiteit in het algemeen. Ofschoon zijn wetenschappelijke werk in deze periode gereduceerd is tot één dag per week verwacht hij ook na een eventueel zesjarig rectoraat aan één sabbatical year genoeg te hebben om de achterstand in te halen. De rectorfunctie geeft recht op zo'n jaar; een dubbele termijn leidt echter niet tot twee jaar 'opfrisverlof'.

Management zorgelijk

Inmiddels heeft zich al een tweede kandidaat gemeld, zij het nog niet formeel bij het College van Decanen. "Maar de brief verstuurt ik deze week", verklaart prof. Co

Paniek

Hoe zou U zich gevoeld hebben als men U zo'n twee decennia geleden in drielijg grijs of in een deux-pièce bij 't Amsterdamse Paradiso naar binen gestuurd had? Of, om het naar 't huidig tijdsgewicht te verplaatsen, als U voor een weddenschap in slobbertrui en op sandalen Châreau Neercanne zou moeten betreden en er een portie frieten-mèt zou bestellen? Onplezierig lijkt me een te eufemistische omschrijving. Voor velen van ons zou het een shockerende ervaring zijn waarbij zelfs het gevaar bestaat dat men in paniek raakt.

Af en toe heb ik associaties met dergelijke beelden als ik eerstejaars studenten ontmoet. Zij hadden zich er kennelijk op verheugd bij voorbeeld Geneeskunde in Leiden, Economie in Rotterdam of Rechten in Amsterdam te gaan volgen doch zijn tot hun ontzetting in Maastricht geplaatst. "Made in Maastricht", jammert hij of zij. "Ik ben geruineerd. Hier zijn de stafleden zo lui dat ze je zelf maar een beetje laten aanstuderen. O lieve Gouverneur, waar heb ik dat aan verdiend?" En ook hun shocktoestand lijkt tot een bewustzijnsvernaauwing te leiden waardoor het hun haast onmogelijk is het paniekgevoel te relativiseren en eens rustig na te gaan of het wel op z'n plaats is.

Voor bijna alle studenten die aan de RL beginnen geldt natuurlijk dat zij zich moet adapteren aan een onderwijsmethode die geheel nieuw voor ze is. Het is inherent aan die methode dat studenten aanvankelijk het bange gevoel hebben maar wat kris-kras door de leerstof te zwalken, zonder enige indikatie omtrent de "vereiste" (?) diepgang. Dat gevoel blijkt echter bij vrijwel allen na ongeveer een jaar te zijn gesleten waarna ten volle geprofiteerd kan worden van één van de positieve kanten van het systeem: het leren vergaren en integreren van kennis uit verschillende disciplines die relevant zijn voor het bestuderen of oplossen van een gegeven probleem.

Terecht mogen de twijfelaars ons vragen of een dergelijke benadering uiteindelijk tot een kennisniveau leidt dat vergelijkbaar is met dat van elders afgestudeerden. Voor studenten van de Medische Faculteit is een rapport over dergelijk vergelijkend warenonderzoek beschikbaar: in 1984 publiceerde Bender* uit Groningen een studie waarin het kennisniveau van Maastrichtse studenten werd vergeleken met dat van Groningers en Leienaren. De conclusies van deze studie waren zonder meer geruststellend voor Maastricht: er bleken geen significante verschillen in kennisniveau aantoonbaar tussen studenten van de genoemde Medische Faculteiten. Eens te meer geruststellend als men zich realiseert dat een aantal potentiële extra's van ons onderwijssysteem zoals het ontwikkelen van probleem-oplossend vermogen, vaardigheidstraining en attitudevorming niet werden meegewogen.

Er zullen ongetwijfeld studenten bestaan voor wie probleemgestuurd onderwijs of het studeren vanuit onderwijsgroepen niet de beste studiemethode is. Ik hoop dat die kans zien in Maastricht een gulden middenweg te vinden of naar een instelling met een voor hen meer geschikt onderwijssysteem over te stappen. Er zijn echter ook studenten die volgens mij te vroeg door paniek bevangen in geweeklaag vervallen: vooral zij mogen zich dit hart onder de riem steken.

Speciaal voor hen, maar ook voor alle anderen, een leerzaam 1987!

Gerard Majoor

*Bender, W., e.a.: Medische kennis bij studenten uit verschillende medische faculteiten. Nederlands Tijdschrift voor Geneeskunde. 128 (1984)917.

Greep, momenteel bouwgemachtigde voor het nieuwe Academisch Ziekenhuis en het faculteitengebouw. Hij zegt zich grote zorgen te maken over het huidige management en de problemen met de uitbouw van de universiteit. "Er zijn slagen verloren; Kunst- en Cultuurwetenschappen en Besliskunde gaan al naar Rotterdam, en er zijn nog meer voorbeelden. Daar moet wat aan gedaan worden", vindt Greep.

Ofschoon de sluitingsdatum voor het noemen van namen nog niet is verstreken, betekent deze tweede kandidatuur voorsnog dat op-

nieuw slechts medici voor de rector-spoot beschikbaar zijn. Het is onbekend of (en ook onwaarschijnlijk dat) uit de andere faculteiten nog namen naar voren zullen komen: bij de economische faculteit is men druk doende met de opbouw, en de juridische faculteit zou volgens Flinterman een tweede Collegelid uit haar gelederen naast Dittrich als een ernstige aderlating beschouwen. Uit de faculteit der gezondheidswetenschappen tenslotte lijkt evenmin een kandidaat naar voren te zullen treden.

Wammes Bos

bladeren

Samengesteld door Bart Brouwers

De Dominopraktijk

Het bedenken van een goed onderwerp voor een artikeltje kost menige redactie nog wel eens het nodige hoofdbreken. De bladen van 's lands technische universiteiten hadden voor hun eerste nummer na 'rampdag' 27 december echter geen enkel probleem. Waar was het toch foutgegaan? Wie is de schuldige? Een dominotheorie is leuk, maar de praktijk valt soms tegen. En het was allemaal zo mooi berekend door de academische afgeezanten uit Delft, Eindhoven en Twente. De steentjes hadden, zoals afgesproken, een $h=48\text{mm}$ en een $d=6,8\text{mm}$. De voortplantingssnelheid (in m/sec) was heel nauwkeurig bepaald op $V=1,10$ indien $\alpha = 2\delta$, op $V=1,19$ als $\alpha = 3/2\delta$, en zelfs op $V=1,33$ als $\alpha = \delta$. Maar ja, α is nu eenmaal geen δ , dat zou zelfs een β met een blik op zijn ω moeten weten. Maar hij begreep er geen ι van, net zoals trouwens enkele tienduizenden steentjes, die botweg weigerden de simpele taak waarvoor ze waren ingehuurd ook daadwerkelijk uit te voeren. Maar zij hadden dan ook geen ogen gekregen van de organisatie. Echte dominostenen hebben ogen, waarmee ze hun buurman nauwkeurig in de gaten kunnen houden; de rampsteentjes waren allemaal egaal in een kleur geverfd. Misschien lag het daar wel aan, dat het allemaal niet zo naar wens verliep. De studenten zelf houden het trouwens op een gebrek aan training. Het moest van de geldschietende Orlandini en de sporadisch meekijkende TROS camera's in een klap raak zijn en dat was kennelijk wat te veel gevraagd. Net genoeg echter voor een prachtig half uurtje 'Holland Promotion'.

Erfenis

De Leidse universiteit heeft een bedrag van acht miljoen gulden geerfd van de Duitse Gisela Thier. Volgens het testament moet het geld besteed worden aan medisch onderzoek. Twee jaar geleden al stierf mevrouw Thier, maar de erfenis kan pas nu op de rekening van de Universiteit van Leiden worden bijgeschreven, omdat verwanten de geldigheid van het testament in twijfel trokken. Onlangs bepaalde de rechter dat niets de overdracht van de acht miljoen naar Leiden meer in de weg stond. In de statuten van de inmiddels opgerichte Gisela Thier Stichting, die het vermogen gaat beheren, is te lezen dat het geld bedoeld is 'ter bevordering van de geneeskunde, mede met aandacht

jaar moeten we dat allemaal gaan onderzoeken. Die periode is met opzet kort gehouden om zo min mogelijk ruimte te geven aan het ontstaan van geruchten. Wij willen dat de adviesgroep snel met goed gemotiveerde voorstellen komt."

Werkgever

Dat de adviesgroep die de ontbureaucrativering 'strategisch' gaat voorbereiden geen leden uit het dienstenapparaat telt, ofschoon daar toch de grootste klappen zullen vallen, vindt vakbondsafvaardigde Coen van der Gugten onjuist. Hij meent dat er wel een vertegenwoordiger van het personeel in de adviesgroep zou moeten zitten. "In

voor de kindergeneeskunde'. Het vermogen zelf zal niet aangetast worden. Projecten worden gefinancierd met de opbrengst van het geld, zo'n 400.000 gulden per jaar. (Mare)

Horror

'The Wasp Ampulex Compressa' is een wetenschappelijke horrorfilm van Nederlandse makelij, die 'The Shining' en 'The Texas Chainsaw Massacre' tot onschuldige Disney-producten doet vervagen. De film is gemaakt door twee medewerkers van de Universiteit van Amsterdam en behandelt de wijze waarop een tropische wesp een kakkerlak benadert. Op een zeer levendige manier wordt het publiek getoond hoe de wesp zijn slachtoffer door een steek in het achterhoofd verdooft. Vervolgens wordt de prooi mee naar het nest gesleurd -de kakkerlak is volledig verlamd- alwaar op een van zijn poten een wespeitje wordt gelegd. Na een paar dagen komt het eitje uit en begint de film pas echt spannend te worden. Want wat, oh horror, doet de larve? Ze dringt langzaam maar heel behoedzaam het lichaam van de -nog levende- kakkerlak binnen en doet zich te goed aan het sappige vlees als betrof het een heerlijk kerstmaal. Het einde van de rolprent valt samen met het heengaan van de betreurde kakkerlak, zo ongeveer een week na de geboorte van het larfje. Binnenkort in dit theater. (Folia)

Ziekte

De Eindhovense studentenpastor Wim de Leeuw heeft van de 'provinciale student' niet zo'n hoge pet op. Hij spreekt in dat verband graag over de 'Limburgse Ziekte', het zo snel mogelijk naar het "met kranten dichtgeplakte gat" teruggaan op vrijdagmiddag. Volgens De Leeuw komen maar sommigen daar los van en worden iets ruimhartigere wereldburgers. "Maar de meesten gaan ook als ze afgestudeerd zijn terug naar het zuiden. Nee, de Europese ingenieur zal geen Limburg spreken. Ze willen best, als het maar bij de DSM is." De studentenpastor spreekt uit ervaring, want hij was meer dan zes jaar dominee in Maasbracht. Hij herinnert zich nog de in het 'westen' ontheemde dorpsbewoners, met trieste uitschieters zoals pogingen tot zelfmoord. Volgens De Leeuw heeft de Technische Universiteit Eindhoven danig te lijden onder dit provincialisme. (Cursor)

het georganiseerd overleg zullen we daar nog wel op terug komen," zegt Van der Gugten. Dittrich daarentegen steunt de huidige opzet. "Het is een kwestie van bestuurlijke verantwoordelijkheid. Er moeten beleidskeuzes worden gemaakt. Dat moeten de bestuurders dan ook zelf doen. Dat we vooraf met de betrokken diensten overleg zullen plegen staat buiten kijf, en als er ingrepen worden gepleegd, zal er een sociaal plan worden opgesteld. Je moet niet vergeten dat we op dit vlak bezig zijn als werkgever. En dan moet je ook gedragen als een goede werkgever."

Wammes Bos

Binnen een half jaar uitsluitel over ontbureaucratiseringskorting

PRIVATISEREN MOGELIJKE OPLOSSING

Over de zogenaamde ontbureaucratiseringskorting is het laatste woord nog niet gevallen. Het oorspronkelijke voorstel van het College van Bestuur vond vooral in de ogen van de faculteiten geen genade. Daarin was al van te voren het jaarlijkse bedrag van 1,2 miljoen over diensten en faculteiten verdeeld, waarbij de beleids- en beheersdiensten de ene helft, de interfacultaire diensten en het facultaire beheer de andere helft voor hun rekening zouden nemen. De universiteitsraad heeft het afwijzende standpunt en het alternatieve voorstel van de faculteiten overgenomen.

Er worden dus geen werkgroepen ingesteld om de bezuiniging van twee keer zes ton in te vullen. Daarvoor in de plaats komt een adviesgroep, die zal bestaan uit vier leden van de faculteitsbesturen, de secretaris van het CvB, drs. Ben Niessen, en een Collegelid, waarschijnlijk dr. Karl Dittrich. Deze adviesgroep zal fundamenteel te werk moeten gaan dan de werkgroepen: niet zomaar her en der wat schrappen tot de bedragen zijn gehaald, maar het voorbereiden van strategische beleidskeuzes. "Concreet betekent het dat er nagedacht moet worden over de taken waarmee deze universiteit de jaren negentig in wil gaan", zegt Karl Dittrich. De adviesgroep zal uitdrukkelijk ook het verband met andere ontwikkelingen in het oog moeten houden. Vooral het beoogde proces van deconcentratie, waarbij taken en bevoegdheden van centrale diensten naar het facultaire niveau worden overgeheveld, kan maar beter gezamenlijk met de ontbureaucratisering behandeld worden, zo vonden faculteiten en universiteitsraad. Daarnaast speelt ook het coördinatievraagstuk, waarvan de oplossing in de toekomst de contacten tussen College en diensten moet stroomlijnen, een rol.

Ontslagen

In de decembervergadering van het georganiseerd overleg kreeg Dittrich ook van de vakbondsvertegenwoordigers kritiek op zijn plannen te horen. De bonden zijn bijvoorbeeld niet overtuigd van de noodzaak om het ontbureaucratiseringsbedrag dat in 1987 gekort wordt, zes ton, uitsluitend ten laste van de diensten te laten komen. De bedoeling is dat deze bezuiniging wordt gerealiseerd door minder mensen dan gepland te laten instromen. Maar vooral de uitlatingen van Dittrich in Observant nr. 12 (13 november), waarin hij zei ontslagen niet uit te kunnen sluiten, vielen in slechte aarde. Coen van der Gugten, lid van het georganiseerd overleg: "Ontslagen kunnen absoluut niet, daar valt niet aan te denken. Als zelfs een bedrijf als IBM kan reorganiseren en een vestiging in Amsterdam kan sluiten zonder dat er ook maar iemand de laan uitvliegt, moet dat bij ons toch zeker kunnen. Via her- of overplaatsing moet het een en ander te bereiken zijn. Daarom denken we ook niet dat het op ontslagen uit zal draaien." Toch neemt Dittrich zijn woorden niet terug, hoewel hij wel benadrukt dat alles in het werk zal worden gesteld om gedwongen ontslagen te vermijden. "Als er gereorganiseerd gaat worden treedt de reor-

Dittrich: "je gedragen als een goede werkgever" (foto Franco Gori)

ganisatiecode in werking, en dat betekent dat het hele overlegcircuit wordt doorlopen. We zullen dan bekijken of het mogelijk is om mensen om- of bij te scholen, of ze op een andere plek in te zetten. Pas als al die mogelijkheden uitgeput zijn zou je aan ontslag moeten denken. Maar in de tussentijd vindt er natuurlijk altijd natuurlijk verloop plaats, dus ik hoop dat het niet zover hoeft te komen." Dittrich voegt daaraan toe dat tevens gebruik kan worden gemaakt van de mogelijkheden die het sociaal beleidskader van de krimp- en groeioperatie biedt. Daarover is op 7 januari overeenstemming bereikt tussen minister Deetman en de bonden van overheidspersoneel. Het belangrijkste resultaat is dat de huidige wachtgeldregeling zal blijven gelden, ook als die veranderd (lees: verslechterd; WB) mocht zijn op het moment van ontslag. Het wachtgeld zal ook afgekocht mogen worden. Daarnaast verplichten de instellingen zich om bij- en omscholing te bevorderen, dan wel te bemiddelen om medewerkers bij andere instellingen geplaatst te krijgen.

Privatiseren

De adviesgroep moet binnen een half jaar een rapport op tafel leggen met voorstellen hoe jaarlijks 1,2 miljoen gulden kan worden bezui-

nigd. Dittrich: "Er zijn verschillende wegen denkbaar waarlangs je de ontbureaucratisering kunt realiseren. Een daarvan is gewoon de kaasschaafmethode, hier en daar de formatie inkrimpen. Ik vind dat een domme methode die niets oplost. Veel beter is het om te bezien of er taken zijn die je als universiteit niet in eigen beheer hoeft uit te voeren; met andere woorden, of je die af kunt stoten, eventueel in de vorm van privatisering. Bij vrijwel alle instellingen zijn ze nu met dit probleem bezig. Dan zie je dat bepaalde diensten, of onderdelen daarvan, voor privatisering in aanmerking komen; bijvoorbeeld de drukkerij, of de kantine. Bij een AV-dienst kun je ook in die richting denken. In Groningen hebben ze de AV-dienst geprivatiseerd. In Delft hadden ze dat ook gedaan, maar daar zijn ze erop terug gekomen. In het geval dat de RL zelf ook de weg van de privatisering inslaat en er eventueel mensen bij 'geprivatiseerde' werkgevers worden geplaatst, zouden we kunnen garanderen dat er voor een bepaalde periode opdrachten aan dat bedrijf worden gegund. Of dat wettelijk mogelijk is weet ik overigens niet. Het is trouwens beslist geen uitgemakke zaak dat privatisering geld oplevert. Uiteindelijk moet je voor de taken die door commerciële bedrijven worden uitgevoerd, ook weer betalen. In het komende half

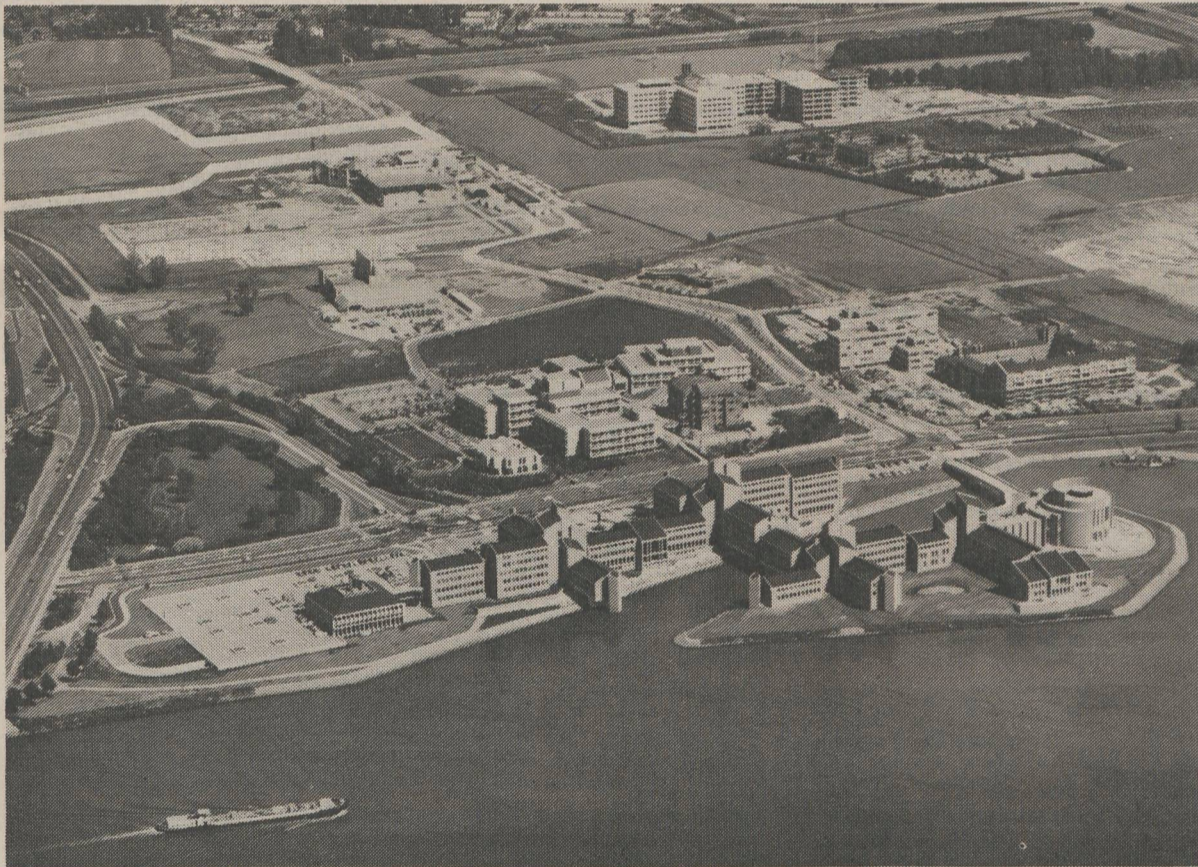
Ondanks keuze voor nationaal park in Rotterdam

MAASTRICHT WIL EIGEN WETENSCHAPSCENTRUM

Voor een nationaal centrum voor wetenschap en technologie heeft Rotterdam de voorkeur als vestigingsplaats. Dat staat in het advies, dat de Commissie van Goede Diensten de ministers Deetman van Onderwijs en De Korte van Economische Zaken heeft aangeboden. Voor de Stichting International Biological Science Center (IBSC) Maastricht blijven echter voldoende mogelijkheden over om een eigen expositiecentrum voor biowetenschappen van de grond te krijgen. De financiële haalbaarheid van het centrum, dat onder de naam 'Biologica' naast het MECC op het Randwyck-terrein moet verrijzen, wordt momenteel door een Nijmeegs onderzoeksbureau bekeken. Rond de maand april zal dan het definitieve besluit omtrent de bouw van het biowetenschappelijk expositiecentrum genomen worden. De gemeente Maastricht en de provincie Limburg draaien samen op voor de kosten van het haalbaarheidsonderzoek (250.000 gulden).

De medewerkers van het IBSC hebben er het volste vertrouwen in, dat het resultaat van het onderzoek voor hen positief zal uitvallen. In dat geval gooit 'Biologica' op zijn laatste over drie jaar de poorten open. Het is dan vijf jaar geleden dat de eerste plannen voor een permanente expositie van de moderne biowetenschappen in Maastricht ontstonden. Het selecte groepje enthousiaste biologen van toen is inmiddels uitgebreid tot een indrukwekkende lijst van medewerkers. Veel biologen en biochemici natuurlijk, maar ook de nodige juristen en medische specialisten uit binnen- en buitenland. Onder hen zitten vele bekende RL-gezichten: de bioloog Lever en jurist Flinterman zijn respectievelijk waarnemend en vice voorzitter van de stichtingsraad, Ten Hoor en Flendrig zitten als medisch specialisten in de Wetenschappelijke Adviesraad, de bioloog Boshouwers zit in het Uitvoerend Bestuur, Majoor is coördinator Biolandschappen en Braat vormt deel van het Wetenschappelijk Correspondenten Netwerk. Bonke tenslotte zit ook in de Stichtingsraad. De rector Magnificus benadrukte trouwens dat het hier niet gaat om een initiatief van de RL en dat het sowieso verstandiger zou zijn gebruik te maken van experts uit heel Europa. De universiteit geeft de stichting op de eerste plaats inhoudelijke en morele support en de nodige kantoormuur.

Recreatief
Doel van het expositiecentrum is een breed publiek kennis te laten maken met de laatste ontwikkelingen op het terrein van de biowetenschappen. Dr. Steffens, voorzitter van het uitvoerend bestuur van de stichting IBSC en als biochemicus verbonden aan de universiteit in Aken: "Wij willen een expositiecentrum bouwen, dat voor iedereen, ongeacht de vooropleiding, toegankelijk is. Het educatieve element moet daarbij hand in hand gaan met het recreatieve. Het is echter geenszins de bedoeling, dat 'Biologica' een pretpark wordt, al moet het daar wel mee kunnen concurreren. Een populaire attractie als publiekstrekker moeten we dan ook wel hebben. We denken daarbij op de eerste plaats aan een 'Omnimax-theater', dat nu al in Den Haag veel succes oogst." De truc van zo'n filmtheater is dat dankzij

Tussen de witte strepen (linksboven) het Randwyck-terrein waar het centrum voor bio-wetenschappen gebouwd kan worden. (foto Airphoto Netten)

een enorme groothoeklen en een bolvormig doek films vertoond kunnen worden waar de toeschouwers 'midden in' zitten.

Derde generatie

Steffens noemt het Maastrichtse 'Biologica' een museum van de derde generatie. "Niet passief de aanwezige collecties bekijken, zoals in musea van de eerste generatie gebeurt; ook niet voorzichtig een aantal apparaatjes bedienen zoals je dat bijvoorbeeld in het Evoluon, een tweede generatie museum, kunt doen. Bij ons kunnen de mensen zelf, 'hands-on', de spectaculaire aspecten van de biowetenschappen ondergaan, doordat ze er midden in komen. Als we bijvoorbeeld het begrip 'voeding' willen uitleggen, dan wordt de bezoeker via een enorme menselijke mond, waar hij over tong en tanden kan lopen, naar de slokdarm gevoerd. Daar gaat dan een heel smal wenteltrapje naar be-

neden, dat uitkomt in de maag. Van daaruit gaat de reis verder langs dunne en dikke darm en de bloedvaten. Op die manier hopen we iets duidelijk te kunnen maken over de spijsvertering."

Het centrum, waarvan verwacht wordt dat het meer dan 300.000 bezoekers per jaar zal trekken, wordt opgebouwd rond een reeks thema's (biolandschappen), ondergebracht in paviljoens. Er zijn zeven biolandschappen geselecteerd, die allemaal de onderlinge samenhang en wederzijdse afhankelijkheid van de verschillende levensvormen (plant, dier, mens) moeten verhelderen. Op die manier geeft 'Biologica' als totaal de bezoeker een idee van de complexiteit, samenhang en verstrengeling van levensprocessen. Naast het genoemde thema voeding komen er biolandschappen over de mens, de levende cel, samenlevingsvormen, genetica, waarneming en tenslotte beweging. Mr.

Baake, vice-voorzitter van de stichting: "De paviljoens beslaan per stuk ongeveer 2000 vierkante meter en worden allemaal verschillend opgebouwd. Elk landschap is verdeeld in een aantal subthema's, waarvan het grootste deel, zo'n tachtig procent, gericht is op een breed publiek. Voor een kleiner gedeelte van de bezoekers kunnen subthema's meer fundamenteel worden uitgewerkt."

Scholen

'Biologica' rekent er op mensen uit een straal van 150 kilometer rond Maastricht te kunnen aantrekken.

Baake: "In dat gebied wonen ruim dertig miljoen mensen; er bevinden zich 14 universitaire instellingen en natuurlijk een enorm aantal scholen. Uit die laatste hoek verwachten wij de meeste bezoekers." Omdat het expositiecentrum op veel gasten van buiten Nederland rekent, wordt nu al alles in vier talen gepresenteerd. Dat heeft dan meteen ook het voordeel dat de Europese Commissie misschien over de brug komt met financiële steun. Binnen Nederland hoopt men daarnaast op een wezenlijke bijdrage van de (rijks)overheid en de nodige inbreng van het bedrijfsleven. De kosten van de bouw van het project zijn geraamd op twintig miljoen.

zien. Toch heeft de Commissie van Goede Diensten die plaats aangewezen als nationaal wetenschapscentrum. Maar enige invloed op onze ideeën heeft het nauwelijks. Wij hebben nooit nagestreefd het nationaal centrum te worden. Wij willen een Europees centrum zijn en bovendien gespecialiseerd in de biowetenschappen. Gelukkig laat het rapport van de commissie de mogelijkheid voor particulier initiatief volledig open; wij hebben dan ook alle redenen optimistisch te blijven."

Juist vanwege de grote verschillen (Europees - nationaal, biowetenschappen - technologie) zal Maastricht geen grote concurrent worden van het nationale centrum, waarschijnlijk in Rotterdam. 'Biologica' moet directe werkgelegenheid bieden aan ongeveer veertig mensen. De helft van die plaatsen betreft hoogwaardige werkgelegenheid voor wetenschappers, ontwerpers en mediakundigen. Zij zullen zorg moeten dragen voor de invulling en het up-to-date houden van de exposities, die voor het grootste deel tijdelijk zijn. De ruimtes van het MECC worden al in gedachten gehouden voor de uitreiking van twee jaarlijkse prijzen. De ene zal gaan naar een Westeuropese uitvinder, die zich op het gebied van de biowetenschappen heeft onderscheiden, terwijl de andere bestemd is voor een wetenschappelijk journalist, die die zich heeft ingezet voor het 'vertalen' van wetenschappelijke zaken voor een breed publiek. Baake: "Dat heeft namelijk alles te maken met kennisoverdracht, een van de belangrijkste doelen van onze stichting."

Bart Brouwers

BEURZEN LATER UITBETAALD

Met ingang van april zullen de studiebeurzen maandelijks worden uitbetaald tussen de 20e en 30e van iedere maand. Dat heeft het ministerie van onderwijs bekendgemaakt. Tijdens dit studiejaar werd tot dusver twee maal een voorschot verstrekt op grond van het nieuwe stelsel van studiefinanciering, een keer in oktober en een keer eerder deze week. De uitbetaling van het voorschot over de maanden januari tot en met maart van dit jaar mag overigens niet vertraagd genoemd worden, zo laat een woordvoester van minister Deetman weten. De uitbetaling was van meet af aan rond 12 januari gepland, om zo de overgang naar de maandelijks betaling aan het eind van de maand te vergemakkelijken.

Vanaf april worden ook de voorschotten die sinds oktober op de aanvullende financiering (dat deel dat van het inkomen van de ouders afhankelijk is) zijn toegekend, verrekend. Wie te veel blijkt te hebben gekregen moet dat in 9 maanden terugbetalen. Wie te weinig ontving krijgt het er in april in een klap bij. Studenten waarvan de ouders minder aan de studie meebetalen dan de hoogte van het collegegeld (1604 gulden) kunnen in juni of juli een verzoek indienen bij de Centrale Directie Studiefinanciering in Groningen om een voorschot te krijgen op het collegegeld voor het studiejaar 1987-88. Een dergelijk voorschot wordt vanaf september in 12 maandelijkse termijnen op de studiebeurzen ingehouden. Maastrichtse studenten die door de nieuwe wijze van betaling of door het terugvorderen van de voorschotten in geldnood komen, kunnen een beroep doen op het noodfonds van de RL.

Bert Bakker/UP

Rector magnificus bepleit mammoetinstelling voor Zuid-Limburg

MOET HOGER ONDERWIJS AFDALEN TOT HET NIVEAU VAN 30% VAN DE BEROEPSBEVOLKING?

Als tegen het einde van deze eeuw het percentage hoger opgeleiden gestegen moet zijn tot dertig procent van de beroepsbevolking, dreigt de universiteit aan kwaliteit te moeten inboeten. Om dergelijke aantallen op het huidige niveau op te leiden krijgt het onderwijs te weinig middelen en bovendien is het nog maar de vraag of er in ons land genoeg intelligente mensen rondlopen om onderwijs op dat niveau te kunnen volgen. In die omstandigheden moeten de universiteiten en HBO-instellingen hun krachten bundelen om er nog het beste van te maken. En Zuid-Limburg zou een mammoetinstelling voor hoger onderwijs moeten oprichten met daaraan gekoppeld hoogwaardige onderzoeksinstituten voor toegepast en fundamenteel onderzoek.

Dat is de in het kort de boodschap die rector magnificus prof. dr. V. Bonke de universiteit meegaf tijdens de viering van de elfde dies natalis, vorige week vrijdag. Bij die gelegenheid werd ook de Peter Debijeprijs uitgereikt aan de Belgische geleerde prof. dr. Th:ophile Godfrand, uit Louvain-la-Neuve voor zijn werk op het gebied van de calciumantagonisten.

Volgens Bonke gaan de Nederland-

se universiteiten moeilijke tijden tegemoet. Er moet bezuinigd worden, maar tegelijkertijd moeten er meer studenten worden opgeleid, heeft minister Deetman aangekondigd in zijn 'Selectieve Krimp en Groei'-voornemens. De minister heeft zich afgevraagd hoe het onderwijs met zijn krappe middelen kan blijven voldoen aan de vraag van de arbeidsmarkt. Zijn conclusie is dat de beta-richtingen gestimuleerd moe-

ten worden ten koste van de alfa- en gamma-richtingen. Dat maakt de toekomst van de universiteit nog moeilijker, waarschuwt Bonke. Beta-opleidingen zijn immers de duurste die het hoger onderwijs te bieden heeft.

Het is dus nog maar de vraag of het financieel haalbaar is om dertig procent van de beroepsbevolking te voorzien van een hogere opleiding. En ook al is er genoeg geld, waar

moeten we dan de mensen vandaan halen die geschikt zijn voor een hogere opleiding, vraagt Bonke zich af. Vrouwen hebben hun achterstand binnenkort ingehaald, de middengroepen trekken aardig bij, de "lagere" sociale klassen liggen nog ver achter. De gelijke kansen op onderwijs zijn nog lang geen

werkelijkheid. Voorlopig lijkt het er niet op dat de min of meer traditionele bronnen van studenten de stijgende behoefte van de universiteiten en HBO-opleidingen kunnen bevredigen. Ook de grotere deelname van oudere studenten, die na een paar jaar werken een studie kiezen, zet waarschijnlijk niet genoeg zoden aan de dijk, meent Bonke. Als men dan toch aan de vraag van de arbeidsmarkt wil voldoen, dan blijft er volgens hem weinig anders over dan de kwaliteitsnormen te verlagen. Dan zou het onderwijs wel eens gedwongen kunnen worden zijn niveau af te stemmen op de intellectuele capaciteiten van de studenten die zich aanmelden, tot dat het gevraagde percentage hoger opgeleiden is bereikt.

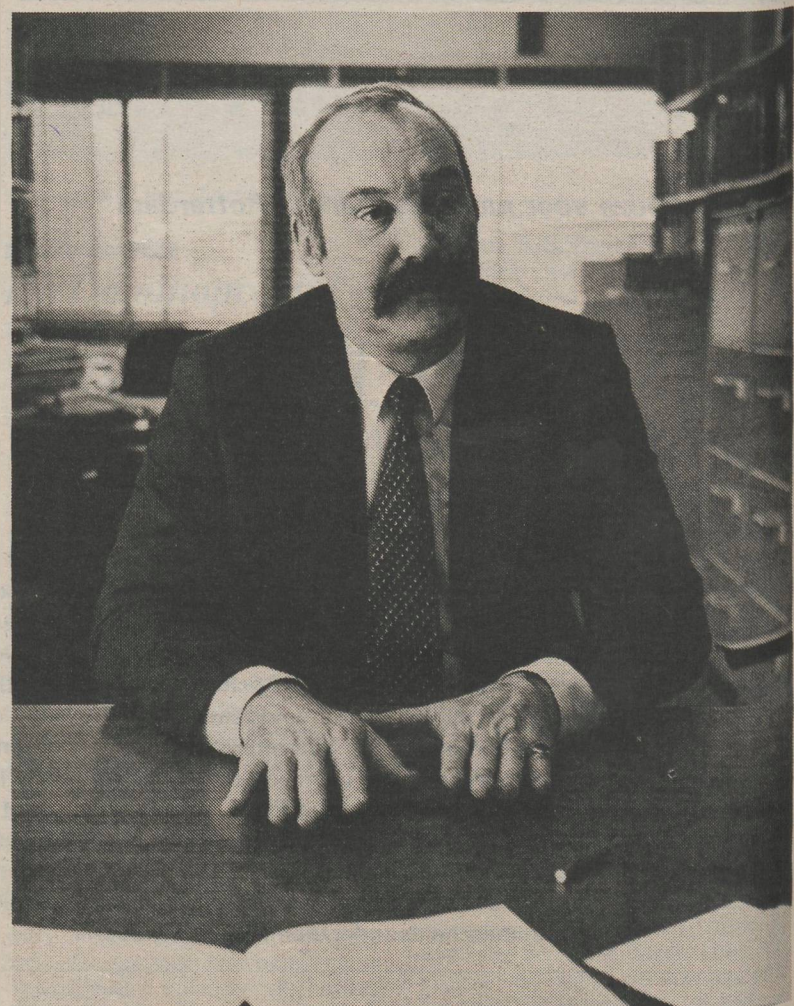
"Ik heb willen waarschuwen voor de risico's die de jacht op het rendement met zich mee kan brengen", zegt Bonke achteraf over zijn rede. "Ik zie ook liever een instelling die de kwaliteit voorop stelt dan een instelling die het van de aantallen studenten moet hebben, maar het lijkt mij in de gegeven omstandigheden een betere ontwikkeling om tot clustering van onderwijsvoorzieningen over te gaan".

De mammoetorganisatie die Bonke in het verschiep ziet moet van studenten die een beroep willen leren minder vragen dan van iemand die komt om een wetenschappelijke opleiding. "Een flexibel systeem, waarin iedere student aan zijn trekken kan komen. Binnen zo'n cluster moeten verschillende onderwijssystemen kunnen draaien, zowel heel hoogwaardige universitaire curricula als uitstekende beroepsopleidingen. Daarvoor is nodig dat je het onderwijs overlaat aan de goede docenten en dat je het onderzoek beschermt in instituten, anders kun je niet genoeg excellente mensen aantrekken en mis je de voeding voor het onderwijs."

Bonke verwacht dat in Zuid-Limburg de lopende samenwerking met het HBO zal uitmonden in de oprichting van een dergelijk mammoetinstuut. Hij heeft in zijn rede de HBO-instellingen opgeroepen als gelijkwaardige deelnemers aan de slag te gaan. Volgens hem heeft de universiteit de mouwen al opgestroopt.

Jacques Herraets

Bonke: mammoetinstuut kan ons redden.

MELKHAAT

Eenieder wiens jeugd verpest werd door opgedrongen melkconsumptie, moet de volgende uitspraak van de Amsterdammer Erich Wichman recht uit het hart gegrepen zijn: "melkdrinken is (...) vies, ja, smerig, een infantiele regressie en buccanale slijmvlieserotiek".

Wichmans woede werd ingegeven door de pogingen die het Amsterdamsch Drankweer Comité in het begin van deze eeuw ondernam om het drankprobleem in te dammen en melkgebruik aan te moedigen. Wichman vreesde dat zonder het 'tegenif' alcohol in Nederland de kleurloze middelmaat de boventoon zou gaan voeren. Vandaar ook zijn geslaagde poging om zwerfverdrangorgel Had-je-me-maar in de Amsterdamse raad gekozen te krijgen. Het eerste punt op het verkiezingsprogramma van diens rapaillepartij: "Gratis voor iedere Amsterdammer dagelijks een paar gemeenteborrels".

'Het witte gevaar', een pamflet tegen melk en burgermansmoraal doorspekt met citaten uit Griekse, Latijnse, Franse, Engelse en Duitse literatuur, verscheen in 1927 in De Vrije Bladen. Een jaar later werd dit werk in brochurevorm uitgegeven door Leiter-Nypels in Maastricht. Niet toevallig, want volgens Wichman "is Maastricht nog de levendste Nederlandsche stad, omdat eens de wijnstok op de hellingen er om heen groeide".

Melkconsumptie, zo blijkt uit Wichman's verhaal, is beslist niet zonder gevaren. Wie deze "koeien-uier-afscheiding" drinkt krijgt een papperig gezwollen kindballon-gezicht, een onvoldragen, ongeboren, "onwedergeboren" kindsche, kalfsche baby-kop. Melkdrinkers hebben gezichten "van melk en bloed", maar bloedeloos. Het zijn melklurkers, melkslurpers, melkzuchtigen, melkmuilen, uitgegroeide zuigelingen, moederskindjes en ongespeenden. Hun voorbeeld zijn de blattende Denen en loeiende Amerikanen. Melkdrinken is voor een volwassene gelijk te stellen met andere infantiele neigingen als "bedwateren, faeces-knoeien, duimzuigen, nagelbijten, neuspeuteren en masturbieren".

rode oren

Overmatig melkgebruik leidt volgens melkhater Wichman vroeg of laat tot min of meer ernstige en ongeneeslijke verkalving.

Melk is dus helemaal niet goed voor elk. Met hetzelfde -en meer- recht kan er volgens Wichman berijmd worden dat jenever goed is voor de lever, bieren voor de nieren, cider voor ieder en wijn voor pijn. Klare is natuurlijk je ware.

Wie melk drinkt is dus op de verkeerde weg, namelijk de melkweg. Als ergste soort "mensen in min-of-meer kalverlijken staat" noemt Wichman de vegetariërs, kwekkers bij uitnemendheid, die "zóóóó ondiepelijk en plantaardig" zijn, dat ze, al apenootjes kauwende, met afgrijselijke hoeveelheden dierlijk kliersap drinken. De edelste, veredelste, verfijndste, plantenstof daarentegen, de "Godsgave", het "bloed der aarde", de heilige wijn, wordt door hen in hun "vuilwaterdronkenschap" als "taboe" versmaad.

Met citaten uit het heilige boek bewijst Wichman de 'wetenschappelijkheid' van zijn stelling. Was het immers niet Jezus die water in wijn -en niet in uierslijm- veranderde. En op het laatste avondmaal werd toch zeker ook geen glibberige, liddrige melk geschonken.

Melk moet nog steeds en misschien is het anti-melk pamflet daarom wel in 1979 opnieuw uitgegeven in de serie Amsterdamse schotschriften. Opat 'het witte gevaar' de witte motor zal bestrijden.

Erich Wichman
Het witte gevaar: over melk, melkgebruik, melkmisbruik & melkzucht
C.J. Aarts Amsterdam 1979

Emely Nobis

ERICH WICHMAN
HET WITTE
GEVAAR
OVER MELK, MELKGEBRUIK,
MELKMISBRUIK & MELKZUCHT

C.J. AARTS AMSTERDAMSE SCHOTSCHRIFTEN

De grote boosheid van Paul Knipschild

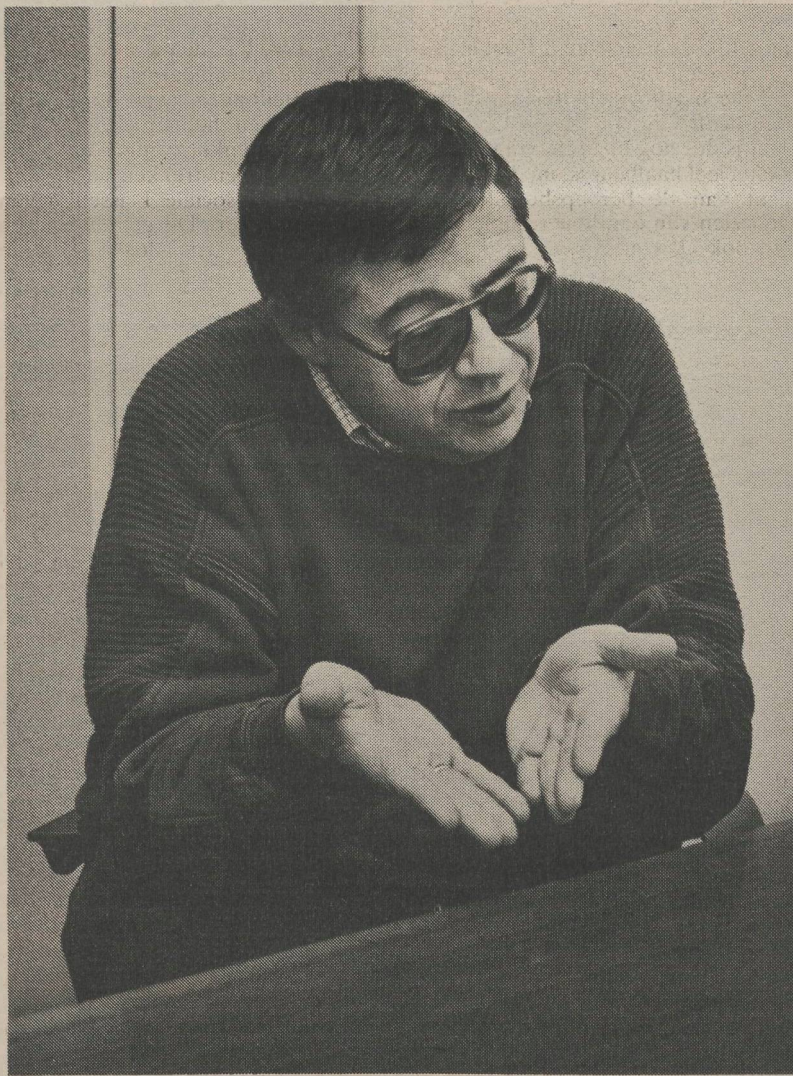
ZIJN TIJDSCHRIFTEN BANG VOOR TEGENDRAADSE CONCLUSIES?

Epidemioloog Paul Knipschild, die vorig jaar bij de aanvaarding van zijn ambt als hoogleraar beweerde dat zijn vak steeds de contramine behoort op te zoeken, blijft de daad bij het woord voegen. De afgelopen jaren kwam hij over de hele wereld in het nieuws met enkele omstreden beweringen, eerst toen hij aantoonde dat een borrel op zijn tijd een prima middel is in de strijd tegen hart- en vaatziekten en later toen hij samen met medewerker Lex Bouter tot de ontdekking was gekomen dat een aangeschoten skiFr minder brokken maakte dan een nuchtere skiFr. Deze keer is Knipschild in het nieuws gekomen door iets dat niet gepubliceerd werd. Een artikel over het gebruik van ginseng werd door het Nederlands Tijdschrift voor Geneeskunde en door Medisch Contact te licht bevonden. Volgens Knipschild was er geen vuiltje aan de lucht geweest als het 'wondermiddel ginseng' in zijn artikel afgekraakt was, maar nu het gebruik onder bepaalde voorwaarden werd aanbevolen, kwam de zaak heel anders te liggen. Zijn artikel deugde wel, de beoordelingspolitiek van de tijdschriften niet, beweert hij.

Knipschild heeft volgens eigen zeggen de pest aan "chinese toestanden" in de geneeskunst. "Maar als het iemand lukt mij voor een bepaald onderwerp warm te laten lopen, wil ik er best wat vrije tijd in steken. De faculteit vindt het wel leuk als je dat soort dingen onderzoekt, zolang het maar geen officiële werktijd kost. Ik ergerde me altijd groen aan de reclameborden van ginseng voor de reformwinkels en toen een van mijn kennissen mij attendeerde op een paar artikelen over dat spul, heb ik gezegd: laat maar 'ns komen, dan zal ik 't wel lezen. Ik had eerlijk gezegd al voorpret om er eens goed de vloer mee wilde aanvegen. Maar wat bleek? Dat waren prima artikelen. Ik dacht: het is misschien best de moeite waard er een humaan experiment aan te wagen om te kijken of ginseng inderdaad een effectief geneesmiddel is. Maar toen ik de literatuurcomputer raadpleegde zag ik dat er al lang van die experimenten gedaan waren".

Geen nep, maar pep

Knipschild maakte een selectie uit die literatuur en kwam na lezing tot de conclusie dat ginseng geen nep, maar pep was. Zo schreef hij het letterlijk op in een review van acht kantjes met een literatuurlijst van 80 artikelen en een overzicht van de gegevens van 21 humane experimenten met ginseng. De literatuur die Knipschild onderzoekt heeft, is bepaald niet afkomstig uit de meer gerenommeerde onderzoeksinstituten en tijdschriften. Er zijn veel Koreaanse onderzoeken bij, in veel gevallen gepubliceerd door de belanghebbende ginseng-industrie (Zuid-Korea heeft praktisch het monopolie op de lucratieve ginsengmarkt). Verder komen er op de lijst Oostduitse, Hongaarse, Egyptische, Japanse en enkele Westeuropese onderzoeken voor. Een artikel komt uit Lancet. Daarin worden overigens alleen diervoorproeven besproken en de conclusie luidt dat er sprake is van een wellicht interessant middel dat een humaan experiment verdient. In zijn artikel spreekt Knipschild ook duidelijke twijfels uit over de door hem aangehaalde onderzoeken: "De bewijsvoering voor de effectiviteit van ginseng zou aan waar-

Paul Knipschild: redacties hebben geen lef (foto Franco Gori)

de gewonnen hebben, indien de uitvoering van het onderzoek vaker in handen was geweest van instellingen die hun sporen met klinisch geneesmiddelenonderzoek reeds verdiend hebben". Hij vindt de uitkomsten van het ene experiment minder overtuigend dan die van het andere, maar moet alles bij elkaar toch constateren dat de werking van ginseng meer is dan een placebo-werking. Er zijn experimenten die dat overtuigend hebben aangetoond: die proeven waren groot en lang genoeg, er waren controlegroepen, de experimenten waren dubbelblind en de verschillen zeer significant. De proefpersonen wa-

ren steeds ouderen met subjectieve klachten als gevolg van een verminderde belastbaarheid (moeheid, slapeloosheid, hoofdpijn). Op basis van zeven vergelijkbare experimenten met vergelijkbare producten berekent Knipschild dat 75% van de proefpersonen die een ginsengpreparaat geslikt hadden, een vermindering van de subjectieve klachten zei te voelen, terwijl van de personen uit de controlegroepen, die zonder het te weten een placebo hadden geslikt, 25% zei zich beter te voelen. Contra-indicaties waren volgens Knipschild niet gevonden. Al met al acht hij gebruik van twee capsules

ginseng, en bij het ontbijt en FFn bij de lunch, verantwoord. Maar dan moet er wel een goed product met een gestandaardiseerde hoeveelheid voorgeschreven worden en niet een van de vele nepproducten met weinig of geen ginseng en veel verontreinigingen, die doorgaans via reformkruideniers aan de man worden gebracht, waarschuwt hij erbij. Tegen deze laatste producten is ook herhaaldelijk gewaarschuwd door de Consumentenbond, die en passant alle gebruik van ginseng ontraadt.

Onbetrouwbaar

Knipschild stuurde zijn bevindingen allereerst naar Medisch Contact, maar kreeg tot zijn verbazing het artikel per kerende post terug. De hoofdredacteur van het blad vroeg zich af of alle geraadpleegde artikelen wel even betrouwbaar waren. Om tot de conclusie te komen die de auteur had getrokken "moet een goed, betrouwbaar en controleerbaar experiment worden opgezet en beschreven, een onderzoek dat aan alle criteria van een geneesmiddelenonderzoek voldoet", stond in de motivatie van de weigering. Vervolgens wendde Knipschild zich tot de redactie van het Nederlands Tijdschrift voor Geneeskunde. De redactie liet het stuk lezen door een anonieme referent, maar diens oordeel was ook negatief. Hij vond de literatuurlijst buitengewoon omvangrijk, maar niet erg betrouwbaar. Volgens hem vermeldde de lijst geen artikel uit een "(belangrijk) wetenschappelijk tijdschrift met een onafhankelijke redactie en een refereesysteem. Het 'bewijsmateriaal' komt onder andere voort uit interne rapporten, symposiumverslagen van ginseng-fabrikanten en artikelen uit tijdschriften die in Duitsland gratis verspreid worden. Ook de cross-overexperimenten komen uit oncontroleerbare Koreaanse rapporten en een Duits reclameartikel". En bovendien had Knipschild een Amerikaans rapport geciteerd, dat zowel een opwekkende werking als vaak voorkomende bijwerkingen had geconstateerd. Maar Knipschild had alleen de opwekkende werking vermeld. Volgens de anonieme referent had de ginseng-industrie al bij vele Noordwesteuropese registratiecommissie aangeklopt om het product erkend te krijgen als geneesmiddel. Men had daar echter steeds bot gevangen, omdat er nooit een overtuigend bewijs van enige werkzaamheid was geleverd. "Zolang er geen clinical trials zijn die de toets van de klinische farmacologie en medische farmacologie en medische statistiek (naar moderne Westerse maatstaven) kunnen doorstaan, heeft het weinig zin om dit onderwerp opnieuw ter sprake te brengen". Aldus de conclusie van de referent, die het middel het liefst in de hoek laat waar het in Nederland altijd heeft gezeten: die van de 'alternatieve' kwakzalverij met een oostersmystieke inslag.

Geen lef

Paul Knipschild wil zich helemaal niet bij dat oordeel neerleggen. Niet alleen probeert hij het artikel aan andere tijdschriften te slijten, hij houdt ook niet op het beleid te veroordelen van de bladen die het stuk geweigerd hebben. "Als ik tot de conclusie was gekomen dat ginseng rommel was, zouden ze er bovenop gesprongen zijn. Maar nu durven ze niet te plaatsen omdat niet eerst een 'gezaghebbend' Amerikaans of Engels blad gezegd heeft dat ginseng een interessant middel is. Men is veel te behoudend, men durft zijn vingers niet te branden. Ze moeten eens naar de Lancet kijken. Daar zijn de laatste tijd artikelen in verschenen over ginseng, over een homeopatisch middel en twee keer over acupunc-

tuur. Dat is een redactie die lef heeft en daarom is het het blad ook zo goed. Hoe hoger de status van een blad, hoe minder angstig de redactie is om dergelijke artikelen, die niet aansluiten bij de traditionele opvattingen, op te nemen. Ik heb dus pech gehad dat ik de algemene opvatting, dat ginseng kwakzalverij is, niet heb kunnen aantonen. Ik heb net zo'n grote afkeer van het alternatieve gedoe als zij, maar hier was geen andere conclusie mogelijk".

Komisch

De kritiek dat de onderzoeken, die door hem zijn geciteerd niet deugden, wijst Knipschild verontwaardigd van de hand: "Ik geef hier les in methoden van onderzoek, ik ben referent bij het beoordelen van subsidieaanvragen en ik heb zelf al heel wat onderzoeken gedaan. Als ik vind dat een onderzoek de toets van de kritiek kan doorstaan, dan kun je ervan uitgaan dat het een deugdelijk onderzoek is. Ik denk dat ik zo iets beter kan beoordelen dan die anonieme referent, die blijkbaar niet weet dat cross-over experimenten verouderd zijn. Dat vind ik een beetje komisch". Ook het verwijt dat hij literatuur heeft gebruikt die door de belanghebbende industrie ter beschikking is gesteld, wijst Knipschild van de hand. "Op zich is dat niets bijzonders, dat doen alle farmaceutische industrieën. Het was wat anders geweest als zij die artikelen zelf hadden opgesteld, maar dat was hier niet het geval. Het gaat om rapporten van onderzoeken, die zij hebben laten verrichten door serieuze instituten". Heeft Knipschild ook gecontroleerd of er onderzoeksresultaten zijn achtergehouden door de industrie, omdat de resultaten niet positief waren? "Ja, dat heb ik nagevraagd, maar volgens de industrie was dat niet het geval en in de literatuur heb ik ook geen serieus onderzoek kunnen vinden dat aantoonde dat ginseng geen effect had".

Wellicht had Knipschild op grond van zijn eigen ervaringen toch wat meer argwaan moeten koesteren tegen de ginseng-industrie. Tijdens zijn contacten met 'Ginseng Products Ltd.' in Lugano kwam de mogelijkheid ter sprake dat Knipschild een onderzoekopdracht zou krijgen om in Nederland een experiment op te zetten. Zo ver is het nooit gekomen. Het contract dat hem werd aangeboden bevatte de clause dat de opdrachtgever zich het recht voorbehield de publicatie van de resultaten tegen te houden. Een dergelijke clause is volgens de regels die aan de universiteit gelden volstrekt uit den boze. Zo hoort het ook, vindt Knipschild. "Dat is de enige manier om je onafhankelijkheid te waarborgen en om te voorkomen dat een industrie wetenschappelijk bedrog pleegt door alleen positieve resultaten naar buiten te brengen. Als je er maar genoeg geld tegenaan gooit, kom je wel aan zulke rapporten. Ik wilde natuurlijk niets weten van een dergelijke clause, maar ik denk dat er best over te onderhandelen was geweest met de opdrachtgever om de beslissing over publicatie van de gegevens in eigen hand te houden. Maar zover is het in mijn geval nooit gekomen, omdat er binnen de faculteit bezwaren waren tegen een dergelijk onderzoek. Het paste namelijk in geen van de onderzoeksthema's en dan houdt hier alles op". Dus moeten we het voor een volgende stunt hebben van Knipschild. Hij is bezig de irisscopie onderhanden te nemen en het ziet er naar uit dat deze keer de tegenstanders van het alternatieve circuit zich kunnen verknukelen over de uitslag van dat onderzoek.

Jacques Herraets

Deetman heel tevreden, behalve over geneeskunde

"IK BEN WAT VOORZICHTIGER DAN VIER JAAR GELEDEN"

Je zou het niet verwachten, maar de bewindsman voor Onderwijs lijkt niet geschokt door de gebeurtenissen van het afgelopen halfjaar. In de weken voor Prinsjesdag bezuinigde hij zo'n 28 miljoen gulden per dag. In dat tempo zou voor de volgende verkiezingen het onderwijs geheel zijn afgeschaft. Op dinsdag 23 september specificerde hij zijn maatregelen voor de universiteiten. In een extra editie van het ministeriële krantje 'Uitleg' las een verbijsterde wetenschappelijke wereld wat haar tot 1991 te wachten stond. Er volgden roerige maanden: de instellingen protesteerden om het hardst; oppositie- en regeringspartijen twijfelden aan zijn verantwoordelijkheidsgevoel; externe deskundigen kritiseerden zijn plannen; en wetenschappers en journalisten overtraden in kwaliteitskranten als de Volkskrant en NRC Handelsblad moeiteloos de meest elementaire regels van fatsoen. Maar, een klein stapje terug en, vooral, het kopje koffie dat CDA-woordvoerder Lansink aan de vooravond van het kamerdebat voor het eerst sinds tijden bij hem mocht komen drinken, bezorgden hem wel de verlangde meerderheid in het parlement. In de tweede week van januari blijkt drs. W. J. Deetman dan ook tevreden terug: "Achteraf kun je zeggen dat die 130 miljoen precies goed geschoten was".

"Er moet nog meer gebeuren, zeggen sommigen. Dat sluit ik niet uit, hoor. Maar de 130 miljoen komt er. De aanslagen per instelling en per discipline zijn afgesproken. In bilateraal overleg kunnen nog wel verschuivingen tot stand komen, binnen en tussen instellingen of faculteiten, maar het totale bedrag moet wel worden opgebracht. Vraagt U: is dat geen uitholling van de oorspronkelijke bedoeling, dan zeg ik: ja, deels, omdat je dan weer dichterbij de kaasschaaf komt. Ik heb dat vooraf ook wel verdisconteerd. Laat ik het anders zeggen. Ik heb natuurlijk overwogen om veel gematigder voorstellen te doen. Maar ik vond deze rationeel goed verdedigbaar. Had ik toen niet gezegd wat ik vond dat gezegd moest worden, dan had ik het kunnen vergeten. Als je een of ander flauw verhaal produceert, dan kan niemand daar wat van maken, de instellingen niet en de adviseurs niet. Dat was geen wisselgeld, dat was een open opstelling. Ik heb ook niet de wijsheid in pacht.

Niet autoritair

Ik weet wel dat er straks gezegd zal worden dat het weer mislukt is, net als bij de taakverdeling. Het is curieus: tijdens het proces schreeuwt iedereen moord en brand, en als het dan achter de rug is komen er scribenten op die zeggen: de minister had harder moeten zijn. Met die commentaren schiet ik helemaal niks op, nul komma nul. Ik ben in dialoog met de universiteiten. Voor het forum van het volk. Iedereen kan zien wat ik doe. Als men vindt dat ik meer moet doen, moet men dat nu zeggen. Een andere manier is dat ik de autoritaire lijn volg, dat ik alles over de boeg van de kamer speel. Bikkelaar, zweep erover. Maar dan gaan de universiteiten kapot, dat kan toch niet? Tijdens de TVC ben ik tot aan de politieke en maatschappelijke grens gegaan, misschien wel er over. Ik heb er het maximum uit gehaald, dit keer net zo."

Het lijkt onwaarschijnlijk, maar de meest omstreden bewindsman van het kabinet Lubbers-II heeft er nog steeds zin in. Voorafgaand aan het

De minister is een tevreden man (foto Maarten Hartman)

interview vertelt zijn voorlichtster dat aan het olieverfportret dat na zijn aftreden de gangen van het ministerie zal sieren, al wordt gewerkt. Maar op onze vraag of hij dan binnenkort zal vertrekken, glimlacht zij ontkennend: "Al kan hij voor een minister van onderwijs met zijn tweede periode bijna in het Guinness book of records."

Later in zijn kamer demonstreert drs. W.J. Deetman ons inderdaad het zelfvertrouwen van de ware kampioen. "Per saldo wordt er natuurlijk veel minder bezuinigd, zestig of zeventig, vang me niet op een miljoen. De rest komt terug in het vernieuwingsfonds. Van inruil tegen bezuinigingen kan echter geen sprake zijn. Als ik zeg: die 130, dat mag wel 125 worden, dan weet ik al wat er gebeurt. Voor je het weet komt er van vernieuwingen niets meer terecht. Ik houd de touwtjes

strak. En trouwens, op 11 december zijn de instellingen met dat bedrag akkoord gegaan, evenals de kamer.

Voor het CDA was 130 miljoen een maximum, PvdA en VVD zeiden: nou, dat moet er toch wel uit komen. Achteraf kun je dus vaststellen dat ik met die 130 miljoen precies goed heb geschoten."

Aftrap

Deetmans zelfverzekerdheid uit zich zelfs in zijn oordeel over het optreden van de universiteiten. "Als minister van onderwijs zeg ik natuurlijk: de ruimte die ik in september wilde geven, tijdens het overleg over de procedure, had men moeten benutten. Ik denk dat de instellingen dat inmiddels zelf ook wel zullen vinden. Maar zij hebben met open oog gezegd: minister, u ver-

richt de aftrap. Ik vind dat ook waar geen bezuinigingen in het geding waren, men op het punt van taakverdeling, concentratie en de tweede fase-opleidingen wel wat meer had kunnen doen. Maar kritiek is altijd makkelijk. Per saldo wordt er op de universiteiten veel gerealiseerd.

Bovendien is het gesprek gaande, over onaangename plannen, terwijl ook de colleges hun achterbannen hebben. Als je dan kijkt hoe men zich opstelt, vergeleken met andere sectoren, dan is ook een woord van waardering op zijn plaats". De operatie Krimp en Groei kent nog vele losse einden. Dat geldt evenwel niet voor de minister. Voor de sociale wetenschappen wacht hij op de visitatiecommissies. Hij is altijd bereid om naar goede argumenten te luisteren, maar: "Ik heb de neiging om door te zetten." En over tandheelkunde: "Ik heb op 11 december tegen de instellingen gezegd dat ik niet van standpunt ben veranderd.

Er is afgesproken dat externe lieden worden ingeschakeld bij de keuze tussen het openhouden van Groningen of Nijmegen, maar wel vanuit de vooronderstelling dat ik tot zoiets zou willen besluiten, dus: voor het geval dat."

Slechts over geneeskunde heeft Deetman zijn twijfels. Zelfs de TVC-operatie is bij deze discipline inhoudelijk nog niet afgerond. "Daarom heb ik er nu een strakke tijds-klem opgezet. Ik heb met de

instellingen afgesproken dat er op 1 maart een plan ligt. Dat moet ik afwachten. Ik wil dat de invloed van betrokkenen zo groot mogelijk is. De lijn van de complementariteit moet er echter wel in zitten. Het is een misverstand te menen dat men door van alles te bedenken er onderuit komt of het proces kan vertragen." En dan, dreigend: "Kan het niet goedschiks, dan maar kwaadschiks."

Zeist

Voorafgaand aan de presentatie van zijn plannen consulteerde Deetman eind augustus de collegevoorzitters tijdens een geheime bijeenkomst op Slot Zeist. De minister stond daar stil bij het aantal universiteiten. De bewindsman betwijfelde of Nederland zich op termijn dertien WO-instellingen oude stijl kan blijven ver-

oorloven, maar achtte een discussie daarover "politiek niet opportuun". Zes maanden later wil hij van die uitspraken niets meer weten. "Moet u luisteren, ik heb met al die persberichten niks van doen.

Punt twee: ik ben met mijn uitlatingen in de loop der tijd aardig consistent, dus waarom zou dat hier niet zo zijn. Zeist was een niet-verplichtende raadpleging en mag dan ook geen betekenis hebben. Ik beroep mij er niet op en niemand is er aan gebonden. Ik kan natuurlijk gaan ontkennen wat ik daar heb gezegd, maar dan krijgt het een betekenis, en ik vind dat Zeist geen betekenis heeft. Punt, uit, klaar."

"Het is ook een verkeerde vraagstelling. De vraag voor de toekomst is niet of de universiteiten worden gehandhaafd. In the long run gaat het om de relatie tot het HBO.

Sinds de schaalvergroting daar, bestaan er clusters die soms groter zijn dan de wetenschappelijke instellingen en sommige zijn heel compleet in hun disciplines. Zouden die geen gesprekspartner zijn voor de universiteiten? Daar overlappen weghalen is veel essentiëler dan het idee van sluiting. Aan sluiting zie ik alleen nadelen - dat betekent een enorme kapitaalvernietiging." Ook in een universiteit die meerdere vestigingsplaatsen heeft, ziet de minister niets: "Materieel betekenen die geen verandering en ze kosten zeer veel aan overhead: iedereen wil dan met iedereen praten." Sprekend over de toekomst van de universiteiten keren we terug naar de bezuinigingen van dit moment. Deetman beaamt dat Krimp en Groei een belangrijke verschuiving van de alfa- en gamma- naar de beta-wetenschappen betekent. "Die verschuiving was onontkoombaar. Vandaar dat ik datgene wat gezegd moest worden ook heb gezegd. Op dat punt, dat is belangrijk, heb ik de instemming van de Kamer gekregen en het is uiteindelijk ook door de instellingen niet aangevochten."

Emotie

Bij het begin van de vorige operatie beloofde de minister zich sterk te zullen maken om de instellingen te ontzien. Ditmaal gaat hij zelfs voor letteren, sociale wetenschappen, tandheelkunde en geneeskunde niet zo ver. "Ik realiseer mij heel goed dat als ergens reorganisaties gaande zijn, je niet morgen zonder grote brokken opnieuw kunt ingrijpen. Maar niet alle disciplines en instellingen zijn de revue gepasseerd. Waarom niet zo'n uitspraak? Ik ben wat voorzichtiger dan vier jaar geleden. Toen was het WO heel fors aangepakt, dat ligt nu wel wat anders. Dat wil niet zeggen dat ik me niet sterk maak, maar in de krant doe ik die uitspraak niet, want dan mag men mij er ook aan houden. Ik bind mij aan niets."

Tot slot staan we stil bij de kritiek die de minister moest verduren. Wetenschappers en journalisten gingen over de schreef, maar ook de uitspraken van oppositiewoorder Wallage waren niet zachtzinnig. De PvdA-er verweet de bewindsman onder andere een "simplistische kijk", het "verzieken van de sfeer", "ijsschotsenspringen" en zelfs een "verbluffende intellectuele leegheid". Deetman daarover: "Wallage? Ja, ach. Ik heb hem buiten de Kamer nog veel meer horen roepen. Maar als je dat in de Kamer niet herhaalt dan is dat een politiek feit van de eerste orde. Dat is politiek niet het meest krachtige." Glimlachend: "Maar ik begrijp zijn emotie wel".

Bert Bakker/Remco Pols/UP

studium generale

Bulletin

Het Studium Generale bulletin is een uitgave van het Studium Generale te Maastricht. Het verschijnt drie tot zes maal per jaar en is bestemd voor studenten en medewerkers van het W.O. en het H.B.O. te Maastricht. Op verzoek kunnen overige geïnteresseerden het bulletin thuis gestuurd krijgen.

Jaargang 5, nummer 2

Antieke filosofie

In het kader van filosofieprogramma's welke het Studium Generale in samenwerking met de basisvoorziening wijsbegeerte van de Faculteit Algemene Wetenschappen i.o. organiseert, vindt er in januari en februari een lezingencyclus plaats over antieke filosofie. In onderstaand artikel geven twee van de initiatiefnemers, wetenschappelijk medewerkers bij de basisvoorziening wijsbegeerte, een toelichting op de te behandelen themata.

De wortels van het Griekse denken

Aan de westkust van Klein Azië, in het huidige Turkije, ligt een landstreek die ooit een bloeiend centrum van handel en zeevaart was: het oude Ionië, een door Griekse stammen gekoloniseerd gebied. Daar, in de hoofdstad Milete woonde in de 7e en 6e eeuw voor Christus een drietal 'wijzen': Thales, Anaximander en Anaximenes. Alles wat we van hen weten - wat ze beweerden en hoe ze leefden - is bij elkaar gesprokkeld uit verwijzingen en discussies van de latere Griekse en Romeinse filosofie. Van henzelf is geen geschrift, zelfs geen enkel fragment, bewaard.

En toch komen we, zoekend naar de wortels van het westerse denken telkens weer bij hen uit; daar moet de oorsprong van de Griekse filosofie hebben gelegen. Als we er van uit mogen gaan dat de Griekse filosofie van grote betekenis is geweest voor de intellectuele en culturele ontwikkeling die wij nu als typisch westers beschouwen, dan ligt een zekere nieuwsgierigheid naar dit beginpunt voor de hand. Maar waarom deze drie Ioniërs? Misschien is het beter om in plaats van over een beginpunt over een scheidslijn te spreken. Voorzover we via de geschriften van anderen in de geschiedenis kunnen terugkijken, voltrekt zich hier de overgang van een mythische duiding

van de wereld naar een in aanleg filosofische of rationele verklaring. Hier wordt voor het eerst een poging ondernomen om met behulp van een beperkt aantal principes de typische kenmerken van de ons omringende werkelijkheid systematisch te verklaren. Het zijn nu niet meer toornige of goedgemutste, wraakzuchtige of vredelievende goden die de wereld naar hun luim besturen, rivieren laten overstromen en aardbevingen doen ontstaan; dit soort natuurverschijnselen kan worden verklaard uit de werking van elementen die in de natuur zelf worden aangetroffen. Men kan zich daar een voorstelling van vormen zonder dat er de wil van een of andere God aan te pas komt. Voor Thales bijvoorbeeld geldt dat alle elementen die we in de natuur aantreffen uiteindelijk begrepen kunnen worden als verschillende doorangsfasen of -vormen van één element, namelijk water.

Nu kan dit voor ons een tamelijk primitieve speculatie lijken. Dit wordt er waarschijnlijk ook niet veel beter op als Thales' opvolgers nog andere elementen toevoegen zoals 'lucht', 'vuur' en 'aarde'. Het effect van een dergelijke operatie is echter heel groot. De natuur wordt hier van ondoordringelijke, goddelijke krachten ontdaan en toegankelijk gemaakt voor verklaringen die rationeel bediscussieerbaar zijn. Wie bijvoorbeeld verschijnselen uit

de combinatie van een beperkt aantal elementen en hun eigenschappen wil afleiden, stelt zich in principe bloot aan kritiek van logische of argumentatieve aard. Komt een concurrent met andere elementen of principes voor de dag, dan kan de discussie niet simpel beslist worden met een verwijzing naar de overgeleverde mythen, maar moet er worden ingegaan op de plausibiliteit en verklaringskracht van de verschillende standpunten.

De 'werkelijkheid' waar Thales, Anaximander en Anaximenes zich voor interesseren, is de kosmos, de 'natuur'. Daarom worden ze ook wel de 'Ionische natuurfilosofen' genoemd. Op hun beurt maken ze deel uit van een veel grotere groep filosofen, die gewoonlijk *Presokraten* heten. We hebben het dan over wijsgeren die van plm. 600 tot 390 voor Christus leefden. Omstreeks 450 voor Christus wordt het centrum van filosofische activiteit naar Athene verlegd en tekent zich ook een verbreding van de belangstelling af. Hetzelfde proces van ontmythologiseren en rationaliseren zet zich nu ook op het terrein van de mens en het menselijk samenleven door. De vanzelfsprekendheid van traditionele normen en wetten wijkt voor een denken dat zoekt naar de principes die in de zaak zelf verankerd zijn. De vraag naar rechtvaardigheid bijvoorbeeld kan voor een aantal filosofen niet meer beantwoord worden met een beroep op de autoriteit van overgeleverde gewoonten maar moet in het idee of principe van rechtvaardigheid zelf gevonden worden. Net zoals ten aanzien van de natuur zijn ook hier verschillende gezichtspunten mogelijk en door deze onzekerheid trekken sommigen de conclusie dat er op het morele vlak helemaal niets absoluut vaststaat. Alle zogenaamde rechtvaardigheid of deugdzaamheid is maar schijn(heiligheid), zegt Trasymachus, het enige recht dat telt, is het recht van de sterkste.

Plato, het eerste grote systeem

De westerse traditie heeft altijd wat ambivalent tegen deze ontwikkeling aangekeken. Aan de ene kant spreekt uit de omschrijving van deze periode als 'Atheense Verlichting' een zekere bewondering voor de trefzekerheid en stootkracht, waarmee de ratio de laatste goden van de Olympus verdrijft. Aan de andere kant heeft de term 'sofisten', de benaming voor deze Atheense Presokraten, ook altijd een negatieve klank gehad, in de trant van mooi-praterij of immorele slimmigheid. Dit wantrouwen tegen wat als een losgeslagen rationalisme wordt gezien, komt voor een belangrijk deel voort uit het feit dat wij gewend zijn door de tamelijk gekleurde bril van Plato op deze sofisten neer te kijken. Neerkijken, want Plato is voor ons een intellectuele reus. Dat heeft niet alleen te maken met zijn literaire verleidingskracht. Veeleer appelleert Plato aan een behoefte die velen vandaag de dag nog steeds hebben, zij het in een andere vorm. Het is de behoefte het naar alle kanten toe ontketende rationele denken weer in samenhang te brengen en daarvoor een vaste grond te vinden.

Of we er in geloven of niet, wat indruk maakt is Plato's poging om al denkend het denken een vast fundament te verschaffen in weerwil van de alles relativierende rationaliteit. Het doet er iets toe wat we denken, meent Plato. Niet alleen voor het denken zelf, voor onze intellectuele gemoedsrust, maar ook als het gaat om de kwaliteit van ons bestaan, om de waarde die het leven met anderen voor ons heeft. Een van de meest aansprekende ingangen tot Plato's werk is de brief die hij aan de vrienden van Dion van Syracuse schreef. Daarin vertelt hij wat hem, van aristokratische geboorte en voorbestemd voor de politiek, definitief tot de filosofie heeft gedreven: de walging van een samenleving die haar meest hoogstaande burger, Socrates, gerechtelijk vermoordt. Er zal voor het mensengeslacht geen betere tijd aanbreken zolang de samenleving niet ingericht is en bestuurd wordt volgens de principes van de 'ware' filosofie. Wat Plato tot een groot filosoof maakt, is dat hij de problemen waar de Sofisten mee worstelden niet simpelweg terzijde heeft geschoven maar ondanks zijn kritiek de reikwijdte er van heeft onderkend. Als we een grove schets mogen geven van wat de filosofische gemoederen in Athene bezighield, dan gaat het om tegenstellingen als 'schijnwerkelijkheid', 'weten en menen', 'natuurrecht en conventie'. We kunnen Plato's filosofie beschouwen als een poging dergelijke tegenstellingen te ontrafelen door ze terug te voeren op het verschil tussen twee werelden. De wereld die in de alledaagse situatie aan ons verschijnt en als schijnwereld de wereld der ideeën afspiegelt. De ideeën zijn geen begrippen maar 'zijnden', zuivere vormen van al het werkelijke. De filosoof die naar waarheid zoekt, zal alles op alles moeten zetten om van die zuivere werkelijkheid een glimp op te vangen.

Aristoteles, de "wetenschapper"

In oppositie met Plato's ideeënleer ontwikkelt de tweede grote figuur van het antieke denken, *Aristoteles*, zijn filosofie. Voor Aristoteles is de ideeënleer een onhandige omweg, een verdubbeling van de bestaande wereld die niets oplevert. Het wezen van de dingen is present in hun concrete bestaanswijze; daarvoor hoeft je niet de hemel in. Het meest werkelijke, dat wat bij uitstek 'bestaat', is telkens het concrete individuele ding, als een samengaan van materie en vorm. Wat de filosoof kan kennen en met definities kan weergeven, is de vorm. De vorm is het geheel van eigenschappen dat een ding tot iets specifiek maakt en waardoor we het kunnen herkennen als behorend tot een bepaald soort dingen. Niet alle eigenschappen van een ding zijn daarvoor 'wezenlijk'. Of een paard nu wit, bruin of zwart is, of zijn manen nu tien of veertien centimeter lang zijn, dat zijn toevallige eigenschappen die we volgens Aristoteles in de wetenschappelijke beschouwing en definitie van een paard buiten beschouwing kunnen laten. Wat je moet proberen, is die eigenschappen op het spoor te komen waarin paarden typisch ver-

schillen van andere eenhoevigen. Het effect van deze operatie is dat het Aristotelische denken zich veel sterker dan bij Plato richt op de ervaring. Als het niet al te modern wordt opgevat zou men kunnen zeggen dat het een veel empirischer benadering is. Het is bovendien verbandend om te zien hoe breed Aristoteles' belangstelling is. Hij schreef over planten, meteorologie, slaap, rethorica, ethiek, natuurlijke historie, staatkundige instellingen, enz. Maar het meest opmerkelijke is misschien nog wel dat deze empirische nieuwsgierigheid gepaard gaat met een heel ander soort belangstelling: van Aristoteles stamt het eerste grote en funderende werk over logica. De hierin tot uitdrukking komende analytische begaafdheid heeft in combinatie met zijn belangstelling voor de concrete verschijnselen een explosief mengsel opgeleverd dat tweeduizend jaar lang het westerse denken in beweging heeft gehouden. Zo danken wij aan Aristoteles de nog altijd doorwerkende classificatie van verschillende wetenschappen. Hij onderscheidt als eerste op systematische gronden 'theoretische' en 'praktische' filosofie. Vervolgens wordt de theoretische filosofie onderverdeeld in Metafysica, Fysica en Mathematica, de praktische filosofie in Ethiek en Politiek. In de middeleeuwen aangeduid als 'de filosoof' is Aristoteles het prototype van de universitaire geleerde en loopt hij tegelijkertijd vooruit op de moderne empirische wetenschappen.

De Stoa en de individualisering van de moraal

Van bijna even grote invloed op het westerse denken in de middeleeuwen, de renaissance en zelfs tot nu aan toe is de filosofie van de Stoa en voor een deel is dat op grond van een vergelijkbare kwaliteit in haar theorieën, namelijk een sterk ontwikkelde begripsvorming en systematisering. De Stoa, een wijsgerige school die rond 300 voor Christus in Athene werd gesticht door Zeno, heeft geen metafysica in de eigenlijke zin van het woord; zij was daarvoor te veel op de concrete ervaring en op het praktische handelen van de mens gericht. Beroemd is de indeling die de Stoa in de filosofie aanbrengt met behulp van de vergelijking van een vruchtbare tuin. Logica vormt hier de omheining, fysica de aarde en de bomen en de ethiek de vruchten. Uit deze driedeling blijkt al wat voor de Stoa uiteindelijk het belangrijkste is, namelijk de vraag hoe de mens dient te handelen. Weliswaar vinden we in hun beantwoording van die vraag veel terug van wat Plato, Aristoteles en anderen ook al beweerd hadden, maar afgezien van de synthese die de Stoa hierin weet aan te brengen is er nog een ander verschil: waar eerder vooral het handelen van de mens in de standengemeenschap van de Griekse polis werd bestudeerd en beschreven, kwam nu de vraag op naar het juiste individuele handelen. Deze omslag hangt samen met de veranderde situatie in Griekenland na de veroveringen van Ale-

vervolg, 3 pag. verder

Het Bureau Studium Generale

De programma's van het Studium Generale worden georganiseerd door het Bureau Studium Generale, dat gehuisvest is in het voormalige Gouvernemente aan de Bouillonstraat te Maastricht.

De medewerkers zijn als volgt telefonisch te bereiken: Juul Dassen en Frits Nies 043-887777, toestel 219; Peter Verberne en Jacques Reiners, 043-887777, toestel 366.

Informatie

De activiteiten van het Studium Generale worden aangekondigd via het bulletin dat als bijlage bij de universiteitskrant *De Observant* verschijnt. De *Observant* wordt t.b.v. de RL-studenten via de faculteiten gedistribueerd. Voor studenten van het HBO worden de bulletins op de diverse instellingen bij de portiers gelegd. Het bulletin is gratis verkrijgbaar. Daarnaast kondigen wij de programma's aan via artikelen in de plaatselijke en regionale pers en middels affiches die in de stad worden verspreid.

Colofon

Eindredactie: Jacques Reijnders en

Peter Verberne

Vormgeving: Annemieke Kusters

Redactiesecretariaat: Juul Dassen

Redactie-adres: Studium Generale,

Postbus 616

6200 MD Maastricht

Telefoon: 043-887777 tel. 219.366

Druk: Limburgs Dagblad BV, Heerlen

In het kader van de Universitaire Vredesdagen organiseert het Studium Generale telkenjare een aantal activiteiten omstreeks 1 maart. Voor het eerst komt dit programma tot stand in samenwerking met het Limburgs Universitair Centrum te Hasselt. In overleg is dit jaar gekozen voor het thema: "De toekomst van de vredesbeweging". In onderstand artikel van de hand van dr. K. Raes, docent aan de Administratieve en Economische Hogeschool te Brussel, wordt nader ingegaan op dit thema.

Universitaire Vredesdagen

De toekomst van de vredesbeweging

De vredesbeweging is een wijdvertakt geheel aan groepen die ieder vanuit hun specifieke identiteit vechten tegen de bewapeningsspiraal; vrouwengroepen (Greenham Common), jongeren, ecologisten, vakbeweging, kerken, lokale groepen, beroepsgroepen (medici, juristen tegen atoomwapens), op rust gestelde militairen.

Het massale karakter van de vredesbeweging staat in schril contrast met haar concrete invloed op de politieke besluitvorming. De acties tegen de neutronenbom konden de aanmaak en verspreiding van dit wapen (voorlopig) nog tegenhouden, maar voor de installatie van middellange afstandswapens op Europees grondgebied bleken zowel NATO als regeringen onverbiddebaar. Een 'hoger' belang werd ingeroepen tegen de democratische volkswil. De Franse studenten wisten op een week tijd de regering te dwingen haar herstructureringsplannen voor het hoger onderwijs integraal in te trekken. De vredesbeweging kan niet bogen op dergelijk resultaat. Integendeel, de jarenlange activiteiten van de vredesbeweging in Groot-Brittannië bleken zonder effect toen de bevolking zich in een bui van nationale trots massaal achter de militaire acties van haar regering schaarde in de Falklandoorlog. Overigens werd de vredesbeweging (en in feite gans West-Europa) al even sterk voor schut gezet op het moment dat Reagan zijn plannen voor het ontwikkelen van een ruimtedefensiesysteem (SDI) bekendmaakte, een jaar later Lybie bombardeerde om tenslotte met Gorbatsjov over de "nul-optie" in discussie te treden. Noch de vredesbeweging, noch West-Europa hebben enig initiatief in handen en die machteloosheid kan tot volgzzaamheid of tot cynisme en moedeloosheid aanleiding geven. Dit wordt nog versterkt omdat er op het internationale toneel, zowel in Noord-Zuid als in Oost-West-verhoudingen, bitter weinig lichtpuntjes zijn aan te geven die optimisme wettigen. Het militair-industrieel complex blijkt volgens een eigen, on-

doordringbare technologische dynamiek voortgestuwd, terwijl de blokkenpolitiek van de grootmachten, na het bruusk afbreken van de detente, de polarisatie opdrijft. Wat betekenen in die context de lokale initiatieven van de vredesbeweging meer dan louter symbolische, politiek irrelevante kreten? Is een defensiepolitiek maakbaar door de politieke democratie?

Hoewel er zeker geen reden is voor optimisme kan de vredesbeweging, vanuit haar gevarieerde eigenheid, uit die nieuwe context ook heel wat leren en er een nieuwe strategie uit afleiden. Hoewel de strijd tegen geplaatste of te plaatsen kernwapens onverminderd moet worden verdergezet dringt het SDI-initiatief de vredesbeweging een nieuw actierein op: dat van het wetenschappelijk onderzoek. De strijd voor ontwapening neemt doorgaans de vorm aan van een eisenbundel waarin het 'bevriezen', verminderen of verdwijnen van de aanmaak (neutronenbom), de verspreiding (nucleaire wapens) de installatie (Pershing II) of het gebruik (chemische wapens, no first use) van zeker wapentuig wordt vooropgesteld. Op militair niveau gaan de onderhandelingen ook nog over troepenbewegingen ('manoeuvres') of over gebieden waarop wapens geïnstalleerd ('kernwapenvrije zones') of waarnaar wapens gericht ('militaire of burgerlijke doelen') worden. Aan al die aspecten van het ontwapeningsprobleem gaan echter diverse stadia vooraf die in het SDI-project duidelijk naar voren zijn getreden: het stadium van de wetenschappelijke research naar nieuw wapentuig, het stadium van het testen/ontwikkelen van nieuw wapentuig (cfr. bovengrondse kernproeven), het stadium van het ontwikkelen van een nieuwe militaire strategie ("afschrikking", "flexible response", "ruimteschild") Ook op die terreinen moet de vredesbeweging als basisbeweging activiteiten ontplooiën, omdat ondertussen gebleken is hoe sterk de technologische "logica" wel is dat wat gemaakt worden ook gemaakt zal worden en welke diepgaande invloed technologische ontwikkelingen hebben op het sturen van nieuw militaire scenario's:

a) Het uitspelen van het "Eureka" tegen het "Star Wars" initiatief mag niet met zich brengen dat de fundamentele discussie wordt afgewend over de toelaatbaarheid van wetenschappelijke research met militaire doeleinden of door het militaire apparaat gefinancierde research in universiteiten, onderzoekscentra en bedrijven.

b) Tegelijk kan worden geijverd voor het stimuleren van vredesonderzoek aan de universiteiten. Als eerste stap zou men met name kunnen eisen dat voor iedere gulden die aan militaire 'verdediging' van het land wordt gespenseerd een proportioneel bedrag naar vredesonderzoek gaat.

c) Vredesonderzoek kan ook een meer praktische, lokale dimensie krijgen door de uitbouw van methoden van sociale defensie.

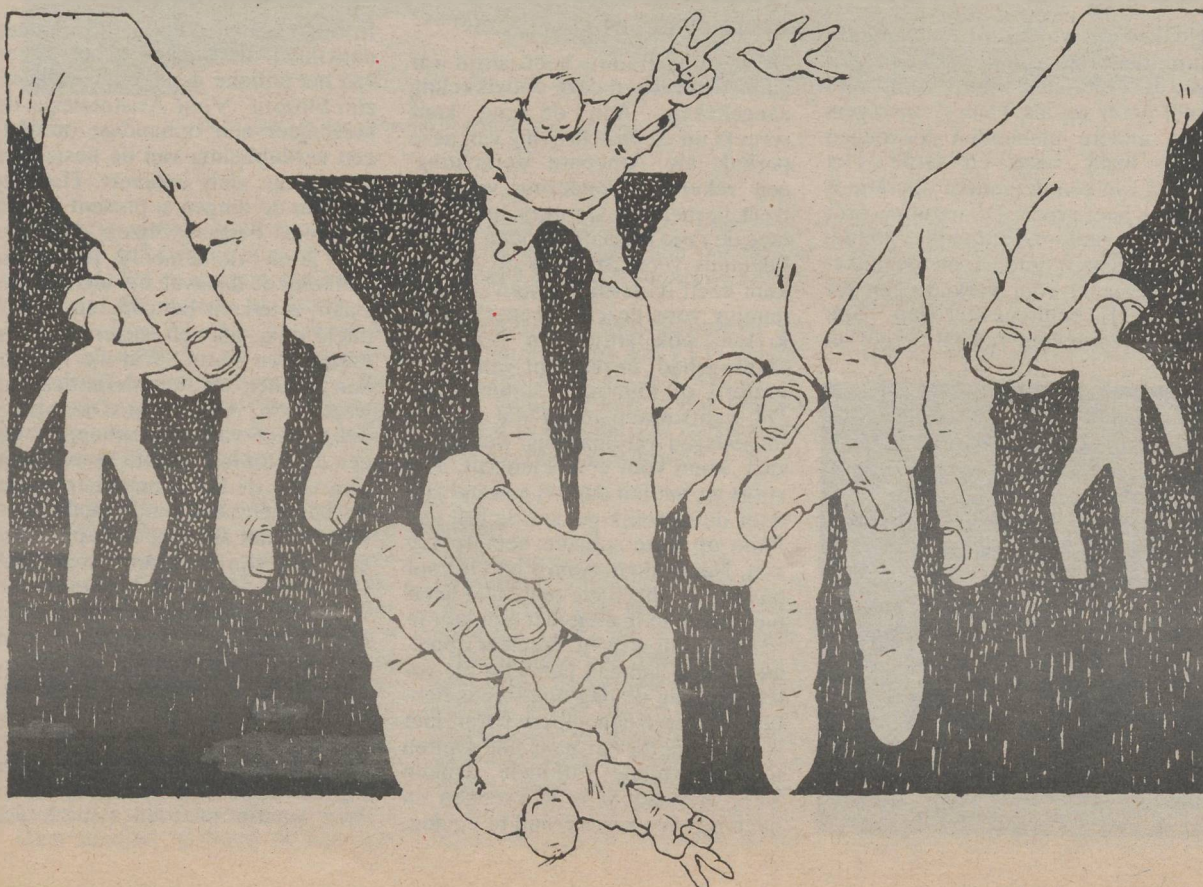
d) Buitenlandse politiek behoort weliswaar tot de bevoegdheden van nationale regeringen, maar dat neemt niet weg dat ook op lokaal niveau 'vertrouwenwekkende maatregelen' en 'vriendschapsverdragen' mogelijk zijn. Zo kan gedacht worden aan veelvuldige 'jumelages' tussen gemeenten uit West en Oost-Europa, met daarin kaderende uitwisselingsinitiatieven enz.

Wellicht heeft de vredesbeweging haar actieradius te veel gericht op grootschalige, internationale ontwapeningsonderhandelingen, die steeds een sterk legalistische teneur hebben en vaak in louter technische becijferingen verzanden. Uitsluitend de aandacht richten op dergelijk politiek theater kan op de lange duur demobiliserend werken voor de vredesbeweging: "er is weer niets gebeurd". Daarom dat hier even de nadruk wordt gelegd op mogelijkheden op het lokale niveau, die de vredesbeweging zelf kan nemen.

Een vredesbeweging die zichzelf ernstig neemt houdt het niet bij vragen en eisen, ze gaat ook zelf aan de slag.

Dr. Koen Raes

illustratie, Angela de Vrede

januari	vrijdag 23 januari	opening tentoonstelling
	maandag 26 januari t/m	zaterdag 21 februari
	tentoonstelling	
	dinsdag 27 januari	lezing
	donderdag 29 januari	lezing

februari	dinsdag 3 februari	lezing
	donderdag 5 februari	lezing
	dinsdag 10 februari	lezing
	woensdag 11 februari	lezing
	maandag 16 februari	lezing
	dinsdag 17 februari	lezing
	woensdag 18 februari	lezing
	donderdag 19 februari	lezing
	donderdag 19 februari	lezing
	dinsdag 24 februari	lezing
Agenda 1987	woensdag 25 februari	lezing
	donderdag 26 februari	forumdiskussie

China op weg naar de

Privatisering van de landbouw

Een T.V., een Hifi keten, mooie meubelen, een wasmachine en dat alles in een mooi ruim huis. Je waant je in een westers land. Maar dit is het Chinese dorp Longhua in de buurt van de grootste havenstad van het land Sjanghai. Het bezochte huis wordt bewoond door 6 volwassenen: vader, moeder, drie kinderen van wie het oudste meisje getrouwd is en met haar man inwoont. Ze werken alle zes op de gezamenlijke akker van het dorp. Daarnaast telen ze op de grond die hen als gezin in bruikleen is gegeven groenten. Die verkopen ze in Sjanghai op

Universit
'Er was.
Universit
'Er was.
Aula, 20
Gezondh
Antwerp
Aula, 20
De Presi
Aula, 21
Het Chir
Leuven
Aula, 21
Plato, d
Aula, 20
De econ
S. Land
Aula, 20
Aristotel
Universi
Hervorm
B.R.T. -
Aula, 20
Chinese
Universi
Chinese
Gent
Aula, 21
De Stoa
Universi
Chinese
Ziekenh
Aula, 21
De buit
Institu
Aula, 21
Universi
Prof. dr
Universi
Forum
vredesb
Hogesc
SEVI te
Studiec
Hollants
Vanwe
Studiv
Hasselt
B.R.T.
een rei
Vertre
uit het
het vol
revolut
pragm

Universiteitsbibliotheek, 20.00 uur
"Er was, er is...", door Drs. T. Lenders, Rietveldacademie Amsterdam

Universiteitsbibliotheek
"Er was, er is..."

Aula, 20.00 uur
Gezondheidszorg in China, door Dr. Li Ning, Academisch Ziekenhuis Antwerpen

Aula, 20.00 uur
De Presokraten, door Dr. J. v. Eck, Rijksuniversiteit Groningen

Aula, 20.00 uur
Het Chinese Recht, door Prof. dr. J. Hanenburgh, Katholieke Universiteit Leuven

Aula, 20.00 uur
Plato, door Prof. dr. C. Steel, Katholieke Universiteit Leuven

Aula, 20.00 uur
De economische betrekkingen tussen China en het buitenland, door Drs. S. Landsberger, Sinologisch Instituut Leiden

Aula, 20.00 uur
Aristoteles, door Prof. dr. H. De Ley, Rijksuniversiteit Gent

Universitaire Campus Diepenbeek, 20.00 uur
Hervormingen in China: een voorlopige balans, door H. van Dienderen B.R.T.-radionieuwsdienst

Aula, 20.00 uur
Chinese cultuur, door Dr. C. van Dooren, Vrije Universiteit Amsterdam

Universitaire Campus Diepenbeek, 20.00 uur
Chinese Schilderkunst, door Prof. dr. Ch. Willemsen, Rijksuniversiteit Gent

Aula, 20.00 uur
De Stoa, door Prof. dr. P. v. Tongeren, Katholieke Universiteit Nijmegen

Universitaire Campus Diepenbeek, 20.00 uur
Chinese traditionele geneeskunst, door Dr. Li Ning, Academisch Ziekenhuis Antwerpen

Aula, 20.00 uur
De buitenlandse politiek van China, door Dr. K. Radtke, Sinologisch Instituut Leiden

Aula, 20.00 uur
Universitaire Vredesdagen: Die Zukunft der Friedensbewegung, door Prof. dr. E. Tugendhat, Freie Universität Berlin

Universitaire Campus Diepenbeek, Auditorium H 6, 14.30 uur
Forumdiscussie Universitaire Vredesdagen: De toekomst van de vredesbeweging, m.m.v.: Prof. dr. Y. Vanden Berghe, Economische Hogeschool Limburg (gespreksleider); R. Coolsaet, stafmedewerker SEVI te Brussel; E. de Jonghe, Pax Christi Internationaal; Dr. L. Wecke, Studiecentrum voor Vredesvraagstukken te Nijmegen; Kol. SHB T. Hollants-Van Loocke, Koninklijk Instituut voor Defensiestudies te Brussel

Vanwege de groeiende belangstelling voor China heeft het Bureau Studium Generale samen met het Limburgs Universitair Centrum in Hasselt een lezingenprogramma georganiseerd. In dit kader is de B.R.T.-journalist Hugo van Dienderen gevraagd naar aanleiding van een reis naar China een artikel voor het S.G.-bulletin te schrijven. Vertrekkend van zijn reiservaringen en gekruid met enkele citaten uit het boek "Chinezen over Chinezen" door W. Hieber, schetst hij in het volgende artikel een beeld van China 10 jaar nadat de grote revolutionair Mao is gestorven en 8 jaar nadat de handige pragmaticus Deng Xiaoping aan zijn hervorming is begonnen.

naar de welvaartsstaat?

de vrije markt. Vandaar een mooi inkomen, vandaar ook de luxueuse woning. Ook elders op het Chinese platteland heerst er een drukke bouwactiviteit. Hun ruimere inkomens willen de boeren blijkbaar omzetten in bakstenen.

In andere Chinese dorpen hebben we armoedige huizen gezien met aangestampte grond als vloer, maar toch merkten we dikwijls ook hier allerlei welvaartsstoestellen op. Het is blijkbaar een onderdeel van de Chinese hervormingspolitiek, die in 1978 van start is gegaan, dat China zijn moeilijkheden minder wil verbergen. Onlangs kon een journalist van Le Monde de erg arme westelijke provincie Gonsu bezoeken. Hij stelde

er geen honger vast, maar wel een eenzijdige voeding en extreme armoede.

Maar de journalist van Le Monde merkt in zijn verslag ook op dat de overheid initiatieven neemt om de boeren te helpen. Ze krijgen vorming en goede raad van landbouwspecialisten, kwijtschelding of vermindering van hun belasting en kredieten aan lage interest.

In tegenstelling tot erg veel regeringen in andere landen van de derde wereld is de Chinese dus bezorgd om haar boeren en speciaal in die gebieden die door de natuur karig zijn bedeeld. Ze verwacht echter het meest van het basisprincipe van

vervolg op volgende pag.

In de Universiteitsbibliotheek is van vrijdag 23 januari tot en met zaterdag 21 februari de tentoonstelling "Er was, er is..." te zien. Deze tentoonstelling is samengesteld uit recente rijksaankopen. Vijftien werken zijn geselecteerd, waarbij sprake is van citeren uit of verwijzen naar stijlen, vormen en ideeën uit de cultuurgeschiedenis in de breedste zin van het woord. De tentoonstelling bestaat uit beelden en schilderijen van:

Er was, er is

Erik Andriess
Cor Domburg
Ger van Elk
Ad Gerritsen
Wim Izaks
Lucassen
Lucebert
John van 't Slot
Henk Visch
Carel Visser

Eind 1985 vatte de Rijksdienst het plan op om enkele konfrontaties te organiseren tussen een kunstenaar en een kunsthistoricus. Doel was een discussie over de stand van zaken binnen de Nederlandse beeldende kunstsituatie, en dat naar aanleiding van een aantal recente rijksaankopen.

Kunsthistoricus Tom Lenders (1942) en beeldend kunstenaar Lucassen (1939) namen plaats in een ruimte van het gebouw van de Rijksdienst Beeldende Kunst in Amsterdam. Aan de muren hingen werken waarbij o.a. sprake is van citaten uit verwijzingen naar en interpretaties van de kunstgeschiedenis, de literatuur, de wetenschap van de geschiedschrijving. In het oeuvre van Lucassen is reeds jarenlang sprake van - soms ironische, vaak gevoelsinhoudelijke - interpretaties van en verwijzingen naar de geschiedenis van de kunst. Bovendien

gaf hij in menige publikatie uiting aan zijn uitgesproken, welgeformuleerde mening omtrent actuele kunstontwikkelingen. Hierdoor leek hij een geschikte discussiepartner voor Tom Lenders, schrijver van o.a. een in dit verband relevant artikel dat werd gepubliceerd in het tweede nummer van het tijdschrift Code.

Aanleiding tot de selectie van de werken voor deze tentoonstelling en de uitnodiging aan Lucassen en Lenders was het volgende. Alom wordt geconstateerd dat het "Modernisme" in de kunst een afgesloten periode is. Het begrip avant-gardistisch geldt voor veel "deskundigen" niet langer als het kwaliteitsoordeel bij uitstek. Het bewerkstelligen van maatschappelijke veranderingen door middel van vernieuwingen binnen de beeldende kunst is een achterhaald ideaal.

In de jaren zeventig lag het accent op het "grensverleggende" in de kunst, het experimenteren met niet-traditionele kunstmedia (video-kunst, body-art, etc.) en op het tot-op-de-bodem onderzoeken van de visuele en beeldende mogelijkheden van de eigen (kunstenaars)materialen en technieken.

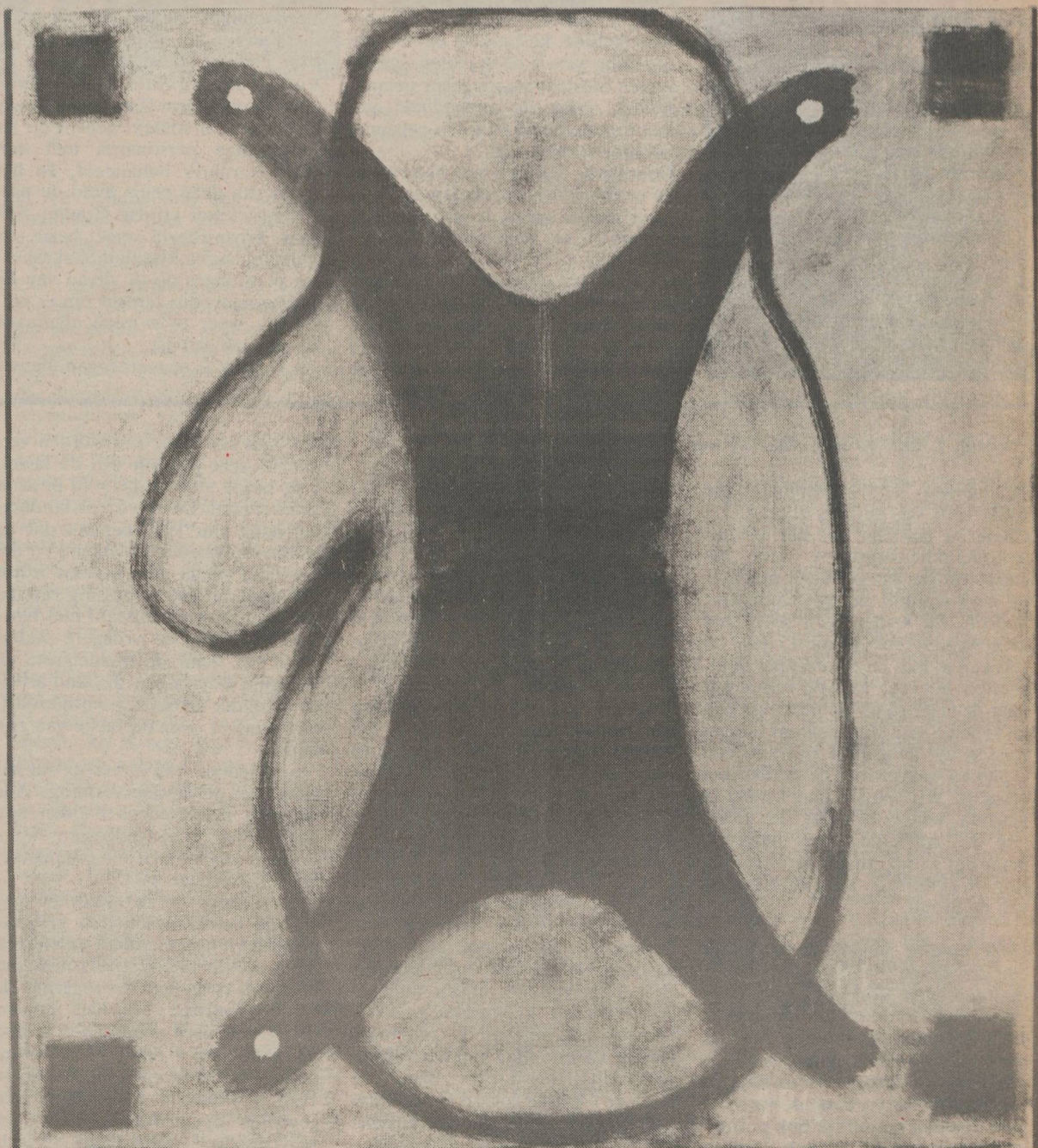
De jaren tachtig daarentegen kenmerken zich tot dusverre met name door een grote opleving van de schilderkunst. Kenmerken: 'jong',

'wild', 'nieuw-figuratief', 'neo-expressionistisch', 'trans-avant-gardistisch', 'post-modernistisch'... Veelvuldig vormen de geschiedenis van de kunst, de literatuur, de geschiedschrijving en andere gebieden der wetenschap aanleiding tot het ontstaan van een kunstwerk: men citeert, verwijst, interpreteert. Met name deze tendens heeft begrippen als "Post-modernisme", "Trans-Avantgardisme", of "Nieuw-Eclecticisme" de wereld van de kunstkratiek doen verschijnen. Geen eenheid in terminologie, evenmin in de betekenis die eraan gegeven wordt.

Het gesprek tussen Lenders en Lucassen is vastgelegd en na te lezen in de begeleidende catalogus bij deze tentoonstelling. In een diaklankbeeld zijn enkele korte, essentiële statements uit het gesprek te beluisteren.

De opening van de tentoonstelling zal plaatsvinden op vrijdag 23 januari 1987 om 20.00 uur in de Universiteitsbibliotheek, Bonnevandenstraat 1 te Maastricht. Tom Lenders, kunsthistoricus en docent aan de Rietveldacademie te Amsterdam en de AKI te Enschede zal een inleiding verzorgen.

Openingstijden: maandag t/m vrijdag van 9.00 - 21.00 uur, op zaterdag van 9.00 - 13.00 uur.

xander de Grote. waarbij de rol van de stadsstaten wordt teruggedrongen en de Grieken burgers worden van een onmetelijk Macedonisch rijk. Dit heeft er toe bijgedragen dat de mens niet meer als een radertje in de machinerie van wetten van de gesloten polis wordt opgevat maar als een individu dat zelfstandig behoort te streven naar volmaaktheid. Hoe moet dat dan? De voornaamste regel, de meest algemene richtlijn voor ons doen en laten was volgens de Stoa: leef in overeenstemming met de natuur. Om echter in overeenstemming met de natuur te kunnen handelen, moeten we eerst weten wat die natuur is. Kennis is dan ook, evenals dat bij Plato het geval is, van groot belang voor het juiste handelen, maar anders dan bij Plato is dat geen kennis van eeuwige, onveranderlijke ideeën. Eerder is het een meer op de ervaring gericht inzicht in de natuur met behulp van de juiste regels: de tuin en de omheining zijn een voorwaarde voor het ongestoord rijpen van de vruchten der moraal. Als de mens in harmonie met de natuur leeft, streeft hij automatisch ook de deugd na en omdat hij de deugd om haar zelfs wille tracht te realiseren, laten andere zaken als genot en pijn, rijkdom en armoede, gezondheid en ziekte en zelfs leven en dood de ware wijze onverschillig.

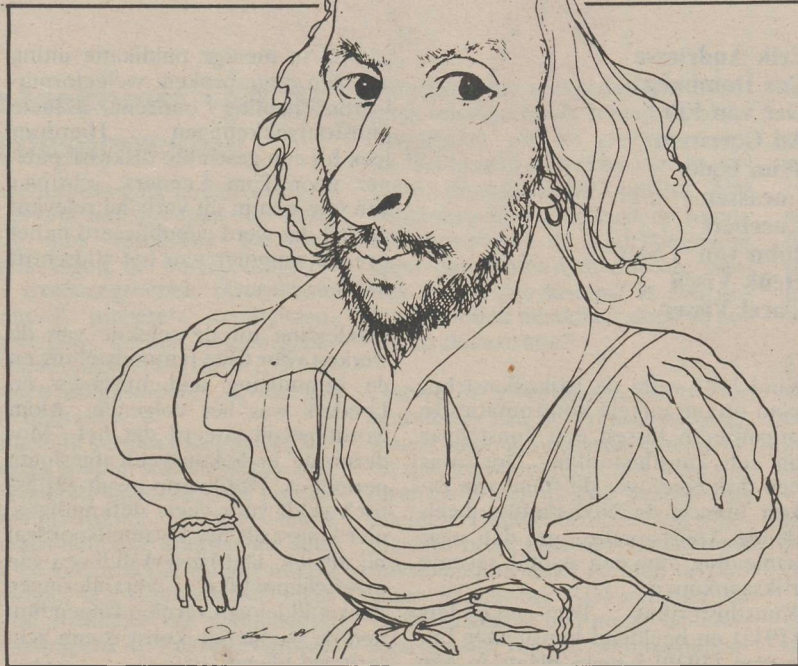
De bij de Presokraten beginnende traditie van een rationele verwoording van wat de natuur is, ontwikkelt zich bij Plato en Aristoteles tot een alomvattend metafysisch stelsel van de natuur en de mens, loopt bij de Stoa uit op een vooral ethische belangstelling. Aan deze aandacht voor praktische aangelegenheden, als het voornaamste bestanddeel van filosofie, danken we de voor de westerse cultuur zeer invloedrijke geschriften van latere stoïcijnse schrijvers als Seneca, Cicero en Marcus Aurelius.

Tannelie Blom
Maarten Doorman

Programma-overzicht

Donderdag 29 januari
De Presokraten, dr. J. van Eck, Rijksuniversiteit Groningen
Donderdag 5 februari
Plato, prof. C. Steel, Katholieke Universiteit Leuven
Woensdag 11 februari
Aristoteles, prof. dr. H. de Ley, Rijksuniversiteit Gent
Donderdag 19 februari
De Stoa, prof. dr. P. van Tongeren, Katholieke Universiteit Nijmegen

Shakespeare en het denken van zijn tijd

Eind januari gaat bij Studium Generale een Shakespeareproject van start onder de noemer Shakespeare en zijn tijd. Hierin zullen, na enkele inleidende colleges, de vier bekendste tragedies (King Lear, Macbeth, Othello en Hamlet) worden gelezen en vanuit het wereldbeeld van de renaissance worden besproken, waarbij vooral filosofische achtergronden de aandacht zullen krijgen. De cyclus staat onder leiding van Maarten Doorman, filosoof bij Algemene Wetenschappen. Hieronder geeft hij vast een indruk van wat aan bod komt.

De manier waarop wij klassieke werken uit de renaissance en de barok lezen, wordt grotendeels door de romantiek bepaald. Vanaf de romantiek gaan helden als Don Quichotte, Hamlet of Don Juan er anders uitzien. In plaats van de oorspronkelijke kosmische en morele ordening waarin de verhalen zich afspelen ontstaat steeds meer belangstelling voor de individuele gemeedgesteldheid van een eenzame hoofdpersoon.

Daarnaast worden het ongewone, de verbeelding en de fantasie belangrijker en speelt de vraag naar de aannemelijke samenhang van gebeurtenissen minder een rol. Men identificeert zich met de romantische waanzin van Don Quichotte die zich in krankzinnige avonturen stort, met de peilloze eenzaamheid van Hamlet of met de opstandige

Prometheushouding van Don Juan. anderzijds wordt er gezwaagd over de zoete sprookjesfeer in de Midsummer Night's Dream; is het lezen ervan niet, zoals Hazlitt dat in 1817 schrijft "like wandering in a grove by moonlight: the descriptions breathe a sweetness like odours thrown from beds of flowers"?

Voor Shakespeare's helden moeten het ontgelden. Ze worden steeds meer uit hun context gelicht en als zelfstandige personages met een eigen karakter behandeld. In het begin van deze eeuw hield de psychologiserende criticus Bradley zich daar bijvoorbeeld mee bezig en spoedig daarna kwamen Shakespeare's personages op de divan van de psychoanalyticus terecht om er vervolgens weer te worden afgejaagd als politiek activist. Op zichzelf is er niets tegen nieuwe

interpretaties of experimenten met oude, klassieke stukken, maar er wordt wel eens vergeten hoe mooi die stukken eigenlijk zelf zijn. Zo zal men mij niet overdreven luid horen applaudiseren bij de recente Hamletopvoering van het Publiektheater die nog redelijk begon maar waarin Gerardjan Rijnders het toch niet kon laten de slachtpartij aan het eind te veranderen en op te luisteren met zwaailichten die men in sommige plattelandsdiscotheken nog wel aantreft.

Het loont de moeite het toneel van Shakespeare in het wat meer gedempte licht van zijn tijd te beschouwen en daarbij het wereldbeeld van de renaissance in het Engeland van Koningin Elisabeth te betrekken. Er heerste aan het eind van de 16e eeuw een rijk geschaakt denken. De manier waarop men de wereld opvatte vormde een samengaan van invloeden, o.a. van Plato, Aristoteles, Seneca, Augustinus, Boëthius, Thomas van Aquino en Montaigne. Deze filosofen kende men meestal uit de derde of uit de vierde hand via dikke compendia vol aforismes en praktische wijsheden, doorspekt met astrologie, theologische spitsvondigheden en hermetische theorieën (alchemie en mystiek-magische geschriften) als van Agrippa.

Ondanks dit eclecticisme en de snelle maatschappelijke en religieuze veranderingen bestaat in Shakespeare's tijd nog een betrekkelijk coherent en samenhangend beeld. Voor de moderne mens is die samenhang zelfs opvallend: bij velen heerst misschien nog wel een flauwe notie dat "alles met alles in verband staat" maar theorieën erover worden nauwelijks meer serieus genomen. Of moeten we in het opleven van allerlei "holistische visies" een kentering zien?

In het Elizabethaanse tijdperk dacht men de kosmos als één geheel waarbij de macrokosmos (de wereld, de planeten, etc.) en de microkosmos (de mens bijvoorbeeld) verschillende kanten waren van één allesomvattende *chain of being*. Deze kosmos is opgebouwd uit vier oerelementen (aarde, water, lucht en vuur), een opvatting die van de Grieken (Empedokles) stamt. Die elementen komen steeds in een bepaalde verhouding gemengd voor en houden indirect verband met andere structurerende principes. Zo stroomden in het menselijk lichaam vier vloeistoffen (humores), die weer vier menstypen bepaalden (sanguinici, melancholici, flegmatici en choleric). Op grond van zulke indelingen trok de toeschouwer van een toneelstuk aan de hand van opmerkingen op het podium over eet- en drinkgewoontes, slaap, gewicht, humeurigheid of traagheid conclu-

sies over het verder te verwachten gedrag.

De ordening van de kosmos was ver doorgevoerd: hemel, aarde, hel, vier jaargetijden, vier windstreken, de dierenriem, getalssymboliek en hiërarchische principes als de indeling in engel, mens, dier, plant. Die orde was ook een *morele* orde. Een mens zonder zelfbeheersing, die met de rede niet meer zijn passies de baas kan, vervalt al snel tot diepelijk niveau, wat in Shakespeares tragedies herhaaldelijk voorkomt omdat het (niet meer kunnen) beheersen van passies een steeds terugkerend thema is. Othello kan zijn jaloezie niet beteugelen en vermoordt aan het slot zijn vrouw. King Lear kan zijn gramschap en verbittering niet meer relativiseren en vervalt in razernij.

We zien hier overigens nog wat anders. De storm die losbarst wanneer Lear staat te tieren is niet louter een decor om die razernij te accentueren, het is een direct gevolg van de morele orde heeft versterking in de macrokosmos tot gevolg, of beter: ze zijn twee kanten van een zelfde kosmisch verschijnsel. (Storm en hartstocht werden vaker met elkaar in verband gebracht. Ook in Dante's Inferno, waar zondaars een op hun zonde toegesneden kwelling ondergaan, zien we hoe in de tweede kring van de hel degenen die zich aan teugellose passies hebben overgegeven, door stormwinden gege-

seld worden.) Zo begint in Macbeth het drama meteen in het begin met een storm in de microkosmos; de heksen juten Macbeth op na het rijmpje "Fair is foul, and foul is fair./ Hovest through the fog and filthy air". Zo'n achtelozige vermenging van goed en kwaad kan in deze wereld verstrekkende gevolgen hebben: een einde aan de reeks moorden is het resultaat. We kunnen Hamlet opvatten als een maatschappijkritische onruststoker, we kunnen zijn *to be or not to be* als een staaltje van existentialistische theorievorming interpreteren of hem een opvallend vroege voorloper van het postmodernisme noemen, maar we zouden ons ook kunnen afvragen, hoe zijn monologen worden geïnspireerd door een of Montaigne teruggaand scepticisme, of hoe toevallig bijvoorbeeld de parallel is tussen de zonen Hamlet, Laertes en Fortinbras, die alle drie een vader verliezen en daar heel verschillend op reageren. Misschien zijn zulke vragen wel net zo interessant als het gissen naar de bedoelingen van het schijnwerpergeweld in de bovengenoemde Hamletvertoning.

Maarten Doorman

vervolg, China op weg naar de welvaartsstaat,

de nieuwe landbouwpolitiek die sinds 1978 van start is gegaan. De Chinezen noemen dat het verantwoordelijkheidssysteem. Het bestaat erin dat de gezinnen opnieuw de kern worden van het landbouwbedrijf. Ze krijgen een stuk land toegewezen voor 10 tot 15 jaar en spreken af met de plaatselijke autoriteiten hoeveel van de opbrengst naar de staat gaat. Voor de rest zijn ze volledig vrij. Ze telen dus die gewassen die aangepast zijn aan hun grond en waarnaar in de steden veel vraag is. Wij hebben onder meer in Loghua vastgesteld dat de grond nog wel collectief wordt bewerkt, maar dat wordt stilaan de uitzondering. Wel blijft de staat de eigenaar van de grond.

Deze nieuwe aanpak is natuurlijk een geweldige zwenking van de verdoordreven collectivisering. De oprichting van de volkscommunes in 1958 vormde daarbij een hoogtepunt. De samenvoeging van verschillende dorpsgemeenschappen en de collectieve aanpak van het werk hadden natuurlijk ook positieve kanten. In die periode werden met promotieve middelen bijvoorbeeld grote irrigatiewerken uitgevoerd, waarvan men nu nog altijd

de vruchten plukt (Soms ook niet omdat ze onoordeelkundig waren opgezet).

Maar nu de roergangers in China veranderd zijn, komen ook de grote schaduwzijden van die periode aan het licht. Een student over de ervaring van zijn familie in de zuidelijke provincie Guonxi.

"Het ergste trof ons de oprichting van 'volkscommunes' in 1958. De meeste boeren bij ons in het dorp waren toch al niet bereid om bijzonder hard te werken, maar nu werd dat nog erger. Wij moesten samen met vijf buurdorpen een gemeenschappelijke kommune oprichten. Met de families van twee van die dorpen leven we lange tijd in onmin en niemand in ons dorp kan zich herinneren dat dat ooit anders geweest is. Nu moesten onze opbrengsten en die van hen op één hoop goegood worden." (Chinezen, p. 157)

Met de opheffing van de communes en met de instelling van het verantwoordelijkheidssysteem keren de huidige Chinese leiders terug naar het begin van de kommunistische machtsovername. Mao Zedong, leider van de Chinese revolutie, steunde daarbij op de boeren. Hij won hun sympathie door te beloven dat

het land eerlijker zou worden verdeeld. Acht procent van de bevolking bezat toen immers 70 procent van het land. De wet op de landhervorming van 1950 bepaalt dat de landheren worden onteigend en dat het land onder alle boeren wordt herverdeeld. De toepassing van die wet gaat dikwijls gepaard met bloedige wraak op de vroegere onderdrukkers, maar de middelgrote en de arme boeren en de landarbeiders zonder grond zijn enthousiast. Een student over de ractie van zijn familie:

"Bijna iedereen in ons dorp was het eens met de landhervorming. Alle negentig huishoudens hadden hun deel van de grond gekregen en we voelden ons heel vrij en onafhankelijk". (Chinezen, p. 155).

De terugkeer van het gezin als kern van de landbouwactiviteit ging samen met nog een andere maatregel. Sinds de stichting van de Volksrepubliek in 1949 had de regering de landbouwvoorwaarden erg laag gehouden. De mensen in de steden kregen dus goedkoop voedsel. Maar het inkomen van de boeren bleef laag. In 1978 werden de landbouwvoorwaarden gevoelig opgetrokken. Daardoor werd de kloof tussen staats- en plattelandbevolking kleiner.

Naast de lotsverbetering aan de

boeren is een ander gevolg van de nieuwe landbouwpolitiek dat er veel erg verscheiden voedsel is zowel op de vrije markten als in de staatswinkels. Wij hebben nergens aaneengesloten rijen mensen gezien die zo typisch zijn voor volksdemocratieën. Met zeven procent van het bebouwde land van de hele wereld voedt China 22% van de wereldbevolking.

Is het dan allemaal rozegeur en maneschijn met de geliberaliseerde landbouw? Zeker niet. Ziehier welke schaduwzijden een kaderlid uit de zuidelijke provincie aanwijst:

"Alles wat niet het eigen belang van een boer dient, wordt verwaarloosd. Dat geldt voor gemeenschappelijke taken, zoals het vernieuwen van bevoeiingssystemen en het schoonhouden van irrigatiekanalen...Wie sterke volwassen zonen heeft, is goed af, maar een familie met kleine kinderen niet. Het is nu weer als voór de bevrijding: wie een meisje krijgt, is teleurgesteld. Een meisje trouwt later immers en er gaat een arbeidskracht verloren. Het komt dan ook steeds vaker voor dat ouders hun dochters meteen na de geboorte doden...Er zijn bij ons tegenwoordig ook weer rijken. Een boer bijvoorbeeld heeft zich gespecialiseerd in het kweken van vissen en daarmee zal hij dit jaar zo'n

15.000 yuan verdienen. (Het gemiddeld inkomen van een boer was vorig jaar maar 397 yuan, HvD.) Veel mensen zijn jaloers op hem...De arme woont nu naast de rijke. Op den duur zet dat kwaad bloed." (Chinezen over Chinezen, p. 178-179)

De huidige Chinese leiders willen die tegenstelling niet oplossen door de rijkere armer te maken, maar wel door de armen rijkere. Ze hebben daarbij al successen geboekt. Het gemiddeld inkomen van de boeren sinds 1978 verdrievoudigd. Maar dat is nog erg laag en met dat gemiddelde de kun je je niet installeren in ons gezin in Longhua. (Met hun zonen verdienen ze bijna 20 keer meer dan het gemiddelde, over inkomenspanningen gesproken...) Om de armen rijkere te maken moet de productiviteit in de landbouw worden opgevoerd, moet er dus gemiddeld worden. Ateliers en fabrieken op het platteland en in de steden moeten werk verschaffen voor de boeren die door de mechanisering worden uitgestoten.

Hugo van Dienderen, B.R.T. Radiojournalist.

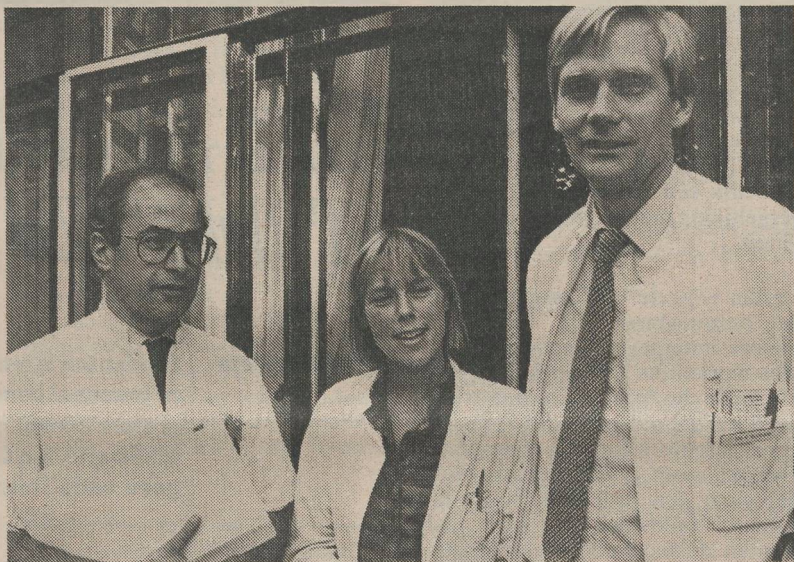
Dit en nog een artikel zullen worden opgenomen in het Belgisch tijdschrift "De wereld morgen".

Internisten Blijham en Ten Haft optimistisch

NOG GEEN TOESTEMMING, TOCH EERSTE BEENMERGTRANSPLANTATIE

Van de zomer is in het Academisch Ziekenhuis Maastricht de eerste beenmergtransplantatie verricht. Het betrof een autologe transplantatie: hierbij wordt het beenmerg van de patiënt zelf weer gebruikt. Deze nog betrekkelijk nieuwe ingreep werd verricht en begeleid door een team van drie internisten: dr. Geert Blijham, dr. Annemarie ten Haft en dr. Pierre Hupperets. Een gesprek met de eerste twee over de succesvolle start van wat, als het aan hun ligt, een nieuwe traditie mag worden.

Blijham: "In 1981 is er hier in het Ziekenhuis een afdeling Haematologie/Oncologie opgestart als onderdeel van de afdeling Interne Geneeskunde. Het onderzoek en de behandeling bij patiënten met kanker van bloed en beenmerg is toen pas goed op gang gekomen. Vanaf het begin, en later ook gestimuleerd door de komst van professor Flen-drig als hoofd van de Interne Geneeskunde, heb ik al geprobeerd beenmergtransplantaties in Annadal gerealiseerd te krijgen. Dat is nu, dit jaar, dan gelukt. Misschien hadden daar geen vijf jaar overheen nog heel wat voorbereidingen getroffen worden. Een voorbeeld: eind 1984 zijn we verhuisd naar de afdeling A3. Dit is in een doodlopende gang en dus een geweldige vooruitgang ten opzichte van de lange, drukke verbindingsgang tussen de A-afdelingen, waar we eerst zaten. In A3 heeft men wel het een en ander moeten verbouwen, natuurlijk. We beschikken nu over twee geïsoleerde een-persoonskamers en twee niet-geïsoleerde een-persoonskamers. Verder heeft een belangrijke rol gespeeld, dat we de goede medische en verpleegkundige staf moesten opbouwen om een zo ingewikkelde behandeling te kunnen en mogen doen. Met de komst, einde 1985, van Dr. ten Haft, en de aanschaf, ook in dat jaar, van de noodzakelijke laboratorium-apparatuur, was tenslotte alles voor elkaar."

Het succes-team v.l.n.r. Pierre Hupperets, Annemarie ten Haft en Geert Blijham (foto Traject)

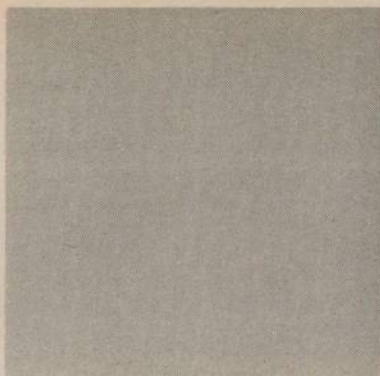
De eerste beenmergtransplantatie in het Academisch Ziekenhuis Maastricht was een "autologe" transplantatie. Hierbij wordt het eigen beenmerg van de patiënt gebruikt. Autologe beenmergtransplantaties worden nog niet zo lang verricht. De methode is ontwikkeld om de bezwaren van de zogenaamde "allogene" beenmergtransplantaties te omzeilen. Bij een allogene beenmergtransplantatie wordt het beenmerg van een donor gebruikt. Deze methode is alleen geschikt voor patiënten beneden de 45 jaar (terwijl veel leukemie-patiënten juist ouder zijn dan 45 jaar). Een ander nadeel van de allogene methode is dat als donor alleen een broer of zus van de patiënt kan optreden, die dan bovendien nog wat betreft het weefseltype met de patiënt moet overeenkomen. Dit is uiteraard lang niet altijd het geval, zodat veel patiënten niet voor allogene transplantatie in aanmerking komen. Het grootste bezwaar is echter het probleem van de "omgekeerde afstoting": het vreemde beenmerg accepteert vaak niet de nieuwe omgeving. Dit alles neemt niet weg, dat op dit moment, daar waar het mogelijk is, aan een allogene transplantatie de voorkeur wordt gegeven. Waar dit niet kan (uit het bovenstaande blijkt dat dat vaak het geval is), wordt een autologe transplantatie overwogen.

De werkverdeling binnen het team is als volgt: Dr. ten Haft heeft de directe verantwoordelijkheid voor de behandeling van de patiënt, Dr. Hupperets zorgt met behulp van analisten voor de bewerking en opslag van het beenmerg in het laboratorium, en Dr. Blijham heeft de algemene supervisie. Een belangrijke rol is natuurlijk ook weggelegd voor de verpleegkundigen van afdeling A3, onderleiding van Mat Caelen en John Dackus.

Eenvoudig principe

Wat is eigenlijk een beenmergtransplantatie? Wie kan er baat bij hebben?

Blijham: "Het principe is eenvoudig. Het gaat vooral om een beperkt aantal vormen van kanker, zoals leukemie en lymfklierkanker en, maar dan meer experimenteel, kanker van bijvoorbeeld de eierstokken of de borstklier. Nu, van de patiënten die aan deze vormen van kanker lijden, kunnen we er een aantal genezen; een aantal anderen kunnen we bijna genezen. Om die groep gaat het. Bij de patiënten die bijna genezen kunnen worden, blijven er

de beenmerg weer in het lichaam. Dat is het hele idee. Het is een simpele gedachte, eigenlijk."

Blijham: "Het moeilijkste is het overbruggingsprobleem. De intensieve behandeling met straling of geneesmiddelen eist heel wat van de patiënt. De verschijnselen zijn bekend: haaruitval, misselijkheid en algemene verzwakking. Dat overbruggingsprobleem is er ook nog nadat het gezonde beenmerg weer is teruggebracht. Wat we terugbrengen is eigenlijk maar een klein aantal stamcellen en die moeten eerst nog groeien. De patiënten moeten dan ook zes weken geïsoleerd liggen. Gedurende die tijd krijgen ze antibiotica toegediend en bacterie-arme voeding. Dat allemaal vereist heel wat zorg, zorg op het niveau van medium care, dat wil zeggen: nog net geen intensive care."

Ook na het ontslag uit het ziekenhuis moet de patiënt zich gedurende een aantal maanden aan leefregels houden in verband met de tijdelijk verminderde weerstand. Zwembaden, kerken en andere plaatsen waar veel mensen samenkomen en waar dus het gevaar van infecties groter is, moeten worden vermeden. Kortom, het is een hele onderneming. Maar we geloven dat het de moeite waard is; de resultaten tot nu toe stemmen optimistisch."

Met de patiënt die de eerste "Maastrichtse" beenmergtransplantatie heeft ondergaan, gaat het in ieder geval goed. Ze is inmiddels al weer enkele maanden thuis. Ten Haft: "In april is bij haar beenmerg afgenomen, in juni is de transplantatie verricht en half augustus is de patiënt weer ontslagen. Sedertdien hebben zich geen complicaties voorgedaan en is ze zo langzamerhand weer in staat haar normale levenspatroon te hervatten."

Dure ingreep

Beenmergtransplantaties zijn niet goedkoop. Er komt heel wat apparatuur bij kijken, tevens twee analisten en dan is er nog de extra zorg die patiënten behoeven van de kant van de artsen en de verpleegkundigen.

Blijham: "Een beenmergtransplantatie kost inderdaad geld, maar daar kun je het volgende tegenover stellen: wat is het alternatief? Er wordt nu vaak gekozen voor een zogenaamde onderhoudsbehandeling, dat wil zeggen gedurende een lange periode iedere keer opnieuw een gewone dosis chemotherapie toedienen in de hoop dat dit verergering tegenhoudt. Maar al met al is dit waarschijnlijk minstens zo duur en de overlevingskansen zijn daarmee duidelijk geringer. Bovendien worden er alleen beenmergtransplantaties verricht bij patiënten die in remissie zijn en van wie wij aannemen dat door de transplantatie de kans op genezing duidelijk toeneemt."

Recht

En als de beenmergtransplantaties toch onverhoopt ten prooi vallen aan de bezuinigingen?

Blijham: "Bezuinigen is prima, maar je zult de ziekte maar hebben."

De vraag hier is niet: moet je het doen? Maar: moet je het overal doen of alleen op bepaalde plaatsen? Er is in Nederland voldoende know how om beenmergtransplantaties te doen, laten we dat voorstellen. Op dit moment zijn de allogene transplantaties, dus met beenmerg van familieleden, geconcentreerd in drie centra: in Rotterdam, Leiden en Nijmegen. Ik denk dat dat juist is. Het aantal patiënten voor

Pierre Hupperets studeerde geneeskunde aan de Katholieke Universiteit Nijmegen. Na zijn studie was hij vier jaar huisarts in Geleen. In 1976 kwam hij naar Maastricht, waar hij in het Annadalziekenhuis zijn opleiding tot internist aanving. Het laatste jaar van zijn opleiding deed hij opnieuw in Nijmegen, in het Radboudziekenhuis. Na drie jaar aan dat ziekenhuis als internist te zijn verbonden, keerde Hupperets in 1983 weer terug naar Maastricht, waar hij in dienst trad van de RL, capaciteitsgroep Interne Geneeskunde.

Annemarie ten Haft studeerde aan de Universiteit van Amsterdam. In aansluiting op haar opleiding tot algemeen internist in het Onze-Lieve-Vrouwe Gasthuis te Amsterdam werkte zij tweeënehalf jaar in de Dr. Daniël den Hoed Kliniek in Rotterdam. In deze kliniek werd ongeveer vijf jaar geleden de eerste autologe beenmergtransplantatie in Nederland verricht. Sinds een jaar werkt ze in het Academisch Ziekenhuis Maastricht.

Geert Blijham studeerde aan de Rijksuniversiteit Groningen, waar hij in 1975 promoveerde. In Ziekenhuis St. Annadal werd hij opgeleid tot internist. Blijham heeft ook nog een jaar in het M.D. Anderson Hospital and Tumor Institute in Houston gewerkt, een van de bekendste kankercentra ter wereld, waaraan ook een groot beenmergtransplantatiecentrum is verbonden. Daar werkt de bekende dr. Dicke, Nederlander van origine en één van de grondleggers voor de autologe beenmergtransplantatie.

allogene beenmergtransplantaties is gering en de complicaties zijn groter dan bij autoloog transplanteren.

Het is dus goed een redelijke ervaring te laten opdoen in een beperkt aantal centra. Voor autologe transplantaties, daarentegen, komen meer patiënten in aanmerking en hoewel het een zeer intensieve behandeling is, zijn de complicaties toch wat beter in de hand te houden. Er is dan ook alles voor te zeggen autologe beenmergtransplantaties in alle acht academische ziekenhuizen in Nederland uit te voeren.

Dit zou voor ons vermoedelijk neerkomen op tussen 10 en 15 transplantaties per jaar, een aantal dat we goed aankunnen. Een ander voordeel om beenmergtransplantaties in alle academische ziekenhuizen te laten plaatsvinden, is de regionale functie die een aantal van deze ziekenhuizen vervult: als er de mogelijkheid bestaat de behandeling niet te ver van huis te laten doen, werkt dat ook kostendrukkend. Er is nog geen officiële toestemming van het Ministerie van WVC om ook beenmergtransplantaties in Maastricht te doen; verder houdt ook de Gezondheidsraad zich met dit probleem bezig. Maar we gaan er vooralsnog gewoon mee door, want we menen dat Limburg recht heeft op deze behandeling."

Ontwikkeling vrouwenstudies aan RL blijft achter bij landelijk beleid

WERKGROEP GAAT PERSONEELSBELEID ONDERSZOEKEN

Er komt een werkgroep die moet onderzoeken welke concrete knelpunten een vrouwvriendelijk personeelsbeleid aan de RL belemmeren. Dat is het eerste resultaat van de bespreking van het werkplan van de vrouwenemancipatiecommissie (VEC) in de universiteitsraad. De beslissing over de invoering van vrouwenstudies is opnieuw uitgesteld.

De werkgroep, waarin naast de VEC ook vertegenwoordigers van de dienst personeelszaken en het college van bestuur zitting krijgen, moet volgens de VEC vooral aandacht besteden aan problemen rondom loopbaanbegeleiding en aannamebeleid. Het is nog onduidelijk wanneer de werkgroep van start gaat.

De universiteitsraad erkent de noodzaak om te komen tot een vrouwvriendelijk personeelsbeleid, maar lijkt hieraan vooralsnog geen prioriteit toe te kennen. De beslissing over de aanstelling van een emancipatiewerkster - volgens de VEC een noodzakelijke voorwaarde om te komen tot een dergelijk beleid - is aangehouden tot de raadsvergadering van 29 januari. Wel is inmiddels vastgesteld dat bij 'de wisseling van de wacht' in het College een portefeuillehouder emancipatiezaken moet worden aangewezen.

In haar werkplan stelt de VEC verder dat er binnen deze instelling prioriteit moet worden gegeven aan

het invoeren van vrouwenstudies aan elke faculteit. Ook op dit punt is het werkplan van de VEC vooruitgeschoven.

Binnenkort zal de VEC een discussiestuk met een nadere uitwerking voor de ontwikkeling van vrouwenstudies presenteren. Er wordt gevraagd om op centraal niveau gedurende vier jaar de start en uitbouw ervan te financieren. In eerste instantie streeft de VEC naar 1 fulltime-plaats per faculteit, om zo onderwijs, onderzoek en beleid te kunnen ontwikkelen. Uiteindelijk zou er een samenwerkingsverband of vakgroep vrouwenstudies moeten komen.

Het feit dat de aan te stellen medewerkers uit centrale middelen betaald worden, impliceert overigens niet dat zij autonoom zijn en zich aan de reguliere facultaire beoordeling kunnen onttrekken.

De VEC wijst er in haar discussiestuk op dat vrouwenstudies aan de meeste Nederlandse universiteiten inmiddels geïnstitutionaliseerd is, bijvoorbeeld in een vakgroep of

binnen een centrum voor vrouwenstudies. Aan vier universiteiten (Groningen, Amsterdam, Leiden en Rotterdam) zijn hoogleraren vrouwenstudies of emancipatiezaken aangesteld. Daarnaast zijn er nog twee vacatures in behandeling (Nijmegen en Utrecht). De RL vertoont -aldus de VEC- duidelijk een achterstandssituatie in vergelijking met de andere universiteiten.

Verder wijst de VEC erop dat door de bezuinigingen de faculteiten nieuwe initiatieven als vrouwenstudies nauwelijks kunnen honoreren. De medische faculteit in Maastricht heeft om die reden onlangs formatie voor vrouwenstudies afgewezen. Daarom moet er ook gezocht worden naar een tijdelijke 'boven-facultaire' oplossing. Na vier jaar zouden de faculteiten vrouwenstudies in hun eigen formatieplan op moeten nemen.

Emely Nobis

AFSCHEID VAN AF-STAND

Het eerste nummer van het faculteitsblad "Af-stand" van dit studiejaar is helaas ook het laatste nummer geweest. Het blad, met een oplage van 1100 exemplaren, werd gratis verspreid onder de studenten en medewerkers van de Algemene Faculteit. Nog voor het verschijnen van het eerste nummer heeft het bestuur van die faculteit besloten dat 'Af-stand' in het kader van de bezuinigingen, niet meer in het budget zal worden opgenomen. Volgens het bestuur is niet voldaan aan de voorwaarden die een faculteitsblad dient te vervullen.

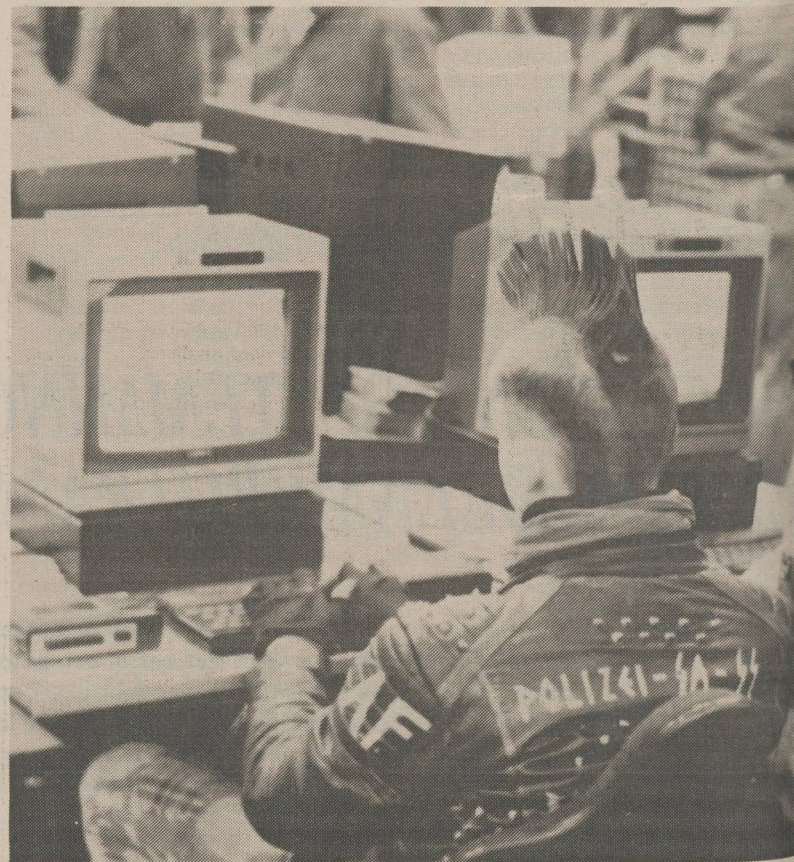
Danielle Kitzen (derdejaars GW) en Door Bijsterveld (tweedejaars GW) vormden al een paar jaar de vaste kern van de redactie. Ze lijkten nog steeds enigszins onder de indruk van het besluit van het bestuur geen subsidie meer te verlenen aan het blad.

"We geven toe dat de organisatie van het blad aanvankelijk een behoorlijk rommeltje was. Bij het in 1983 opgezette blad, dat toen nog

"Schakel" heette, was absoluut geen sprake van enige functieverdeling. De samenstelling van de groep wisselde nogal eens en uiteindelijk waren alleen wij nog over. Toen hebben wij een oproep geplaatst. Binnen twee weken hadden we veertien mensen bereid gevonden om te helpen. We hebben het daarna heel serieus aangepakt. Een duidelijke functieverdeling, vaste rubrieken en bovendien een aantal

mensen die het type-werk en de layout verzorgden. Toch voldeden we volgens het Bestuur niet aan de eisen voor een goed faculteitsblad. We moesten een discussieblad vormen maar dat is natuurlijk erg moeilijk als je maar eens in de zes weken verschijnt. Onze doelstelling was het geven van informatie over de faculteit en de nieuwe studierichtingen. Verder wilde het Bestuur dat een aantal medewerkers ons zou adviseren. We hebben één medewerker gevonden die daartoe bereid was. De medewerkers hebben het gewoon te druk om ons ook nog eens bij te staan.

In een brief aan de redactie heeft het bestuur te kennen gegeven waarom er uiteindelijk tot deze maatregel besloten is. Prof. F. ten Hoor, decaan van de Algemene Faculteit: "Deze discussie loopt al jaren. We hebben nu de knoop maar doorgehakt. Het faculteitsblad leefde niet onder de studenten en de medewerkers. We verwijten de leden van de redactie niets, maar ze waren gewoon niet goed genoeg. Ze hadden die standing niet die je nodig hebt om naar buiten toe te treden. Ik zou het blad niet graag naar Rotterdam of naar Utrecht sturen. Er zijn genoeg andere mogelijkheden om discussies binnen de Algemene Faculteit te bespreken. We hebben herhaaldelijk op de Observant gewezen."

NIET MEER PC'S VOOR STUDENTEN

Studenten kunnen het vergeten dat de universiteit ze personal computers ter beschikking stelt op een grotere schaal dan nu nog het geval is. Het ministerie van Onderwijs wil de universiteiten daar geen extra financiële ruimte voor geven.

Dat bleek dinsdag 13 januari in de overlegkamer Hoger Onderwijs, waar het regeringsstandpunt over SURF (Samenwerking Universitaire Reken Faciliteiten) werd besproken. Begin november kende het ministerie SURF 476 miljoen toe, welk bedrag niet toereikend is om de 'lokale voorzieningen' - waaronder de PC's voor studenten zouden vallen - uit te voeren volgens het oorspronkelijke SURF-plan. Van één computer op elke tien studenten zal het voorlopig dus niet komen. SURF had om een miljoen gevraagd, en wilde in 1990 die ratio bereikt hebben. Het ministerie wil voor de aanschaf van computers ook geen regeling treffen binnen de wet studiefinanciering. Net als medische studenten in het geval van een microscoop, moeten studenten die behoefte hebben aan een computer die zelf maar aanschaffen, vindt het departement. Dat spijt SURF, al vindt men overigens niet, dat studenten de bezitter van een computer zouden hoeven zijn. Met het oog op de snelle veroudering van de apparatuur, de hoge kosten die updating van software met zich meebrengen en de relatief korte levensduur van computers, achtte

SURF het beter dat de universiteit de apparatuur ter beschikking stelt. Behalve de lokale voorzieningen zal ook de om-, her- en bijscholing van universitaire medewerkers in het gedrang komen nu voor SURF minder geld vrij komt dan gehoopt. In een brief die de universiteiten eind december aan het departement zonden, liet het WO weten dat de 476 miljoen weliswaar heel wat, maar niettemin niet genoeg is. Het bedrag van 150 miljoen dat de universiteiten zelf over vijf jaar in de computerisering willen steken - totaal dus 750 miljoen - kunnen ze niet nog eens verhogen, tenzij O&W eerst zelf de 'overige lasten-component' op de universitaire begrotingen hoger maakt. De delen uit het oorspronkelijke SURF-plan die de minister niet heeft gehonoreerd, zullen er dus gewoon niet van komen. Maar wel gingen de universiteiten akkoord met de minister, om met het uitgedeelde SURF-plan te gaan starten. "Maar we zullen ons meer geld blijven zeuren", zei woordvoerder dr. J. Rosenberg, een der initiatiefnemers van SURF.

Esther Hageman

Zien we het blad nog terugkomen? "Nee, ik denk het eerlijk gezegd niet, of het moet op een hoger plan gebeuren en met meer geld en dat is er niet."

Een ander redactielid, Paul van Asselt (eerste jaars GW) geeft toe dat het blad inderdaad niet zo leefde binnen de Algemene Faculteit. "Het gaat mij niet zozeer om het feit dat de subsidie is ingetrokken als wel om de manier waarop dat

gebeurd is. Er valt gewoon niet over te praten met het bestuur. Van een uitnodiging voor de vergadering wisten we niets af, later kregen we het verwijt dat we er niet waren. Ik heb er veel tijd in gestoken en ik wil in ieder geval duidelijk te kennen geven hoe wij er over denken. Het blad moet gewoon blijven!"

Jannie Riteco

BULLETIN

Universiteit

Algemeen

Oud-student Raymond Bouwmans overleden

Tijdens een skiweekend in de Ardennen is op zondag 28 december Raymond Bouwmans plotseling overleden. Hij was oud-student van de RL. Onlangs had hij aan de Faculteit der Geneeskunde het artseneexamen behaald. Op zaterdag 3 januari heeft in Maastricht de zeer druk bezochte uitvaart plaats gevonden.

Procedure Kroonlid CvB

De Universiteitsraad heeft in zijn vergadering van 18 december een aanbeveling gedaan voor de benoeming van een Kroonlid in het CvB.

In dat verband heeft de Raad gesteld te betreuren dat rond deze benoeming opnieuw de vertrouwelijkheid werd geschonden.

URaad 18-12-86

Vaststelling Werkplan VEC uitgesteld

De RL moet een emancipatoir en vrouwvriendelijk beleid voeren. Deze stelling werd door de URaad in zijn vergadering van 18 december opnieuw bevestigd. M.L. Schreurs had tevoren namens de Vrouwenemancipatiecommissie (VEC) de Raad voorgehouden dat volgens deze commissie in het feitelijke beleid van de RL de emancipatie weinig prioriteit heeft. Bepleit werd een meer actief beleid in deze, waarvoor ook de nodige middelen zouden moeten worden vrijgemaakt. Daarbij werd met name bedoeld op het aanstellen van een emancipatiemedewerkster op centraal niveau.

Het College van Bestuur stelde dat het emancipatiewerk deel moet uitmaken van het personeelsbeleid als geheel. Voor de uitvoering daarvan is de dienst Personele Zaken verantwoordelijk. Het College geeft dan ook aan het aanstellen

Deze rubriek "Bulletin" wordt verzorgd door de dienst Voorlichting. Officiële mededelingen en interessante berichten voor de universitaire gemeenschap kunnen, getypt op speciale kopijbladen, ter opname aangeboden worden bij de redacteur van deze rubriek Frank Speet, kamer 304, of bij het secretariaat van Voorlichting, kamer 310 (beide in het Jezuietenklooster). Daar is ook kopijpapier te verkrijgen. Mededelingen en berichten moeten UITERLIJK OP VRIJDAG VOOR 12 UUR schriftelijk ingeleverd worden ten behoeve van het nummer van Observant dat de week daarop verschijnt. De dienst Voorlichting behoudt zich het recht voor berichten in te korten, te wijzigen of niet meteen op te nemen. Voor informatie: Frank Speet, toestel 319.

van een emancipatiemedewerkster geen hoge prioriteit. Wel wil men met de VEC over knelpunten praten en zien wat eraan te doen is.

De URaad heeft besloten de vaststelling van het werkplan van de VEC uit te stellen tot haar vergadering van 29 januari. Dan kan ook de vraag naar het aanstellen van een emancipatiemedewerkster in groter verband aan de orde komen.

URaad 18-12-86

Bullen blijven in URaad

Na zeer uitgebreide discussies heeft de Universiteitsraad besloten dat voor de nabije toekomst buiten-universitaire leden deel blijven uitmaken van de Raad. Volgens de nieuwe WWO is de URaad er bij de vaststelling van het bestuursreglement vrij in de bullen al dan niet te handhaven.

Alle sprekers benadrukten dat deze discussie los moest worden gezien van de huidige bullen voor wier functioneren men algemeen lof had. Het ging veel meer om de vraag of men de maatschappij rechtstreeks wil blijven betrekken in het bestuur van de universiteit en zo ja of

dat dan moet gebeuren op het centrale niveau of in de faculteiten waar zich de hoofdprocessen van onderwijs en onderzoek afspelen.

De URaad besloot in grote meerderheid de bullen te handhaven. Wel zal met de zittende bullen bezinning plaatsvinden over de vraag hoe in de toekomst de inbreng van de maatschappij in het universitaire gebeuren gewaarborgd zou kunnen worden.

URaad 18-12-86

URaad enthousiast over voortgang RIKS

De Universiteitsraad heeft kennis genomen van de stand van zaken rond het Research Instituut voor Kennissystemen (RIKS). De Raad betoonde zich enthousiast over de voortgang die inmiddels is geboekt. De Raad hoopt dat er spoedig algehele duidelijkheid komt over inhoud, financiering en organisatie van dit voor Limburg en de universiteit zeer belangrijke instituut.

URaad 18-12-86

Procedure rond ontbureaucratisering

Op aandringen van de faculteiten wordt er een commissie ingesteld die gaat bezien hoe de opgelegde ontbureaucratiseringskorting in de RL kan worden doorgevoerd. Deze commissie zal bestaan uit een lid en de secretaris van het CvB en een bestuurder van iedere faculteit. Ze zal vóór 1 juni aan het CvB adviseren over mogelijke doelmatigheidsverhoging in de instellingen en over de strategische keuzen die voor de toekomst moeten worden gemaakt.

In de maanden juni en juli zal daarover op alle niveaus van de instelling discussie plaats vinden.

Het CvB heeft dit meegedeeld in de vergadering van de URaad op 18 december.

URaad 18-12-86

Ook in 1987 middelen voor studentenwerving

De URaad heeft ingestemd met een voorstel van het CvB, te bezien hoe ook in 1987 een bedrag van f 300.000,- kan worden vrijgemaakt ten behoeve van activiteiten op het gebied van de studentenwerving.

URaad 18-12-86

URaad wil maximaal 50% WP in FRaden

Bij de vaststelling van het bestuursreglement voor de RL heeft de URaad besloten dat de samenstelling van de faculteitsraden zo zal zijn dat ten hoogste 50% van de zetels zal zijn voorbehouden aan het wetenschappelijk personeel en de andere 50% aan het niet-wetenschappelijke personeel en de studenten. Het College van Bestuur betwijfelde of deze uitspraak van de Raad wel de goedkeuring van de Minister zou kunnen krijgen.

URaad 18-12-86

Promotie drs. J.J. van Binsbergen

Drs. J.J. van Binsbergen (huisarts te Brielle) verdedigt op vrijdag 16 januari om 14.00 uur zijn proefschrift "Zoutconsumptie en bloeddruk in een huisartspraktijk".

Promotoren zijn prof.dr.ir. R.J.J. Hermus en prof.dr. F. Sturmans.

Van Binsbergen heeft gekeken naar de hoogte van het gebruik van keukenzout door de volwassen bevolking. Met name is onderzocht hoe de verhouding tussen natrium en kalium in de dagelijkse voeding is.

De belangrijkste bevinding is dat nagevoegde de gehele onderzoekspopulatie een dagelijks voedingspatroon heeft met een ongunstige natrium/kalium verhouding. Bij een aanzienlijk percentage van de deelnemers blijkt deze verhouding zelfs zeer ongunstig. Alledaagse voedingsmiddelen blijken hier aan bij te dragen, met name de bedrijfsmatig bewerkte voedingsmiddelen als bijvoorbeeld brood, vleeswaren en kaas. De huisarts zal nauw samen moeten werken met de diëtist om de individuele voedingssituatie te laten beoordelen.

Van Binsbergen is van mening dat de overheid de productie van voedingsmiddelen met een gunstige natrium/kalium verhouding zou moeten stimuleren zodat deze goedkoop en veelvuldig naast de thans gangbare etenswaren op de

markt gebracht kunnen worden. Op deze wijze kan de bevolking zelf een keuze maken en groeit de kennis van zoutrijke producten.

Promotie drs. Th. Wiggers

Drs. Th. Wiggers, als chirurg verbonden aan de Dr. Daniël den Hoed Kliniek en het Zuiderziekenhuis in Rotterdam, verdedigt op vrijdag 16 januari om 16.00 uur zijn proefschrift "The no-touch isolation technique in colon cancer".

Promotoren zijn prof.dr. J.M. Grep en prof.dr. J. Jeekel (Erasmusuniversiteit Rotterdam). Van 1979 tot 1982 werd in 5 Limburgse ziekenhuizen (Maastricht, Heerlen, Geleen, Brunssum, Roermond), één ziekenhuis in Eindhoven en twee in Rotterdam, een studie verricht waarbij een nieuwe operatieve techniek bij kanker aan de dikke darm vergeleken werd met de tot dan toe gebruikelijke; waarbij het gewel direct bij het begin van de operatie losgemaakt werd.

Bij de nieuwe techniek wordt als eerste stap tijdens de operatieve ingreep de vaatsteel naar het gewel afgebonden. De achterliggende gedachte is de hypothese dat bij de manipulatie van het gewel cellen los laten, welke vervolgens via de bloedvaten naar de lever verslept worden. Deze cellen zouden verantwoordelijk zijn voor de latere uitzaaiingen in de lever. Het aantal uitzaaiingen naar de lever bij de patiënten waarbij de vaatsteel van de tumor vroeg werd afgebonden was minder, in vergelijking met de controlegroep. Hoewel in elke analyse betreffende de overleving de tendens voor de eerste groep beter was, bereikte dit verschil geen significantie.

De conclusie moet toch zijn dat er een voorkeur voor de nieuwe onderzochte chirurgische techniek is. Het blijkt namelijk dat de risico's voor de patiënt gelijk blijven, terwijl ook kleine verschillen in prognose bij een ziekte die zo vaak voorkomt van belang zijn.

Promotie drs. P.L. Rensma

Wieke Rensma (Fysiologie) zal op vrijdag 23 januari om 16.00 uur zijn proefschrift "Atrial arrhythmias and measurement of the wavelenght in a chronic dog model" verdedigen. Promotoren zijn prof.dr. M.A. Allesie en prof.dr. F.I.M. Bonke.

Universiteit en maatschappelijke betekenissen

Ter afsluiting van het tweede lustrum houdt de RL op donderdag 12 februari een congres met als titel "Universiteit en maatschappelijke betekenissen".

Er staan vier inleidingen op het programma. Prof.dr. W. Frijthoff van de Erasmus Universiteit geeft een toelichting op de veranderde maatschappelijke betekenis van de universiteit in de laatste twee eeuwen. Prof.dr. H. Struyker Boudier van de RL gaat na wat er na 10 jaar RL van de Maastrichtse doelstellingen is terecht gekomen. "Om het bestaan van de kwaliteit" is het thema van de inleiding van drs. J. Wallage, lid van de Tweede Kamer. Dr. G.A. Wagner president-commissaris van de NV Koninklijke Nederlandse Petroleum Maatschappij spreekt over onderwijs en onderneming. Tot slot is er een discussie gepland tussen een forum en de congresgangers. Het forum staat onder leiding van Koos Postema die ook dagvoorzitter is.

Kosten: f 50,- per persoon. In dit bedrag zijn inbegrepen koffie/thee, lunch, borrel en toezending van de na het symposium uit te geven lezingen. Medewerkers van de RL betalen f 20,-. Studenten van de RL betalen f 10,-. Aanmelden door middel van een antwoordkaart. Programma met antwoordkaart zijn verkrijgbaar bij mw. P. Schoenmakers, congrescoördinator, tst. 846, Jezuietenklooster.

Curriculum Vitae

Bij de dienst Voorlichting is te bevragen een boekje getiteld "Curriculum Vitae". Het behandelt in een vijfenzeventigtal pagina's de stichting, huidige situatie en perspectieven van de RL. Het is bestemd om ter hand te worden gesteld aan externe relaties die in het wel

en wee van de universiteit zijn geïnteresseerd.

Al eerder is een Engelse versie van dit boekje verschenen onder de titel "Rijksuniversiteit Limburg, its past, present and future". Ook daarvan zijn exemplaren bij Voorlichting te krijgen.

Sluitingsdatum indienen subsidieverzoeken

SWOL-Universiteitsfonds

Voor degenen die een subsidieverzoek willen richten aan het SWOL-Universiteitsfonds, geldt als sluitingsdatum voor het indienen van deze aanvragen 16 februari.

Na advisering door het College van Dekanen zullen de tijdig en volledig ingediende verzoeken in de bijeenkomst van de Commissie van Bestedingen RL/SWOL Universiteitsfonds van 13 maart aan de orde komen.

De verzoeken kunnen schriftelijk worden gericht aan SWOL-Universiteitsfonds, Postbus 402, 6200 AK Maastricht.

Aanvraagformulieren voor het indienen van een verzoek kunnen worden verkregen via bovenvermeld adres of bij het secretariaat van de dienst Algemeen en Juridische Zaken, tst. 304.

Inleverdata kopij Bulletin

Hieronder volgen de data voor het inleveren van kopij voor Bulletin en de verschijningsdata van Observant in het komend half jaar. Wat betreft kopij voor Bulletin geldt dat deze vóór 12 uur op de inleverdatum ingeleverd dient te zijn bij Frank Speet, dienst Voorlichting, kamer 304 (J), tst. 319.

Nr. Inleverdata Verschijningsdata

- 19 16 januari 22 januari
- 20 23 januari 29 januari
- 21 30 januari 5 februari
- 22 6 februari 12 februari
- 23 13 februari 19 februari
- 24 20 februari 26 februari
- 25 27 februari 12 maart
- 26 13 maart 19 maart
- 27 20 maart 26 maart
- 28 27 maart 2 april
- 29 3 april 9 april
- 30 10 april 29 april
- 31 1 mei 7 mei
- 32 8 mei 14 mei
- 33 15 mei 21 mei
- 34 22 mei 4 juni
- 35 5 juni 18 juni

Vacatures Gebruikersraad

Restauratieve Voorzieningen

De Gebruikersraad Restauratieve Voorzieningen bestaat uit maximaal 8 en minimaal 4 leden. De leden worden op voorstel van de Gebruikersraad en de dienst CZ benoemd door het CvB voor de periode van 1 jaar voor studenten en 3 jaar voor medewerk(st)ers.

Momenteel zijn er twee vacatures. De voorkeur gaat uit naar twee studentleden die regelmatig gebruik maken van de kantine Randwijk en van de kantine in het Jezuietenklooster.

Kandidaten voor het vervullen van het lidmaatschap van deze gebruikersraad worden verzocht zich vóór 25 januari op te geven bij de voorzitter van de gebruikersraad, Roel Tilly, tst. 408.

Beurzen van Commissie der Europese Gemeenschappen

De Commissie der Europese Gemeenschappen verleent in juli 20 onderzoeksbeurzen voor een maximumbedrag van 4500 ECU (= ca. f 11.000,-).

De beurzen zijn bestemd voor jonge universitaire docenten, wetenschappelijke assistenten en hoogleraren aan het begin van hun loopbaan die zich individueel of in groepsverband bezighouden met de bestudering van de Europese integratie. De maximumleeftijd is 40 jaar. Uiterlijk 15 juli wordt beslist welke kandidaten voor een beurs in aanmerking komen.

Kandidaturen dienen vóór 31 maart te worden ingediend bij de Commissie van de Europese Gemeenschappen, Directoraat-Generaal Voorlichting, Communicatie, Cultuur, Voorlichting Universiteiten, Wetstraat 200, B-1049 Brussel, tel. 2354583 of 2352585. Voor nadere informatie zie het affiche bij bureau Buitenland, Jezuietenklooster, kamer 323, 3e etage.

RL-Agenda

16-01 Promotie J. van Binsbergen, Aula (J), 14 uur, info: tst. 257/269.

16-01 Promotie T. Wiggers, Aula (J), 16 uur, info: tst. 257/269.

23-01 (30-01, 06-02, 13-02, 20-02) Start PHO-cursus "Reflectie op gezondheidszorg, wetenschap en samenleving: wijsgerige analyses", J, 13.30-17 uur, info: tst. 212.

23-01 Promotie P. Rensma, Aula (J), 16 uur, info: tst. 257/269.

23-01 Opening expositie "Er was, er is", Bonnefanten, 20 uur, info: tel. 887777, tst. 219/366.

27-01 Lezing "Gezondheidszorg in China" door dr. Li Ning, Aula (J), 20 uur, info: tel. 887777, tst. 219/366.

29-01 Start cursus Antieke Filosofie: lezing "de pré-sokraten" door dr. J. v. Eck, info: tel. 887777, tst. 219/366.

03-02 Lezing "het Chinese recht" door mw.prof. J. Hanenburgh (Leuven), Aula (J), 20 uur, info: tel. 887777, tst. 219/366.

04-02 en 05-02 Nascholing huisartsen, centrale themadagen "Neurologie", Randwijk, info: tel. 887777, tst. 274/374.

05-02 Cursus Antieke Filosofie: lezing "Plato" door prof. C. Steel (Leuven), info: tel. 887777, tst. 219/366.

06-02 Promotie J. van Baalen, Aula (J), 16 uur, info: tst. 257/269.

10-02 Lezing "Economische betrekkingen van China" door drs. Lansbergen, Aula (J), 20 uur, info: tel. 887777, tst. 219/366.

11-02 Cursus Antieke Filosofie: lezing "Aristoteles" door prof.dr. H. de Ley (Gent), info: tel. 887777, tst. 219/366.

12-02 Lustrumcongres "Universiteit en maatschappelijke betekenis", Aula (J), 10-17 uur, info: tst. 846.

13-02 Afschidszitting voorzitter CvB, mr. R. van den Biggelaar, Stadsschouwburg, 16 uur.

BULLETIN

Collège d'Europe Brugge

Voor 1987/88 zijn er weer 180 beurzen beschikbaar voor afgestudeerden in rechten, economie en politieke wetenschappen. Het programma bestaat uit drie specialisaties: Europese studies in administratie, economie en rechten. Daarnaast moeten tenminste twee cursussen gekozen worden uit het pluri-disciplinaire deel van het programma. De examens leveren het Diplôme de Hautes Etudes Européennes/Diploma of Advanced European Studies. De onderwijstalen zijn engels en frans.

Aanvragen moeten worden ingediend bij de Centrale Directie Internationale Betrekkingen van het Ministerie van Onderwijs en Wetenschappen vóór 1 april. Hiervoor zijn nodig: aanvraagformulier, curriculum vitae, fotokopieën van diploma's, aanbevelingen van tenminste twee bij de studie betrokken hoogleraren c.q. docenten (dit alles in drievoud) en een verklaring van goede gezondheid. Dit alles in het engels of frans.

Brochure ligt ter inzage bij bureau Buitenland, Jezuïetenklooster, 3e etage, kamer 323 (zie ook groen affiche).

Adfracht premie AOW/AWW

Voor de ambtenarenrechter, de burgerlijke rechter en bij de Afdeling Rechtspraak van de Raad van State zullen proefprocessen worden gevoerd inzake de Regeling beperking overneming premie AOW/AWW (BOPA). De uitslag van deze proefprocessen zal slechts gelden voor diegenen die zich vóór 15 januari 1987 met een claim hebben gemeld bij de werkgever die deze regeling op hen heeft toegepast.

De Minister van Binnenlandse Zaken, drs. C.P. van Dijk, heeft hierover afspraken gemaakt met de Centrales van Overheidspersoneel.

In de jaren 1973 tot 1985 is bij de overheid de Regeling beperking overneming premie AOW/AWW toegepast. Deze regeling hield in dat de overneming van de premie AOW/AWW beperkt werd tot de door de ambtenaar verschuldigde premie. Indien zowel de man als de vrouw in dienst van de overheid waren betekende dit in de praktijk dat wanneer voor de man al de verschuldigde maximale, voor een echtbaar geldende, premie werd overgenomen, voor de vrouw geen premie meer werd overgenomen en afgedragen aan de belastingdienst.

Deze premie kan ook niet op de overigens gebruikelijke wijze door de man worden teruggevorderd. In een negental beroepszaken die in 1980 zijn aangespannen heeft de Centrale Raad van Beroep geoordeeld dat de weigering voor de vrouw premie over te nemen en af te dragen in strijd was met artikel 119 van het EEG-verdrag.

Minister van Dijk is van mening dat de overheidswerkgevers claims die thans worden ingediend niet hoeven te honoreren. Omdat evenwel is gebleken dat talloze betrokkenen zich daarbij niet zullen neerleggen en honderden zo niet duizenden gerechtelijke procedures te verwachten zijn, heeft de minister in overleg met de Centrales van Overheidspersoneel besloten te komen tot een beperkt aantal proefprocessen die, als maatgevend kunnen worden beschouwd.

De Minister heeft met de Centrales van Overheidspersoneel afgesproken dat zowel het kabinet als de centrales gebonden zullen zijn aan de uitslag. Claims die niet vóór 15 januari 1987 zijn ingediend of niet gericht zijn aan de werkgever die de regeling heeft toegepast, zullen worden afgewezen.

Aanpassing reisbesluit

Per 1 januari zijn de kilometervergoedingen in het Reisbesluit Nederland en het Reisbesluit Buitenland veranderd.

De bedragen van 60/45/36/31 cent per afgelegde kilometer zijn verlaagd tot respectievelijk 59/44/34/30 cent per afgelegde kilometer.

Data introductieperiode 1987

In haar vergadering van 3 december heeft de Introductiecommissie RL de data vastgesteld voor de introductieperiode 1987. Deze zijn:

- inkom 26 t/m 30 aug. .
- facultaire intro's 31 aug. t/m 2 sept. .
- verenigingsintro's vanaf 3 sept.

Diefstal

Op vrijdag 5 december om 16.20 uur is uit kamer 0230 van het Biomedisch Centrum een portefeuille en een portemonnaie uit een aktentas gestolen. De gedupeerde, J. Glatz, is daardoor ook o.a. zijn paspoort, rijbewijs en girobetaalkaarten kwijt.

Nieuwjaarsborrel Agora

Op donderdag 22 januari houdt Agora weer een nieuwjaarsborrel. Van 15.30 tot 17.30 uur zijn studenten en medewerkers van harte welkom in "Big Fun", Tongersestraat 28.

Agenda Tafelstraat 13

Vrijdag 16 januari 20.00 uur: co-assistentengroep met Geert van der Bom. Maandag 19 januari 20.00 uur: werkgroep "Derde Wereld" rond Marokko. Gast is de Marokkaanse schrijver Hassan El Sadki. Aanmelding bij Pim Ligtoet.

Dinsdag 20 januari 20.00 uur: open avond met de film "Wantij" (over een dochter-moeder-relatie) van de Stichting Pandora. De Stichting wil vooroordelen op het gebied van de psychiatrie bestrijden. Iemand van Pandora zal aanwezig zijn. Gespreksleiding: Noëlle de Vries.

Woensdag 21 januari 15.45 uur: verzamelen voor de kloostertocht naar de Grieks-Orthodoxe kerk te Maastricht. Rondleiding door de kapel en gesprek met vader Guido. Opgeven bij Pim Ligtoet.

18.00 uur: koorrepetitie o.l.v. Myriame van Genuchten.

19.45 uur: filosofiegroep "Geloof en wetenschap" met Henk ten Have en Geert van der Bom.

20.00 uur: bijeenkomst in het KWJ-gebouw, Mariastraat 13, voor geïnteresseerden in de fietstocht Oostende-Maastricht, van 13 tot 18 april in het kader van "Fietsen tegen Racisme". Kosten: f 35,-. Nog enkele plaatsen open.

Donderdag 22 januari 20.00 uur: vrouwengroep o.l.v. Noëlle de Vries. 20.00 uur: liturgiegroep i.v.m. de viering van zondag 25 januari "Sterke vrouwen in de bijbel", te beginnen bij Ruth.

Agenda Circumflex

Maandag 19 januari: video "de vierde man".

Dinsdag 20 t/m donderdag 22 januari: mensa.

Donderdag 22 januari: live muziek Tunapcal.

Medewerking studenten aan Senior-Presentatie '87

Op 3 en 4 september organiseren de Maastrichtse Ouderenbonden i.s.m. het Gecoördineerd Ouderenwerk voor de vierde achtereenvolgende keer de zgn. Senior-Presentatie Maastricht.

Deze presentatie bestaat uit een hobby- en amusementsgedeelte en een informatief gedeelte in de vorm van een soort informatiemarkt (stands, films, lezingen). Het informatief gedeelte is ieder jaar opgebouwd rond een bepaald thema.

Dit jaar is de organisatie, net zoals vorig jaar, in handen van een aantal studenten Gezondheidswetenschappen en heeft men gekozen voor het thema "Rechten en economische positie van ouderen".

De organisatie zou graag medewerking van studenten krijgen bij de opzet en vormgeving van het informatief gedeelte van de presentatie.

Welke studenten (bijvoorbeeld van de Juridische of Economische Faculteit) willen zich verdienstelijk maken en tevens enige praktische ervaring opdoen? Voor inlichtingen en opgave: Jo Haesen, vakgroep Medische Sociologie, BMC, tel. 888638/605/608.

Lentecursus Vrouwenstudies

Onder de titel "Als vrouwen samen leven" organiseert het Centrum voor Vrouwenstudies van de Katholieke Universiteit Nijmegen een lentecursus van 14 tot 16 april.

Het thema van de studiedagen wordt vanuit verschillende invalshoeken bestudeerd, t.w. vanuit de antropologie, literatuur- en minderhedenstudies, zwarte studies, lesbische studies en vanuit de sociaal-geschiedenis.

Doelstelling van deze studiedagen is verbreding van kennis over vrouwenstudies, kritische reflectie over vanzelfsprekendheden binnen de westerse cultuur over vrouwen culturen en vrouwen samenwerkingsverbanden, inzicht in de variatie van deze cultuurvormen zowel cross-cultureel als ook historisch en inbedding van de opgedane inzichten in de bestaande werksituaties van de deelnemers.

De kosten van de cursus bedragen f 70,- voor cursisten met een betaalde baan; f 35,- voor studentes en baanlozen. Van de cursisten wordt gevraagd vooraf het cursusmateriaal te bestuderen. Een reader zal enkele weken voor de aanvang van de cursus worden toegezonden.

Inschrijfformulieren en informatie: secretariaat van het Centrum voor Vrouwenstudies, Postbus 9108, 6500 HK Nijmegen, tel. 080-512339/513069, maandag t/m vrijdag van 9.00 tot 13.00 uur. De inschrijving sluit op 1 april.

Oriënteringsdag HTP

De Hogeschool voor Theologie en Pastoraat, Oliemolenstraat 60, Heerlen houdt op dinsdag 20 januari van 14.00 tot 17.30 uur een oriënteringsdag voor belangstellenden.

Tijdens deze oriënteringsdag kan men informatie ontvangen over: de universitaire, beroepsgerichte opleiding in de pastoraaltheologie, de verschillende mogelijkheden tot specialisatie, de opzet van het studieprogramma, etc.

Belangstellenden worden verzocht om vanaf 14.00 uur aanwezig te zijn.

Inlichtingen: studierecretaris HTP, Postbus 4406, 6401 CX Heerlen, tel. 045-718520.

Speciaal cursus HTP

In 5 openbare colleges vanaf 29 januari op donderdagen in januari, februari en maart (20.00 tot 22.00 uur) organiseert de Hogeschool voor Theologie en Pastoraat in Heerlen een speciaal cursus met als titel "Het gebed van de christen: ontmoetingen".

De kosten van de cursus bedragen f 25,-. Inlichtingen: secretaris HTP, tel. 045-718520.

Onderwijs

De zaak Arlet

Aan de hand van een casus ("de zaak Arlet") biedt de Basisvoorziening Wijsbegeerte een inleiding tot de kentheorie aan. Via opdrachten, die de oplossing van de zaak dichterbij moeten brengen, worden vragen onderzocht als: wat is het belang van kennis?; hoe zeker is onze kennis?; wat is de rol van begrippen in onze kennis?; wat is waarheid? De inleiding omvat tien bijeenkomsten op dinsdagmiddag van 15.00 tot 17.00 uur. De eerste bijeenkomst is op dinsdag 20 januari, de laatste op 31 maart; op dinsdag 3 maart is er geen bijeenkomst i.v.m. carnaval. Docent is Pieter Mostert, Basisvoorziening Wijsbegeerte. Aanmelding: bij het secretariaat van de Faculteit der Algemene Wetenschappen

ECONOMIE GENEESKUNDE GEZONDHEIDS- WETENSCHAPPEN RECHTEN...

DE BOEKEN BIJ BERGMANS

**BOEKHANDEL
Bergmans**

NIEUWSTRAAT 9, 6211 CR MAASTRICHT, TEL.: 210825

i.o., Oud-Gouvernement, tel. 887777, t.st. 233. Kosten voor niet-studenten: f 25,-.

Shakespeareproject

Vanaf eind januari tot aan de paasvakantie organiseert Studium Generale in samenwerking met de Basisvoorziening Wijsbegeerte van de Faculteit der Algemene Wetenschappen i.o. een seminar over de vier bekendste tragedies van Shakespeare: King Lear, MacBeth, Othello en Hamlet.

Na enkele inleidende colleges over het wereldbeeld en het denken in Shakespeares tijd wordt om de week op dinsdagavond een stuk besproken. In de voorafgaande week wordt telkens een video-opname van dat stuk getoond. Deelname aan het seminar vereist goede kennis van het Engels, bereidheid de stukken van te voren integraal te lezen en enige filosofische belangstelling.

Informatie over de inhoud: dhr. M. Doorman, tel. 887777, t.st. 231/233. De kosten bedragen f 10,- voor studenten van de RL en HBO, overigen f 25,-. Inschrijving zo spoedig mogelijk bij Juul Dassen, bureau Studium Generale, Oud-Gouvernement, kamer 1225, tel. 887777, t.st. 219/366.

Gebruikerscursussen automatisering

De dienst Informatieverwerking organiseert in het voorjaar weer een aantal cursussen automatisering:

- kennismaking met de personal computer;
- introductie tot MS DOS;
- VAX gebruik, basiscursus;
- tekstverwerking WPS.

Onder voorbehoud worden ook de volgende cursussen gegeven:

- introductie tot DBASE-III;
- introductie tot Lotus 1-2-3.

Voor de inhoud, data en kosten van deze cursussen kan men terecht bij R. Leliveld, dienst Informatieverwerking, bij wie ook inschrijfformulieren verkrijgbaar zijn.

Cursus tekstverwerking met WordPerfect

In januari/februari worden cursussen gegeven in het gebruik van het tekstverwerkingspakket WordPerfect. Inschrijfformulieren zijn verkrijgbaar bij M. Vara, secretariaat Algemene Wetenschappen, Oud-Gouvernement, tel. 887777, t.st. 233.

Onderzoek

Refereeravond vakgroep Verplegingswetenschap

Op dinsdag 20 januari vindt in de filmzaal in het Jezuïetenklooster een referereeravond van de vakgroep verplegingswetenschap plaats. De avond begint om 19.30 uur.

De onderwerpen van deze avond zijn: - "Toetsing van praktische verpleegkundige vaardigheden" door dhr. W. Robroek en - "Depressie en het gebruik van professionele zorg" door mw. C. Frederiks.

Vacatures

Schriftelijke sollicitaties, onder vermelding van het vacaturnummer op brief en envelop, binnen 10 dagen na verschijning in Observant richten aan de dienst Personele Zaken.

Interne vacature 001

Binnen het deelproject Beïnvloeding van Gezondheidsgedrag van de vakgroep Economie van de Gezondheidszorg is een vacature voor een TOEGEVOEGD ONDERZOEKER voor de periode van 1 jaar. Dit onderzoek vindt plaats in samenwer-

BULLETIN

king met de Nederlandse Brandwonden Stichting en wordt begeleid door G. Kok, L. Bouters en I. Mur. Projectelement is Incidentie en Risicofactoren van Brandwonden in Nederland. Vereist: afgestudeerd in GVO of Beleidswetenschap. Salariering: afhankelijk van leeftijd en ervaring maximaal f 5221,- bruto per maand. Inlichtingen over deze functie: de heer G. Kok, tst. 166/162.

Congressen

Congressen/symposia/lezingen

Symposium Rehabilitatie van chronisch psychotische patiënten
Op vrijdag 3 en zaterdag 4 april vindt in het Psycho-medisch streekcentrum Vijverdal het symposium "Rehabilitatie van chronisch psychotische patiënten" plaats. Dit symposium wordt o.a. georganiseerd door de Faculteit der Geneeskunde van de RL en het Psycho-medisch streekcentrum Vijverdal.

Dit symposium met belangrijke sprekers uit binnen- en buitenland wil de discussie stimuleren over de theorie en de praktijk van de rehabilitatie van chronisch psychotische patiënten. In het bijzonder zal ingegaan worden op de rol van woon-, werk- en gezinsomstandigheden.

Voor informatie: S. Gimbrère, FdG, Postbus 88, 6200 AB Maastricht, tel. 043-633444, tst. 2192.

Lezingen over vrouw en gezondheid
Op woensdag 20 januari van 10.00 tot 12.00 uur geven Corlies Lourens en Agaath Been, naar aanleiding van het keuzeblok "Vrouw en gezondheid" ieder een lezing.

Corlies Lourens zal spreken over de vrouwenhulpverlening en Agaath Been over vrouwen en depressie, m.n. het premenstrueel syndroom. Aansluitend is er ruimte voor discussie. Iedereen is van harte welkom in kamer 0124 Randwijck.

Kijk- en doe-dagen

Op 7, 8 en 9 april vinden in het kader van het project "Meisjes en jongens worden gemaakt: socialisatie; emanciperend en roldoorbrekend opvoeden" kijk- en doe-dagen plaats. Dit project is opgezet door DGD Zuidelijk Limburg,

afd. GVO en RIAGG Maastricht, afd. Preventie. Deze kijk- en doe-dagen omvatten inleidingen, presentaties, workshops en AV-programma's en vinden plaats in het City Centrum Maastricht. Voor inlichtingen over het programma, de kosten en wijze van inschrijving vóór 23 januari: Project M & J, Prins Bischofssingel 22, 6211 JX Maastricht, tel. 043-213131.

Lustrumcongres STW

De Stichting voor de Technische Wetenschappen (STW) organiseert, ter gelegenheid van haar vijfjarig bestaan, een lustrumcongres met als titel "Wetenschap loont (balans van vijf jaar STW-projectstimulering)". Vooral de verschillen in betekenis van universitair werk voor het bedrijfsleven komen tijdens deze middag aan de orde.

Dit congres wordt gehouden op vrijdagmiddag 27 februari in theater 't Spant in Bussum.

Voor inlichtingen en aanmelding: STW, Postbus 3021, 3502 GA Utrecht, tel. 030-948341.

Studiedag Wetenschapsfilosofie

De Internationale School voor Wijsbegeerte houdt op vrijdag 23 januari in Leusden een studiedag met als titel "De nuchtere praktijk van de wetenschap". Met deze studiedag wordt beoogd een brede inleiding te bieden in het actuele fundamentele denken over wetenschap. Voor informatie: ISVW, Dodeweg 8, 3832 RD Leusden, tel. 033-15020.

Geneeskunde

Algemeen

Seminar dr. Buchanan

Dr. M.R. Buchanan, professor aan de McMaster University, Hamilton, Canada, geeft op donderdag 22 januari een seminar getiteld "The balance between lipoxigenase products of linoleic and arachidonic acids determines platelet adhesion".

Buchanan zal spreken van 15.30 tot 16.30 uur in de nieuwe collegezaal in het Biomedisch Centrum.

Avond voor vrouwelijke co-assistenten
Op donderdag 22 januari organiseert de Vereniging van Nederlandse Vrouwelijke Artsen een avond voor vrouwelijke co-assistenten met als thema: "Toekomst en beroepsperspectieven voor de vrouwelijke arts".

De ervaring is dat veel pas afgestudeerde vrouwen moeite hebben een geschikte combinatie te vinden tussen beroep, carrièremogelijkheden en privéleven. Een aantal vrouwelijke artsen zal hierover een korte inleiding houden. Daarna is er een forum-discussie. Deze avond vindt plaats in kamer 100 van het Jezuietenklooster en begint om 20.00 uur.

Studenten Overleg Skillslab

Het Studenten Overleg Skillslab (SOS) is een paar maanden geleden opgericht. De reden hiervoor was dat er nauwelijks gestructureerde invloed van studenten op het vaardigheidsonderwijs bestond. De concrete doelstellingen van het SOS zijn enerzijds een forum te vormen voor studenten, waarin zij hun positieve en negatieve kritiek over het vaardigheids- en vaardigheidsonderwijs kwijt kunnen. Anderzijds wil het SOS het overleg tussen studenten die binnen het skillslab werkzaam zijn beter organiseren en proberen meer studenten in het skillslab mee te laten draaien.

Bij dit alles is het van groot belang dat er een goed contact is met de studenten. Om dit te bewerkstelligen zal er op verschillende manieren feedback worden gevraagd aan studenten over ondermeer de vaardigheidstrainingen die ze gedurende het blok hebben gevolgd.

Momenteel bestaat het SOS voornamelijk uit tweedejaars studenten. Om goed voor de studentenbelangen op te kunnen komen is het van belang dat er meer studenten uit andere jaren bij komen. Belangstellenden kunnen een briefje met naam en studiejaar kwijt in de klachten/ideeënbus van het SOS (deze zal binnenkort in het skillslab worden opgehangen).

Iedereen is welkom op de eerstvolgende vergadering van het SOS die zal plaatsvinden op woensdag 21 januari om 13.00

uur, zonder tegenbericht, in de Colloquiumzaal 0124 (Randwijck).

Summerschools Fisem

Het is nog mogelijk voor studenten om zich op te geven voor de Summerschools in Denemarken, Egypte en Turkije. Deze worden in de zomervakantie georganiseerd.

Informatie en opgave zo snel mogelijk bij Yvonne Paquay, Fisem, tel. 254446.

Nadere informatie: Piet Kerkhof of Tonja Mol, vakgroep Huisartsverpleegkunde, Randwijck, tel. (882)277. 274 of 282.

Rechtsgeleerdheid

Onderwijs

Inleiding Jurisdictie

Op vrijdag 16 januari om 14.00 uur vindt er in de Collegezaal een Inleiding Jurisdictie plaats. Spreker is dhr. Mulder.

Inleverdatum opstellen

De inleverdatum van de opstellen is een week opgeschoven. De opstellen kunnen worden ingeleverd op 12 januari van 8.00 tot 15.00 uur.

Voor de avondstudenten is dat maandag 12 januari van 20.15 tot 20.45 uur.

Onderwijs

Vacature studentlid

Bij de planningsgroep Praktisch Medisch Onderwijs in de Huisartspraktijk (PMO-H) -5e jaars stage- bestaat een vacature voor een studentlid.

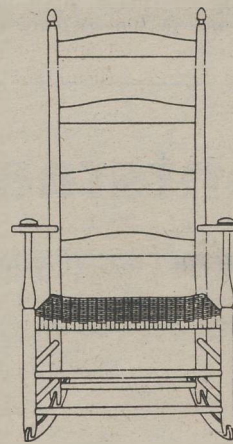
Gevraagd wordt een student(e) die de stage reeds heeft doorlopen en bereid is in aansluiting nog een jaar aan het werk van de planningsgroep deel te nemen. Er zijn ongeveer 3 bijeenkomsten per jaar.

Het eetcafé van Maastricht

Grolsch bier
Menu naar keuze
Dagschotel
Uitstekende koude buffetten
Vriendelijke prijzen

hoek St. Pieterstraat
Dagelijks van 17.00 tot 02.00 uur
Keuken van 17.30 tot 23.00 uur
Telefoon 043-210158

Meubelen verlichting accessoires
stoffering • adviezen

Shaker Design
Akari Danese Driade Forest

Leo van der Veen
Boschstraat 50
6211 AX Maastricht
043-252279/216031

open dinsdag t/m zaterdag 10.00-18.00 uur
donderdag t/m 21.00 uur.

boeken
in heel linnen
in leer
met goudopdruk
in perkament

maar ook stencils,
proefschriften, e.d.

handboekbinderij
arno lipsch
hunnenvweg 41
6224 jp maastricht
tel. 043-625889
als u vakwerk op prijs stelt

Boekhandel Leiter-Nypels

DE MAASTRICHTSE UNIVERSITEITS-BOEKHANDEL

Wolfstraat 12
6211 GN Maastricht

tel. (043) 252666*
telex 56173 leiny nl.

CONDOOMS BESTELLEN ZONDER BLIKKEN OF BLOZEN

Veel mensen vinden het niet prettig om in de winkel condooms te kopen. Dat hoeft ook niet, want condooms kunt u gewoon per post bestellen. Maar neem dan wel de vertrouwde kwaliteit van de NVSH. Want daar kunt u van op aan.

	Bestelnr.	Prijs per 12 stuks	Prijs per 36 stuks
CONCEP GROEN Droog condoom met ronde top	107 T	f 11,-	f 29,80
CONCEP GEEL Met glijmiddel en ronde top	105 T	f 13,-	f 34,80
CONCEP PAARS Met glijmiddel en zaadreservoir, voorgevormd	106 T	f 14,90	f 39,80
CONCEP M Met zaaddodend glijmiddel en reservoir, voorgevormd	108 T	f 16,25	f 43,40
SAFESEX Versterkt condoom voor robuust gebruik, met glijmiddel en reservoir	109 T	f 21,60	f 58,30
CONCEP FUN Met glijmiddel en reservoir en ribbels voor extra plezier	114 T	f 17,15	f 46,55
TUTTIFRUTTI Condoom met een smaakje, voorgevormd en met reservoir	111 T	f 2,- per stuk	

VERTROUWDE CONDOOMS VAN DE NVSH

Bestel nú! Door storting op postbanknr. 1505030, t.n.v. CMD, Den Haag. Of stuur een ingevulde eurocheque of betaalkaart naar NVSH, Postbus 64, 2501 CB Den Haag. Vermeld duidelijk bestelnummers en aantallen. Uw bestelling wordt toegezonden in een neutrale verpakking. Minimum-afname t.w.v. f 15,-. Tot 31 december 1986 betaalt u geen verzendkosten.

De genoemde middelen zijn eveneens verkrijgbaar bij de NVSH-afdelingen en de consultatiebureaus van de Rutgershuizen.

Een mens ontstaat!

- Wat is verantwoord omgaan met ontluikend menselijk leven?
- Visies hierover in de loop der eeuwen én onze moderne standpunten.

Inleiding: met film door mevr. drs. M. Neele, sociologe, directeur V.B.O.K.

Datum: dinsdag 27 januari 1987 om 20.00 uur

Plaats: Studentenhuis „In de Fortuyn”, Boschstraat 97, links van de St. Matthiaskerk, Maastricht.

U bent van harte welkom!
RK. Studentenpastoraat Maastricht

KAN JE ZIEKTEKOSTENVERZEKERING GOEDKOPER?

Veel studenten zijn tegen ziektekosten verzekerd via hun ouders. Dat is natuurlijk prima, als dit inhoudt dat zij gratis zijn meeverzekerd in het ziekenfonds.

Maar hoe zit het bij particuliere verzekeringen? Studenten kunnen hier veelal met hun ouders zijn meeverzekerd tegen gereduceerd tarief. Maar het is goed eens te bezien of dit wel zo voordelig is. Let daarbij op de volgende punten:

- De meeverzekeringspremies lopen globaal uiteen van f 500,- tot f 1900,- per jaar. (Maar bij sommige verzekeraars kunnen het derde of vierde en volgende kinderen gratis zijn meeverzekerd.) Bij de Studenterverzekering SSGZ betaal je slechts **f 440,- per jaar**. (25 jaar en ouder: f 480,-.)
- Het eigen risico bedraagt bij de SSGZ maar f 50,- per jaar. Bij andere verzekeringen is het vaak veel hoger.

Particuliere verzekeringen zijn meestal opzegbaar per 1 januari en altijd binnen één maand na aankondiging van een premieverhoging. De SSGZ accepteert alle eerstejaars (jonger dan 27 jaar) die zich aanmelden **voor 15 januari zonder selectie**.

Studentenverzekering SSGZ

Vraag onze folders: tel. 01719-70944 of antwoordnummer 10070, 2200 VB Noordwijk.

A.P.K.-Keurstation

ATE-REMSERVICE • ATE-REMSERV

HET AUTOBEDRIJF VOOR DOELGERICHT AUTO-ONDERHOUD

remservice / autoservice
PETER BANCKEN

HEERDERWARSSTRAAT 25, MAASTRICHT TEL. 043-626584

ATE-REMSERVICE • ATE-REMSERV

A.P.K.-Keurstation

leenarts medibanda b.v.

lid "Orthobanda"

wycker brugstraat 12 - 6221 EC maastricht - telefoon 043-210349

- Detailhandel en groothandel in medische instrumenten en apparatuur.
- Ruime sortering in showroom.
- Speciale tarieven voor studenten.

SER

VAAAS

BOEKHANDEL

VRIJTHOF 29
6211 LE MAASTRICHT

TEL. 043-50054/18704

DE 4-FACULTEITEN-BOEKHANDEL VAN LIMBURG, VOOR RIJP EN GROEN IN DE WETENSCHAPPEN. EEN BOEIENDE BOEKHANDEL IN EEN GROEIENDE UNIVERSITEITSSTAD: WIJ „BLOKKEN” MET ELK BLOK MEE.

cultuur

Samengesteld door Lucia Geurts en Paul Pinxten

Down by Law

Twee van de beste films van 1986 zijn rolprenten waarin muzikanten belangrijke rollen vertolken; Bertrand Tavernier's 'Round Midnight', een eerbetoon aan de jazz met saxofonist Dexter Gordon, en 'Down by Law' van Jim Jarmusch met onder meer Lounge Lizard-saxofonist John Lurie en zanger Tom Waits. Hoewel Lurie en Waits in deze film nauwelijks musiceren, tekenen zij wel voor de soundtrack. Vanaf 24 januari tot en met 4 februari, redelijk snel na de landelijke première, is 'Down by Law' in het Maastrichtse Filmhuis te zien. In Jarmusch' vorige film 'Stranger than Paradise', minimale zwart-wit cinema die het levensgevoel van de jaren tachtig vormgeeft, overheerst apathie. Door 'Down by Law' trekt een spoor van weemoed. Jack, een armzalige pooier, en de geflipte discjockey Zack belanden in de gevangenis. Hier krijgen zij gezelschap van een mallotige Italiaanse toerist, die echter de enige echte crimineel van het trio blijkt te zijn. De Italiaan regelt de ontsnapping, waarna het drietal in de moerassen van Louisiana belandt. Door het spel van de Italiaanse komiek Roberto Benigni wordt de sombere thematiek bijgekleurd en groeit de film uit tot een komedie. De prachtige zwart-wit fotografie werd gerealiseerd door Robby Müller, een Nederlander en onder meer vaste camaraman van Wim Wenders (o.a. 'Paris, Texas'). Met 'Down by Law' bewijst Jarmusch geen eendagsvlieg te zijn.

Museum Hasselt

In het Provinciaal Museum in het Belgische Hasselt is deze maand werk te zien van John Hilliard en een selectie uit de verzameling van Paul Panhuysen. Hilliard heeft zich gerealiseerd dat zijn sculpturen doorgaans bekend raken door hun fotografische reproducties. Voor hem was het een logische stap om zelf de camera ter hand te nemen. Zijn in Hasselt tentoongestelde foto's refereren aan sculpturen, publiciteitsborden en film. De grote formaten getuigen van een energieke aanpak. Spanning tussen bewegende en statische elementen, licht en donker, jeugd en ouderdom en man en vrouw spreekt uit de grofkorrelige doeken. De panelen, afdrucken op stof, hangen per paar aan de wanden van de heldere expositie-zalen. Hilliard hanteert het "scanachromie reproductieproces": door glasvezel geleid licht tast de originele film af en een computer en scanner vertalen de verkregen informatie in kleuren en maken er weer een compleet beeld van. Paul Panhuysen heeft in 1974 regelmatig een firma in Stiphout bezocht, waar textiel per kilo verkocht wordt. Doorgaans plunderen huisvrouwen de in loods opgeslagen veelkleurige bergen fabrieksrestanten. Panhuysen graaide mee en trof er voornamelijk meterslange aanloopstroken in aan. Op de stoffen zijn strepen, vlekken, de eerste aanzetten en misdrukken van een te drukken patroon te zien, resultaten van stofdruk machines die net in werking zijn gesteld en nog afgeregeld moeten worden. Hij beschouwt zijn vondsten als gevonden schilderijen en nu zijn fragmenten van deze stoffen opgespannen en hangen in het Provinciaal Museum.

Het merendeel van de door machines gemaakte schilderijen worden zelfstandig gepresenteerd en een aantal doeken zijn tot assemblages samengevoegd. De gevonden schilderijen kregen gevonden titels mee, door een systematisch spel werden regels uit een viertal gewichtige boeken geplukt. Het geheel kreeg de nogal wijde titel 'Leonard van Stiphout, Ars Artis Simulacrum 1974-1986' mee.

Pop.

Al enkele maanden probeert een aantal jongelui in Wijnandsrade een poppodium van de grond te krijgen. Zij willen een zaaltje in hun dorp net zo bekend maken als Paradiso en hebben de accommodatie Fleshtemple gedoopt. Zondag 18 januari staat hier een band met de onheilspellende naam The Sinister Cleaners. Zaterdag 24 januari zijn The Legendary Pink Dots in Donkiesjot te horen. De formatie (met Edward Kaspel als spil) speelt een mengeling van jaren zestig psychedelica en romantische folk met een melancholieke ondertoon, onvoorspelbaar en mysterieus. Oude hippies en jonge romantici weten 24 januari de weg naar Sittard te vinden

Werktheater

Donderdag 22 januari brengt het Werktheater "Laios", een vermakelijke bewerking van de Oedipustragedie van Sophocles in de stadsschouwburg Maastricht. Iokaste probeert met veel trauwjes Laios te verleiden. Maar deze is bang dat daar een zoon van komt, die hem volgens een voorspelling zal vermoorden. Iokaste houdt vol en Laios bezwijkt, zwangerschap volgt en de rampspoed wordt geboren. Regie: Yolande Bertsch, met o.a. Carla Reitsma, Sabine Heres, Neel Holst en Herman Vinck.

Pietersberg

In de kapel van het Natuurhistorisch Museum is een tentoonstelling over de Pietersberg. Oude gravures, etsen, aquarellen en tekeningen geven een beeld van de berg tussen 1600 en 1900. Vooral het Maasdal met de berg op de achtergrond en de grotingangen inspireerden heel wat kunstenaars. De oudste afbeelding is van Jan Luyken uit 1682. Bij de receptie van het museum is een catalogus verkrijgbaar.

Vrouwenmuziek

Het Maastrichtse vrouwenkoor "Femmeuse" heeft een LP gemaakt, met daarop ondermeer het "Pottenlied". "Jij was de man van mijn dromen" en "Het Rijke Roomse leven", feministische kritiek op de RK kerk op Italiaanse muziek-uit de zestiende eeuw. Vrijdag 16 januari wordt de plaat feestelijk gepresenteerd in het City-centrum aan de Capucijnenstraat om 20.30 uur. Het vrouwenkoor werd in 1981 opgericht. Het zingt, schrijft en componeert haar meeste teksten zelf. "Femmeuse" over zichzelf: "Wij zijn vrouwen naar de Maas genoemd, solidair en strijdbaar (?) en misschien...ooit beroemd". De plaat is verkrijgbaar in boekhandel De Tribune, Kapoenstraat 8.

Studentenmuziek

Het Nederlands Studenten Orkest houdt zijn jaarlijkse tournee. Na tien dagen flink repeteren trekken negentig studenten-muzikanten onder leiding van Roland Kieft door het land. Ze spelen "Aanpakken en wegwezen" (leuke naam voor een openingsstuk) van Willem Breuker, speciaal voor dit tournee gecomponeerd met subsidie van WVC. Soliste Marin Mars speelt het eerste vioolconcert van Prokofiev en na de pauze volgt de Vijfde Symfonie van Tsjajkovski. De opbrengst van de concertenreeks is, zoals gewoonlijk, voor gehandicapte studenten. In 1985 kreeg het orkest voor zijn activiteiten een prijs van vijftigduizend gulden van de Hélène de Montigny Stichting. Wie vanuit Maastricht het orkest wil horen, moet er wel een reisje naar Eindhoven voor over hebben. Daar speelt het maandag 19 januari in het Philips Ontmoetingscentrum. Wat is het toch moeilijk om Limburg te vinden.

HATO-ensemble

Aanstaande zondag is er een interessant concert in de Intro-reeks in de stedelijke muziekschool aan de Maartenspoort. Het HATO-ensemble speelt werk van Japanse compo-

nisten, Karlheinz Stockhausen, Iannis Xenakis en Theo Loevendie. Het bestaat (sinds 1981) uit Japanse en Nederlandse musici en speelt alleen hedendaagse muziek. HATO heeft een dubbele betekenis: het betekent duif en is een samenstelling van Haarlem en Tokyo, de geboorteplaatsen van het ensemble. Het concert begint om half vier.

Galleries

De nog nieuwe galerie "Schuwirth & Van Noorden", gevestigd in een mooi oud pand in de Rechtstraat, heeft na een expositie uit eigen collectie, nu een tentoonstelling van sculpturen van Gijs van der Kley. De sculpturen vormen een verbinding tussen de vloer en de muur: de onderdelen staan op de grond of leunen en hangen tegen de wand. De materialen moeten dus licht zijn, vlakken van papier, lijnen van touw, maar ook van dunne, ijzeren staven. Kleur speelt een belangrijke rol in het werk. Gijs van der Kley komt uit Den Haag en studeerde aan de stadsacademie in Maastricht. Naast sculpturen maakt hij ook foto's, onder andere van het stap voor stap installeren van zijn werk.

Op de pas opgeknapte zolder van kasteel Hoensbroek exposeert Ben Abbink aquarellen van Limburgse landschappen en stillevens. Hij schildert in de traditionele engelse stijl. In fotogalerie 68 in het poortgebouw van het kasteel is werk te zien van de free-lance fotografen Margreet Berkhout en Leo Koppens. Margreet heeft haar expositie de titel "Floralia". Uit een groot geheel belicht ze kleine dingen en laat

Sculpturen van Gijs van der Kley

die zo een eigen leven leiden. Leo noemt zijn foto's "Droombeelden". Hij vindt fotografie een "communicatiemiddel met zichzelf" en wat hij daarmee bedoelt, laat zijn werk misschien zien.

Video

In het Theatercafe van de schouwburg is vrijdagavond 23 januari een merkwaardige performance te zien, deels via de video, deels in het echt. Het idee is van Leon van den Heuvel, die ook de regie heeft over 3 danseressen, 1 saxofonist, 1 zanger, 2 video-lui en 1 technicus. De performance gaat over drie vrouwen die rouwen om een abortus. Zij geven dit vorm in een dans- en klankspeel. De voorstelling begint om 11 uur 's avonds en is gratis.

AGENDA

- Het Nederlands Studenten Orkest**
16 jan. in Den Haag (Koninklijk Conservatorium), 17 jan. in Arnhem (Musis Sacrum), 18 jan. in Rotterdam (de Doelen), 19 jan. in Eindhoven (P.O.C.), 20 jan. in Amsterdam (Concertgebouw).
- Diversen**
- Stadsschouwburg Maastricht**
"De twee limbo's", Nieuwe limburgse cabaretgroep, vrijdag 16 januari, 20.00 uur.
"Op het lijf geschreven", Balletten van N. Christe door A. Radius en
- Stadsschouwburg Maastricht**
"Een pompstation", Het Publiektheater, dinsdag 20 januari 20.00 uur.
"Laios", Het Werktheater, donderdag 22 januari 20.00 uur.
- Cultureel Centrum Hasselt**
"Wolfsklem", J. Declair, 15 en 16 jan.
- Muziek**
- Stadsschouwburg Maastricht**
"La Traviata", woensdag 21 januari 20.00 uur.
"Anne Sylvestre", Franse Chansons, vrijdag 23 januari 20.00 uur.
- Intro-concerten, St. Maartenspoort 2**
"Hato-Ensemble", i.s.m. Ned. Impresariaat, met o.a. werken van I. Yun, K. Stockhausen en I. Xenakis, zondag 18 januari 15.30 uur.
- Limburgs Symphonie Orkest**
"Ed Spanjaard", zaterdag 17 januari, Staargebouw 20.00 uur.

- H. Ebbelaar, zaterdag 17 januari, 20.00 uur.
"Performance en videopresentatie", zaterdag 17 en vrijdag 23 januari, theatercafé 23.00 uur.
- Tentoonstellingen**
- Het Bassin**, Boogaardenstraat 40b. "Het beeldend denken", internationale schilderstentoonstelling en Poëzie-festival, t/m 18 jan, wo t/m zo 13-17 uur.
Galerie Wanda Reiff, Rechtstraat 43. Günther Beckers, Peter Defesche (schilderijen en gouaches) en Jaap Bongers (beelden). Opening 10 jan.
Schuwirth en Van Noorden, Rechtstraat 64. Gijs van der Kley (sculpturen), opening 10 jan. tussen 17.00 en 19.00 uur.
Stadsacademie, Kruissherenstraat 10 a. Wisselende tentoonstelling van studentenwerk in gang parterre hoofdgebouw en in de vitrines aan de Brusselsestraat.
Studio ROZ, Bankastraat. Hugo Moens (tekeningen, schilderijen en objecten)
Galerie Signature, Kapoenstraat 24. Lou Boonman, grafiek en sculpturen t/m 13 jan.
Natuurhistorisch museum, De Bosquetplein 6-7. De St. Pietersberg in oude prenten; gravures, aquarellen, tekeningen en litho's tot ca 1900. "Geen kruid tegen gewassen", kruidboeken, apothekersherbaria en inhoud apothekerkast van De Bosquet, za gesloten, zo 14-17 uur.
Museum Van Bommel-Van Dam Venlo, Huub Gommans, 20 jr keramische plastic, opening za 17 jan. 15.00 uur. di t/m vrij 10-17, za/zo 14-17 uur.
Kasteel Hoensbroek, Ben Abbink (aquarellen in english style) ma t/m vrij 10-12 en 13.30-17.00 uur. Fotogalerie 68: Margreet Berkhout en Leo Koppens (kleurenfotografie).
Cultureel Centrum Hasselt, fotografie in Duitse tijdschriften van 1946-1984.

- Films**
- Filmhuis, Maastricht Capucijnengang 3**
- "Die praxis der Liebe", Valerie Export, vr 15 t/m zo 18 januari, 20.00 uur.
"Death of a salesman", V. Schlöndorff, vr 15 t/m wo 21 jan, 22.00 uur.
"Angst essen seele auf", R.W. Fassbinder, ma 19 t/m wo 21 jan, 20.00 uur.
"Down by law", J. Jarmusch, do 22 jan t/m wo 28 jan, 20.00 uur.
"belle de jour", L. Bunuel, do 22 jan t/m wo 28 jan, 22.00 uur.
- Mabi**
- Kleine Gracht 24a**
"Target", A. Penn, dag. om 2.30-8.30 u, za en zo ook om 6.15 uur.
"Ferris Bueller's day off", J. Huges, dag. om 2.30-9.00 u, za en zo ook om 6.30 uur.
"The man with one red shoe", S. Dragoti, dag om 2.30-9.00 u, za en zo ook om 6.30 uur.
"De Speurmeuzen", Walt Disney, za, zo en wo om 2.30 uur.
"Crocodile Dundee", P. Faiman, dag. om 2.30-9.00, za zo ook om 6.30, wo alleen 9.00 uur.
- Cinema Palace Wijkerbrugstraat 1 18-12 t/m 31-12**
- "Ruthless People", dag. om 15.45-18.30 en 21.30 uur.
"Flodder", dag. om 15.30-18.15 en 21.15 uur.
"Prince under the cherry moon", dag. om 15.45-18.30 en 21.30 uur.
"Glitter", dag. doorl. v.a. 13.30 uur.
- Ciné-K St. Bernardusstraat 13**
- "Trois hommes et un couffin", C. Serreau, do 15 t/m wo 21 jan, 20.00 uur.
"Le trio infernal", F. Girod, do 15 t/m wo 21 jan, 22.00 uur.

Buone Natale

Al gaat het gerucht dat Kerstmis iets met een Messias en geestelijke waarden van doen heeft, een buitenaards antropoloog zou het vermoedelijk eerder interpreteren als een voortzetting van de eredienst aan Bacchus, gezien de slomp- en braspartijen die rond de 25ste plegen te worden aangericht. Wij hebben daar vrede mee. Als vrome heidenen togen we op tweede kerstdag naar de Hoenderstraat. Daar was ooit een soort Italiaanse persiflage op McDonald's (oftewel het culinair equivalent van een spaghettiwestern) gevestigd, maar tegenwoordig herbergt het betreffende pand 'La piccola mama', onderdeel van een vooral in Wallonië opererende keten van Italiaanse restaurants. Daar werd een speciaal kerstmenu geserveerd. De inrichting van de zaak zal bij velen toch nog wat fast-food associaties oproepen. De lichte kleuren en de tegelvloer doen een tikje klinisch aan. Maar het licht is beschaafd gedimd, de grote pizza-oven die een eind de zaak in is gebouwd geeft een apart effect, en er ligt tenminste een kleed op de tafel, al is het van papier. Last but not least, je wordt bediend door mensen en niet door robots. De inrichting was trouwens snel vergeten zodra het eten op tafel kwam. Na een aperitief van het huis begon het feest met een salade met ham, salami en aubergines. Fris, licht, en leuk om er in te komen. Vervolgens pasta met reerago (t. Die rago (t was genoeg om een verstokte vegetariër van zijn geloof af te helpen. Reeën zijn schattige beesten, maar Nico overweegt nu de aanschaf van een jachtgeweer. Tijdens de ruime pauze kregen we alvast een visueel voorproefje van de volgende gang; kalfsvlees, gebraden, in gelei. Daarmee leverde de kok een argument tegen de stelling dat niets in dit ondermaanse volmaakt zou zijn. Bijna een overtuigend argument: het was alleen nogal veel. Met de pasta was men al evenmin zuinig geweest, en ook de salade kwam uit een genereus hart. Elies had met vooruitziende blik zichzelf al bij de tweede gang een beetje ingehouden, maar Nico heeft geleerd altijd zijn bordje leeg te eten. Zijn moeder zou tevreden zijn geweest, maar hij had na afloop wel het gevoel recht te hebben op een elfstedenkruisje. Na het kalfsvlees volgden namelijk nog een kaasplateau, waarop vooral de Gorgonzola uitblonk, een forse schaal vers fruit, en een stuk cassata (heerlijk gebak), alweer kennelijk aangesneden onder het motto: "Ze moeten er nog van groeien". Inmiddels was het na elfen. De fles Barbera (een volle, vrij zware rode wijn) was leeg. We zakten nog even onderuit met een capuccino en een likeurtje, en vroegen om de rekening. Het menu was f 55,- p.p., de wijn f 30,-, met wat extra's totaal 160 gulden. Elies deed er tot genoegen van de staf nog een paar woorden Italiaans bij. Felice anno nuovo.

P.S. De pizza's zijn ook prima.

Elies Steyger, Nico Verheij.

schterom

SCHATGRAVEN

Een weg banen naar de oudheid (foto Widdershoven)

Waar de Brusselseweg bijna de noordelijke stadsgrens raakt, ligt de Belvédère-steengroeve. Daar hebben archeologen van het Instituut voor Prehistorie van de Leidse universiteit zes weken lang honderd vierkante meter grond systematisch 'afgeschraapt' op zoek naar resten uit het verleden. Vorige week is hun aardse groeet beloond met een voor de Europese archeologie unieke vondst: over een grote oppervlakte zijn resten van menselijke kampementen uit het midden-paleolithicum -zo'n 250.000 jaar geleden- gevonden. Het gaat hierbij om zogenaamde artefacten, vuurstenen voorwerpen die sporen van menselijk handelen vertonen.

Dergelijke artefacten zijn gebruikt door onze vroege voorouders, die al jagend en verzameland de bedding van de Maas volgden. Er zijn niet alleen werktuigen als schaven, krabben en spitsen gevonden, maar ook resten afval. Dit is het bewijs dat het hier om een plek gaat waar mensen 'langere' tijd (een dag was in dit prehistorisch tijdvak al lang) hebben vertoefd.

bericht uit Maastricht

Maar heel zelden worden er botresten gevonden; de löss-grond in de groeve bevat nauwelijks kalk, wat noodzakelijk is voor het bewaard blijven van botten.

Wel zijn er fragmenten gevonden van het schild van een moerasschildpad. Met hulp van dergelijke fauna-resten (bijvoorbeeld ook restjes kiezen) kan het toenmalige klimaat worden vastgesteld. De moerasschildpad komt in Maastricht niet meer voor, maar in de Ardennen wel nog. Daaruit concluderen de archeologen dat het hier zo'n kwart miljoen jaar geleden iets warmer moet zijn geweest dan tegenwoordig. Een warme periode tussen twee ijstijden in, als het ware.

In de Belvédère-groeve wordt al vanaf 1981 gegraven door studenten van het Instituut voor Prehistorie (die tijdens hun driejarige opleiding minstens 16 weken prak-

tijkstage doen) en door vrijwilligers uit Maastricht en omgeving. Het nieuwste project zou volgens planning pas in de zomer van 1987 van start gaan. Maar de noodzaak om een nieuwe weg aan te leggen voor de graafmachines en vrachtwagens van de firma Blom, die de groeve exploiteert, heeft spoed gezet achter het verfijnde graafwerk. De winterse kou werd getrotseerd en op 1 december begonnen de werkzaamheden die resulteren in de historische vondst.

Plotseling staat het project volop in de belangstelling. Niet alleen de pers kwam kijken, maar ook het NOS-journaal en KRO's brandpunt. Die belangstelling is ook wel nodig, want archeologie is een wat ondergeschoven wetenschap en dat betekent dat er maar moeilijk geld voor vrijkomt. De publiciteit zou hierop wel eens een gunstige invloed kunnen hebben, aldus een van de medewerkers van het project, dat tot nog toe uitsluitend door de Rijksuniversiteit Leiden gefinancierd wordt. Men hoopt dat zich in de toekomst sponsors zullen melden.

Inmiddels zijn er op 'sight K' meer dan 3000 artefacten gevonden. Voor het ongevoelende oog lijken het gewone stenen, maar de kenner ziet onmiddellijk dat iemand ermee gewerkt heeft. Het 'vindingslootje' van elke vierkante meter afgeschraapte grond wordt in plastic verpakt, genummerd en voor microscopisch onderzoek opgestuurd naar Leiden. Hier gaat men na waarvoor de artefacten precies gebruikt zijn. Slijtagesporen maken bijvoorbeeld duidelijk of er bot of huid mee schoon gekraab is. Uiteindelijk zullen de stenen terugkeren naar Maastricht, waar ze medio april in het verbouwde Bonenfantenmuseum te zien zijn.

De Belvédère-groeve ligt er nu verlaten bij. De vorst trekt in de inmiddels keihard geworden grond en daarom krijgt de jongste vindplaats voorlopig een plastic jasje aangemeten. Afgelopen zaterdag is er voor het laatst gewerkt, een dag langer dan gepland, speciaal voor Brandpunt. In het voorjaar wordt het schatgraven weer hervat.

Emely Nobis

Roman

"Zij stond op haar zwarte hooggehakte pumps in de zaterdagse Grote Staat als een dukdalf in woelig water. Om te zeggen dat zij als een fiere Brandaris boven de menigte uitstak zou overdreven zijn, maar voldoende uitzicht had ze zeker. Ze keek.

Links stooft een caravaan kinderwagens voorbij. Krijsende kinderen in plastic verpakt. Moeders die vaders voortsleepten van etalage tot etalage, 'gezellig' en 'schattig' krijzend. Vaders die een tankerlading plastic karchiezen en tuten gedwongen werden voort te slepen. Een roedel bejaarden sleept zich voort over de kasseien en raakt nietsvermoedend verstrikt in een jungle van op straat uitgestalde schilderijtjes. Als de verkoper tegen ze uitvaart ligt de enige uitweg dwars door het glaswerk; ze walsen de zaak tot scherven. De draaimolen-centenbak-employé kijkt verlekkerd naar een struise deerne terwijl hij zijn monetaire instrument in de buik van een toevallig passerende opoe ramt.

Ze staat stevig, en ze kijkt. Sterker nog: ze wacht. Ze tuurt over de hoofden van de zaterdagse menigte in de verte.

Een man laat de maxi-tas van de supermarkt op straat dreunen; zijn smaak blijkt met name op het alcoholische vlak goed ontwikkeld te zijn. Een jeugdbende draaft brullend van het ene grootwinkelbedrijf naar het andere.

Dat daarbij twee kleuters een angst-neurose voor het leven oplopen kan ze weinig schelen. Een vrouw met een geplooid regenkapje op haar bolle toet perst zich door de voordeur van een restaurant; haar gezichtsuitdrukking spreekt boekdelen: 'Een WC, en héél snel!'

Ze staat, ze kijkt, en ze wacht. Eindelijk, eindelijk ziet ze in de verte iets: een lachend blond hoofd, dat bijna huppelend naderbij komt.

'Hm,' humt Klaas, die al een tijdje geluidloos over mijn schouder staat mee te lezen met de wordprocessor. 'Je fantastische Roman, of zomaar een stukje voor achterop de Observant?'

'Mijn Roman,' antwoord ik. 'Het begin van hoofdstuk vier, 'Een Gelukkige Samenloop', en er gaan nog een boel dingen gebeuren. ja, erg leuk allemaal.' 'Schunnigheden?' insinueert Klaas glimlachend.

'Mja,' ik ontken noch bevestig, maar mij kennende spoedt Klaas zich de gang op en roept tegen de collegae in aanpalende vertrekjes: 'Wordt wakker! Eva schrijft weer de heerlijkste viezigheden op! Komt en lees over haar schouder mee!'

Ik grinnik in mijzelf, en zet de nieuwe alinea op het beeldscherm als de meute binnendromt: "De lach op haar heerlijke gezicht zwelt aan tot oogverdoovende proporties. Het meisje in de zwarte pumps valt bijna achterover van zoveel levenslust. Vreugde verlamt haar. Het lachende gezicht rent ziggaggend de laatste tien meter tussen de menigte door. 'Dag lieverd,' roepen ze tegelijk, en vallen elkaar in de armen. Babbellend lopen ze de massa in, zij op haar dukdalfse pumps, zij op haar elegante gypsen."

Eva